ПОЛИТИКИН
25. 11. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН
БРОЈ 1665

ЗАБАВНИК

40 ГОДИНА НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

ЗАЈЕДНО И У ДОБРУ И У ЗЛУ

Ћирилица

Веровали или не!

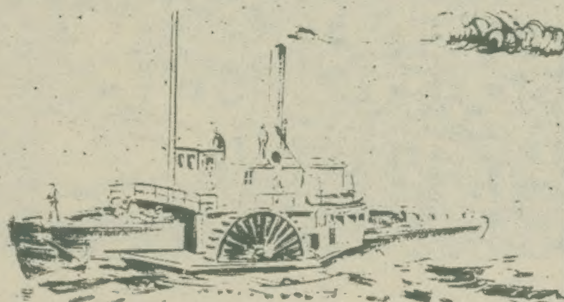

»ДАБАР«

ЈЕ БИО ПРВИ ПАРОБРОД НА ТИХОМ ОКЕАНУ. ПОРИНУТ ЈЕ У ТЕМЗУ 1835. ГОДИНЕ, А ПЛОВИО ЈЕ ЗА ВАНКУВЕР, У СЕВЕРНОЈ АМЕРИЦИ, ГДЕ ЈЕ И ОПРЕМЉЕН ТОЧКОМ СА ЛОПАТИЦАМА.

РАМОН МУЊАРИС

ИЗ ТОЛЕДА (ШПАНИЈА) ЧИТАВ ВЕК (1584 - 1684) ПРОЖИВЕО ЈЕ У ЈЕДНОЈ ИСТОЈ КУЋИ.

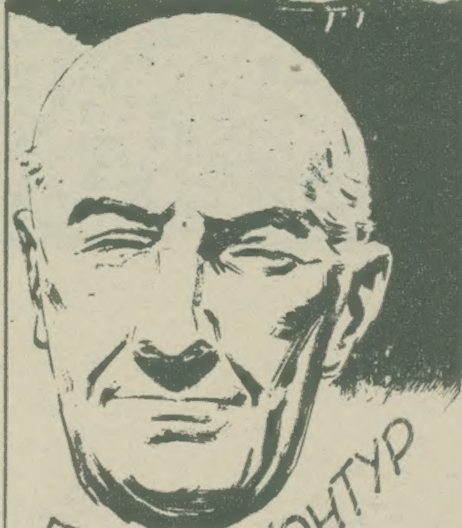

ПИТЕР КОНТУР

ИЗ ЊУ ЏЕРСИЈА, ВЕК 63 ГОДИНЕ ДОРУЧКУЈЕ, РУЧА И ВЕЧЕРА УВЕК У ИСТОМ РЕСТОРАНУ.

ЗУБ

КОЈИ ЈЕ ПРОШЛЕ ГОДИНЕ НАПРАВЉЕН ЗА ПРОСЛАВУ ДВАДЕСЕТОГОДИШЊИЦЕ ЊУЈОРШКОГ ЗУБАРСКОГ ДРУШТВА БИО ЈЕ ВИСОК 1 МЕТАР, А ИСКЛЕСАН ЈЕ ОД ГРОМАДЕ ЛЕДА ТЕШКЕ 130 КИЛОГРАМА.

ПРОЗОРСКО ОКНО

ЈЕ ИЗ СТАНА РОКСИ ВУД (КЛЕРФИЛД, САД), КОЈА СТАНУЈЕ НА ДРУГОМ СПРАТУ, ПАЛО НА ПЛОЧНИК И ОСТАЛО НЕТАКНУТО.

кроз живи СУНЂЕР

ДУГАЧАК 9 ЦМ И ШИРОК 1 ЦМ ДНЕВНО ПРОЂЕ 25 ЛИТАРА ВОДЕ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● совјетски научници из Летоније произвели су нарочиту врсту лепка који може да се употребљава за учвршћивање песковитог земљишта и тако спречава ерозију. Тло заштићено овим лепком нормално пропушта влагу, може се ђубрити, обрађивати и засејавати.

● ● ● једна врста пацова на Новој Гвинеји користи сопствене репове као мамац. Досетљиве животиње приближе се плићаку и, баш као и пецароши, у воду спусте танак реп који им замењује најлон и удицу. Кад се на реп закачи рачић, пацов га великом брзином извлечи напоље и – ето му укусног оброка!

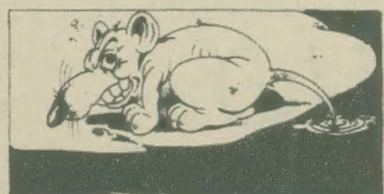

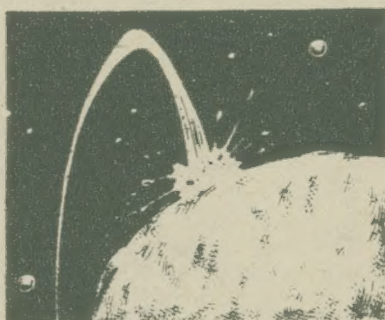

● ● ● научник Керт Ранкорн са Универзитета у Њукастлу, Велика Британија, тврди да Месечеве мрље нису настале падом комета на површину Земљиног сателита, већ сматра да је Месец некада имао сопствене сателите који су пре четири милијарде година пали на његову површину и тако створили мрље које се данас лепо могу видети са Земље.

● ● ● да би направио један корак, човек мора да употреби ни мање ни више него 55 мишића.

● ● ● супружници Агајев из Азербејџана прославили су недавно сто година брачног живота. Сретна дуговечна супруга има 116 година, а њен животни сапутник 126. На прослави је било преко 150 потомака Агајевљевих.

● ● ● Канадски град Гатино у провинцији Квебек од летос је увео веома строге казне за оне који не враћају књиге у градске библиотеке. Тако несавесни позајмљивач може да плати глобу од око 9000 динара или чак да одлежи у затвору и до 60 дана.

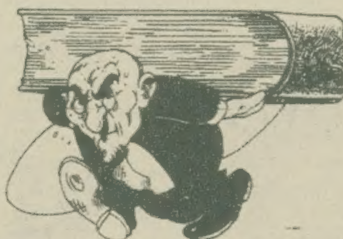

● ● ● Белгијанац Џон Месис недавно је успео да зубима повуче четири вагона тешка 168 тона.

● ● ● Јапанац Јутаке Такаока на такмичењу у дугом пушењу луле победио је 200 такмичара са временом од 2 часа 59

минута и 11 секунди и тако освојио титулу светског рекордера. Досадашњи рекорд, који је износио само 11 секунди мање, држао је један Швајцарац.

● ● ● неколико стотина километара од града Гватемале археолози су недавно открили остатке града из времена Маја за који је установљено да потиче из 3. века и да је био веома важан трговачки и политички центар.

СУД ЗА ЉУДСКА ПРАВА НА СТРАНИ ЂАКА

НА БЕЦЕВЕ РАЗБРОЈ С'!

ТОКОМ ПРОТЕКЛЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ СВАКИХ 18,6 СЕКУНДИ НЕКО ДЕТЕ ЈЕ ДОБИЈАЛО БАТИНЕ У УЧИОНИЦАМА БРИТАНСКИХ ДРЖАВНИХ ШКОЛА. ПОРАЖАВАЈУЋУ ЦИФРУ ОТКРИЛА ЈЕ АНКЕТА УДРУЖЕЊА НАСТАВНИКА, ПОЗНАТОГ ПОД СКРАЋЕНИЦОМ СТОП, КОЈЕ СЕ БОРИ ПРОТИВ ТЕЛЕСНОГ КАЖЊАВАЊА.

Традиција да је батина из раја изашла ишчезла је, бар званично, у свим европским земљама осим у Великој Британији. Истина, први пут је пољуљана пре пар година кад је неколико родитеља, који се нису слагали са оваквим начином кажњавања али нису могли да га спрече, заједнички поднело тужбу Европском суду за људска права у Стразбуру.

Суд је стао на становиште блиско памети: да се британским законом о телесном кажњавању крше права родитеља и понижавају деца и донео одлуку да би ту варварску праксу требало хитно прекинути. Пресуде Европског суда за људска права немају правну тежину већ су само препорука али је Британцима, као потписницима Европске конвенције о људским правима, због ње било крајње непријатно и очекивао се неки потез владе.

Значке с прецртаним штапом?

Протекло је доста времена да би изненада крајем јула 1983. Министарство просвете обелоданило документ којим се ово питање „регулише". Министар просвете сер Кит Џозеф објавио је у Парламенту 28. јула ове године да је пронађено компромисно решење: у британским државним школама неће бити укинуто телесно кажњавање, али се родитељима даје право избора: ако поднесу писмени захтев, њихова деца неће добијати батине.

Одлука је изазвала бурне реакције и, изгледа, није задовољила никога. Просветни радници су истакли да је тако нешто немогуће спровести у дело јер би практично требало створити две класе ученика што би довело до правог хаоса у учионици.

Како ће, питају они, учитељи разврставати децу да би у сваком трену знали коју имају право да, уз благослов родитеља, млате, а коју не смеју ни да пипну? Хоће ли се спровести нека врста сегрегације тако што ће ђаци чији родитељи не дозвољавају да им у школи туку децу носити беџеве с прецртаним штапом?

Национални синдикат наставника нарочито је увређен што се министар просвете није пре доношења одлуке посаветовао с родитељима и учитељима како би заједничким снагама покушали да пронађу метод кажњавања који би у потпуности заменио батине.

Широка јавност такође сматра да је министар погрешио: требало је или да сасвим укине телесно кажњавање, или да установи две врсте школа како би родитељи још пре уписа могли да се определе за учење уз врбов прут или без њега.

Влада је одговорила једним од својих ранијих аргумената који гласи да је батинање ученика ионако превазиђена традиција која ће убрзо сама од себе одумрети, па је стога не треба укидати декретом. Батине се, кажу владини представници, примењују само у изузетним случајевима кад су у питању тешки прекршаји дисциплине.

Без ћушки, пацки, чупања ушију и косе

Неколико дана касније у штампи се појавио извештај једне организације по коме испада да је владина тврдња далеко од истине. Удружење наставника који су против батина, међу ђацима веома популарни СТОП, спровело је анкету која је показала да је у току протекле школске године телесно кажњавање у просеку примењивано сваких 18,6 секунди!

СТОП је, на основу евиденције локалних просветних органа у Енглеској и Велсу, направио процену према којој у основним и средњим школама ученици сваке школске године добијају батине двеста тридесет осам хиљада шесто осамдесет осам пута! Ако се узму у обзир и незваничне ћушке, пацке, чупање ушију и косе, онда је број и десет пута већи.

На челу списка нашао се средњи Гламорган у Шкотској са пет хиљада евидентираних телесних казни годишње. Податак је фрапантан пошто у Шкотској не само да је увелико у току укидање батинања у школама већ оно по плану треба да буде сасвим ликвидирано ове школске године.

Удружење СТОП упутило је министру Киту Џозефу подебело писмо у коме се каже да спроведена анкета и истраживања потпуно побијају сан да ће батине ускоро спонтано одумрети и захтева да влада што пре донесе неко разумно решење. Писмо је, разуме се, богато документовано.

Док се очекује одговор министра, а искуство говори да то може потрајати и коју годину, сиротим ђацима преостаје или да буду мирни као бубице, или да се уздају у здрав разум својих наставника и родитеља (за дивно чудо таквих очева и мајки нема баш у изобиљу), или да се помире са судбином и своје несташлуке искијавају прописним батинама пред целим разредом и подсмехом другова и другарица.

Бојана Дожић

ПРОГОНСТВО ЗБОГ МЕСЕЦА

Пре нешто више од сто година руски лист „Московске вједомости" донео је следећу вест:

„Даје се на знање житељима Москве и губерније да је због противзаконитог окупљања људи и узнемирујућих разговора о некаквим летовима православних на Месец, грађанин Никита Петров прогнан из Москве и стављен под надзор, полиције у киргиском селу Бајконур".

Данас је у Бајконуру најпознатији совјетски космодром са кога је у космос полетео први човек – Јуриј Гагарин.

ВЕЛИКИ НАГРАДНИ КОНКУРС „ИЛУСТРУЈТЕ ЈЕДНУ ЗМАЈЕВУ ПЕСМУ"

Питам се, питам:

Ко ће бити најбољи?

УКЉУЧИТЕ СЕ ОДМАХ У ЗАНИМЉИВО ТАКМИЧЕЊЕ КОЈЕ ДОНОСИ ЛЕПЕ НАГРАДЕ И ПОЈЕДИНЦИМА И ШКОЛАМА. НАЈУСПЕШНИЈИ ЦРТАЧИ ЋЕ ЛЕТОВАТИ НА ХВАРУ, ШКОЛИ КОЈА ПОШАЉЕ НАЈВЕЋИ БРОЈ РАДОВА ПРИПАШЋЕ КИНО-ПРОЈЕКТОР НА КАСЕТЕ, А ПОРЕД ЈОШ 200 НАГРАДА ПРЕДВИЂЕНА СУ И ТРИ СПЕЦИЈАЛНА ПОКЛОНА: МАЛИ ПАС, ЗЕЦ И ВЕВЕРИЦА!

У прошлом броју могли сте прочитати да је „Политикин забавник" одлучио да распише велики ликовни конкурс за сву децу Југославије од шест до дванаест година. Повод је 150-годишњица рођења песника Јована Јовановића Змаја који вам је свима познат а и сам је био одличан цртач и илустратор. Данас ћете на овим страницама сазнати све што вас интересује: који је ваш задатак, правила конкурса, какве вас награде очекују, а ту је и једна важна „ситница" – купон који морате сачувати док цртеж не буде готов.

АКО ВОЛИТЕ ДА ЦРТАТЕ, ПРОЧИТАЈТЕ ПАЖЉИВО ТЕКСТ НА ОВЕ ДВЕ СТРАНИЦЕ И – НА ПОСАО!

У овом лепом одмаралишту на Хвару летоваће забавниковци – змајевци који пошаљу најлепше цртеже

Организатори ВЕЛИКОГ НАГРАДНОГ КОНКУРСА су: „Политикин забавник", Центар дечјих летовалишта и опоравилишта града Београда и Југословенски аеротранспорт који ће мале путнике превести од Београда до Сплита и назад.

ПРАВИЛА КОНКУРСА

Прaвo учешћа на конкурсу имају сва деца Југославије од 6 до 12 година.

Ваш је задатак да изаберете једну песму Јове Јовановића Змаја, да је илуструјете како желите. Баш тако – сасвим слободно нацртајте неку занимљиву ситуацију у којој се нашао неки јунак Чика-Јовине песме. Можете то урадити темпером, фломастером, тушем, воденим, дрвеним или воштаним бојама само немојте цртати графитном оловком јер није лепо. Шта још не треба да урадите: немојте се угледати на већ готове илустрације какве већ постоје у свим збиркама Змајевих песама, читанкама и сликовницама! Цртајте из своје главе, како ви то данас видите и замишљате – тако је интересантније и лепше.

Цртајте на листу из школског блока којим се служите на часовима ликовног васпитања. Кад цртеж буде готов, на полеђини напишите наслов песме коју сте илустровали и залепите купон који објављујемо у овом броју. Наравно пре тога читко га попуните. (Цртежи који стигну без купона неће моћи да буду оцењени.) За радове које шаљу школе важе иста правила: на сваком цртежу купон са подацима, само што на посебном папиру школа прилаже и своје податке: име и презиме наставника који шаље цртеже и адреса школе.

На конкурс пошаљите један цртеж који ћете запаковати између корица старог блока или било каквог јачег картона, да се у путу не би оштетио.

Ваше радове прегледаће специјални жири у саставу: **књижевник Душко Радовић, режисер Тимоти Бајфорд, сликар Ђорђе Ђорђевић, глумица Оливера Марковић** и **одговорни уредник „Политикиног забавника" Вера Смиљанић.**

Своје радове пошаљите најкасније до 16. децембра ове године на адресу: „Политикин забавник", Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 са назнаком „ЗМАЈ".

РЕЗУЛТАТЕ КОНКУРСА НАЋИ ЋЕТЕ У ЗАБАВНИКУ ОД 3. ФЕБРУАРА 1984. У истом броју на колорним страницама биће објављено десет најбољих цртежа.

НАГРАДЕ ЗА НАЈБОЉЕ:

Десет најбољих појединаца, чије радове жири оцени као најуспешније, летоваће беспалтно у Јелси на Хвару. Они ће за време летњег школског распуста четрнаест дана бити гости Центра дечјих летовалишта и опоравилишта града Београда који на овом увек сунчаном острву има једно од најлепших и најуређенијих одмаралишта на Јадрану. Они који су били кажу да је тамо лепо и весело а другарство је незаборавно.

Остале награде за појединце:

10 модерних спортских торби које се носе преко рамена

23 књиге поезије Јове Јовановића Змаја са богатим илустрацијама

10 шах-гарнитура

20 луксузних албума за фотографије у којима ћете сачувати успомене из детињства

10 гарнитура темпера у кутији

10 полугодишњих претплата на „Политикин забавник"

10 полугодишњих претпалта на „Микијев забавник" и још

100 занимљивих књига југословенских и светских писаца.

НАГРАДЕ ЗА НАЈУСПЕШНИЈЕ ШКОЛЕ

Прва награда – специјални Забавников пехар и кинопројектор на касете – припашће школи која пошаље највећи број квалитетних радова.

Друга награда је аутоматски дијапројектор за слајдове плус две полугодишње претплате на „Политикин забавник" а припашће другопласираној школи по броју квалитетних цртежа.

ПРЕЛИСТАЈТЕ ЈОШ ЈЕДНОМ ЗМАЈЕВЕ ПЕСМЕ!

ШТА КАЖЕ ДУШКО РАДОВИЋ:

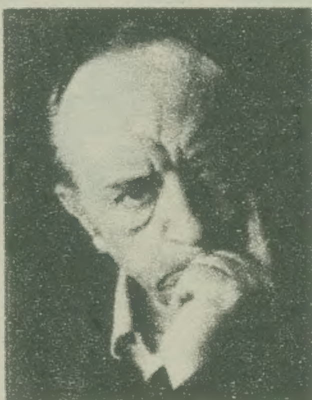

„Велико издање Змајеве „Певаније", црвених корица са златотиском, видео сам први пут кад сам имао седам година, у кући наших пријатеља пречана, у Суботици. Лежала је сама, на малом столу у средини собе. Учинило ми се да је књига света, да у њој пише нешто важно о свима нама.

Власници те књиге били су добри, мили и гостољубиви. Веровао сам да то има везе са великом црвеном књигом. Да таквима могу постати сви којима је Змајева књига најлепша ствар у кући."

Три специјалне ЖИВЕ награде за три најсимпатичнија цртежа

– Ја сам зека из јендека!

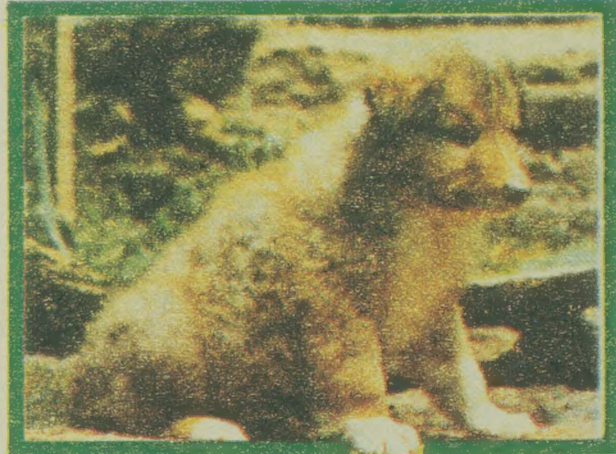

– Вау, вау, вау, вау...

*– Врло тако чило, живо
Под грањем у корену
У грабићу у јабуку
Кроз орахе, у кућу
Ту се мало такнем
Па брзо претурим вирим*

КУПОН

Презиме и име	
Датум рођења	
Адреса стана	
Разред и адреса школе	
Поштански број и место	

1 деценије НОВЕ Југославије

ЗАЈЕДНО И У ДОБРУ И У ЗЛУ

Пионир из Мркоњић-Града посматра одлазак војника

Звучи просто несхватљиво да је у најтежој ратној години усред окупиране Европе неко био слободан и толико храбар да у јеку борби организује свечаност и прогласи нову државу – слободну, братску и равноправну заједницу народа! Какав је то био подвиг говори податак да је у време Другог заседања Авноја Народноослободилачка војска имала око 300 хиљада бораца према 25 непријатељских дивизија. Али, ослобођена територија тада је већ износила око половине Југославије што је значило да преко пет милиона људи више није трпело непријатељски јарам.

Јајце је лежало на ослобођеној територији, мада не много далеко од линије фронта. Док се у том градићу тако неуобичајено за ратне прилике свечаном и украшеном одржавала историјска седница, борбе су се водиле у свим крајевима земље. Савезнички авиони бомбардовали су Сарајево које је било у немачким рукама, а око Травника делови Прве и Шесте пролетерске дивизије напали су јак непријатељски гарнизон Немаца и усташа. У Црној Гори партизани су водили тешке борбе са Немцима и четницима, а у Македонији са бугарским дивизијама. У Хрватској је Народноослободилачка војска на сам 29. новембар 1943. заузела Чазму и нанела непријатељу велике губитке, док су словеначки партизани водили борбе око Новог Места и Камника. У Србији су се борбе водиле у околини Београда и Аранђеловца...

ШТА СУ РЕКЛИ ДЕЛЕГАТИ НА ДРУГОМ ЗАСЕДАЊУ АВНОЈ-а У ЈАЈЦУ 1943 – ДОНОСИМО ИЗВОДЕ ИЗ СТЕНОГРАФСКИХ БЕЛЕЖАКА КОЈИ НИ ДО ДАНАС НИСУ ИЗГУБИЛИ АКТУЕЛНОСТ.

Пред 142 присутна делегата на свечаној седници, друг **ТИТО** је поднео уводни реферат: „Развитак народноослободилачке борбе народа Југославије у вези са међународним догађајима". Прекидан бурним аплаузима и повицима, између осталог рекао је и ово:

„У току године дана, откако је основано Антифашистичко вијеће народног ослобођења Југославије, догодиле су се велике промјене не само у нашој земљи већ и у читавом свијету. Ми смо, нарочито у току ове године дана, морали водити тешке и крваве борбе с окупатором. Пред нашу Народноослободилачку војску били су постављени велики, али часни задаци. У раздобљу од шест мјесеци, од јануара па све до мјесеца јула 1943. године, ми смо пребродили двије велике непријатељске офанзиве, четврту и пету, које су биле предузете с циљем да униште нашу Народноослободилачку војску и поново окупирају нашу ослобођену територију...

...Капитулацијом Италије и разоружањем десет талијанских дивизија у нашој земљи, наша је Народноослободилачка војска дошла не само до великог наоружања, већ је и сама нарасла за најмање 80.000 нових бораца и ослободила нове велике предјеле у Далмацији, Словенији итд. На тај су начин створени услови за нове побједничке операције јединица Народноослободилачке војске с једне стране – а с друге, наша Народноослободилачка војска стекла је код савезника глас озбиљног војничког фактора, с којим данас рачунају не само савезници као са својим савезником, него и фашистички освајачи као с противником који веже уз себе велики број њихових дивизија. Послије капитулације Италије дошло је до невиђеног полета народног устанка у Словенији, Далмацији, па и у осталој Хрватској. Тако данас нема више ниједне области у Југославији гдје се није распламсао пламен народног устанка. До 1. новембра ослобођени су огромни нови простори наше земље...

...Ми данас имамо Антифашистичко вијеће народног ослобођења Југославије, које је створено прије годину дана. У Антифашистичком вијећу заступљени су сви народи Југославије.

У њему су заступљени сви слојеви друштва. Први пут у својој хисторији наши народи шаљу у тај свој орган представнике који су изникли из њихове средине, које они слободно бирају и у које они имају заиста пуно повјерења."

Нарочити ефекат имале су последње речи Титовог говора:

„Борба наших народа и сјајни успјеси које су они постигли на бојном пољу помоћу своје славне Народноослободилачке војске и партизанских одреда створили су нам пред читавим напредним свијетом велике симпатије, створили су све увјете да наши народи остваре своје тежње – слободну, истинску демократску федеративну Југославију."

После реферата, у записнику са Другог заседања АВНОЈ-а, стоји:

„Дуготрајно и бурно одобравање. Делегати устају. Овације другу Титу. Поклици: „Живео наш вођа друг Тито!", „Живело братство свих народа Југославије!", „Живела наша славна војска!"

После говора друга Тита председавајући **др ИВАН РИБАР** отворио је дискусију. За реч се јавило осамнаест већника и мада сви говори нису у целини сачувани, из онога што је речено јасно се види да су сви као један били понесени истом идејом и радосни што се, како је рекао један дискутант „данас остварује онај сан који смо ми кроз маглу гледали" – сан о уједињењу братских народа у равноправну, демократску заједницу.

Ево само неких одломака из дискусије, према оригиналном стенограму:

Др ЉУБО ЛЕОНТИЋ (Хрватска): „Има, другови, пуно разлога због којих се Комунистичка партија ставила на чело народноослободилачког покрета и позвала народ у свети, отаџбински рат. То је било због тога што се Комунистичка партија одувијек борила за интересе народа и земље, што је народ имао у њу неограничено повјерење, што је она била способна да руководи народноослободилачким покретом. Прво, она је имала реалну подлогу, а друго, имала је она и морални позив за то. Реалну подлогу јер је она, за разлику од нас који смо кроз маглу гледали, упознала законе друштва и стварности живота; проучавала те законе темељито и ту стварност схватала; њој је био јасан пут који води циљу који ће она умети остварити. А морални разлог да баш она буде легитимна, да буде извршна, то је свима јасно и свакоме познато: прекаљена у тешкој борби, једино гоњена партија у Југославији, у тамницама и гладњачама очеличила се она и прекалила за ову велику борбу. И тако морално формирана она је нашла одјек уз сваког поштеног из свог народа. (Аплауз)

...Користећи се искуством, оним моралним разочарањем које су доживјели другови хероја и мученика, које су претрпјели у првом свјетском рату и послије тога, ја мислим да неће бити депласирано да са овог мјеста апелирам на једно: немојте да народ доживи слично разочарање, а неће га доживјети ако останемо вјерни себи и вјерни покретачима овог народноослободилачког покрета који је народу повратио самопоуздање и свијест у себе саме! (Аплауз)

ГЕНЕРАЛ ЈАКОБ – ЈАКА АВШИЧ (Словенија): „Другови и другарице, као и мој предговорник друг Леонтић, ја сам такође пре рата припадао оном делу омладине чији је идеал био лепша и боља народна будућност. Али, на жалост, после рата, како ја тако и цео словеначки народ, дубоко смо се разочарли, јер водећи кругови у бившој Југославији нису били способни да донесу народу лепши и бољи живот. Цео словеначки народ се разочарао нарочито у моменту када је Југославија тако брзо и тако срамотно пропала...

...Словеначки народ је због разних великосрпских режима и противнародне владавине, изгубио био поверење у нашу браћу Србе и Хрвате, али је то поверење, благодарећи Комунистичкој партији и њеним начелима, поново постигнуто. (Аплауз) И данас, другови, Словенци су, као што видите, исто тако и бољи Југословени него што су били раније..."

ПЕРО КРСТАЈИЋ (Црна Гора): „Другови и другарице, историјска је нужност да доживимо дан када се први пут уздижемо својом свијешћу до среће да у овом историјском моменту, у слободном Јајцу, као слободни људи наставимо паметну сарадњу свих наших народа на добро наше домовине, чије темеље постављамо данас. Ово наше историјско засједање је утолико значајније што га одржавамо као слободни људи на ослобођеној територији у Хитлеровој европској тврђави.

...Другови и другарице, ми морамо одавде поћи у народ, да му кажемо да је наше национално уједињење постало стварност и да је оно дошло демократским путем. (Аплауз) Оно је протест против потчињености народа, против народног угњетавања, оно је заправо самоопредељење народа. Ми морамо рећи да ће демократија изгладити разлике и мржње које је дуга прошлост и хетерогена култура оставила међу нашим народима. Народноослободилачка борба цементира наше народно јединство, кроз које ће наши народи бити заједно и у добру и у злу. Неће се више никада десити да југословенска рука пролијева југословенску крв. Ми, полазећи са овога мјеста у народ, морамо у њему развијати демократски дух, који је њему својствен, ојачати сељачки и раднички елеменат и оборити све што је против слободе и јединства и што представља ропство."

СУЛЕЈМАН ФИЛИПОВИЋ (Босна): „Босна, која је за вријеме бивше Југославије била поприште вјерске и националне мржње, чији су народи били угњетавани, којој су у овом рату џелати усташе и четници нанијели толико јада и срамоте – брзо је нашла свој пут заједно са осталим народима Југославије. **Брзо су нашли свој пут и муслимани Херцег-Босне који** су, међу првим својим резолуцијама још 1941. године осудили звјерства и злочине над српским народом. Они су међу првима, мада мали број, дали своју браћу међу партизане дали су их у народноослободилачке редове. Првих дана партизани се нигдје тако сигурно нису осјећали као у муслиманским селима. Народ је осјећао да је правда на њиховој страни. (Узвици: „Тако је!") У другој години борбе било је већ масовнијег улажења муслимана у Народноослободилачку војску, а данас у редовима партизана налазе се муслиманске бригаде. Једна од тих имала је срећу да ослободи од окупатора и наш индустријски град Вареш. Има одреда формираних готово сто посто од муслимана. Такве одреде имамо око Тузле као и тамо гдје су усташе на најбестијалнији и најзвјерскији начин заједнички убијале Србе и муслимане. Ти одреди данас вјерно служе идеји за коју се боре народноослободилачки покрет и Народноослободилачка војска. Они ће остати досљедни, јер се боре под заставом на којој пише: братство, равноправност и слобода. Они су свјесни да само у братству и слободи могу бити равноправни." (Аплауз).

ЛУКА СТЕВИЋ (Србија): „Кад је дошло оно најгоре, кад је дошао врхунац свих недела која су властодршци на челу с краљем починили између 1918. и 1941. године, кад је такозвана двадесетседмомартовска влада на челу са краљем онако кукавички побегла у иностранство, онда ми је све пукло пред очима и ја, стари српски ратник, увидео сам где ми је место. Место ми је било међу вама, другови, међу партизанима, који су се борили против окупатора. А када је издајнички краљ преко свог такозваног министра Драже Михаиловића и његових кољача почео да подупире окупатора и потпомаже братоубилачки рат, ја сам, другови, са презрењем скинуо „Карађорђеву звезду" са својих ратничких прса.

Ја овде на овом великом скупу свих наших народа у име измучене и патриотске Србије, јавно, пред целим светом, оптужујем четнике и кољаче Драже Михаиловића, југословенску владу у емиграцији и краља Петра као виновника свих мука и патњи које проживљава српски народ. Ја их оптужујем у име милиона Срба који никада нису били за сарадњу ни са којим окупатором и непријатељем, који су увек били и борили се за крст часни и слободу златну и који никада нису поклекли пред непријатељем па маколико он изгледао снажан и јак. Ја сам уверен у нашу скору победу, у победу правичне ствари и победу једног бољег нашег уређења, боље правде и бољег живота свих народа. Живели!" (Аплауз)

Др ВЛАДИМИР БАКАРИЋ: „Вијећници, нас вијећнике из Хрватске који смо били на Првом засједању АВНОЈ-а веома радује да на ово Друго засједање долазимо у једном другом положају. На Првом засједању ми смо представљали организирани оружани покрет отпора читавог српског становништва Хрватске и хрватског народа Далмације, Приморја, Горског котара, Загреба и др. Данас се та ситуација измијенила. Данас хрватске масе у читавој Хрватској судјелују у народноослободилачком покрету. Данас можемо казати да хрватски народ долази у ред оних народа који су својом борбом у овом рату постигли право да сами одлучују о својој судбини. И ја као представник народноослободилачког покрета Хрватске могу овдје да кажем да је хрватски народ пошао оним путем којим су пошли сви народи Југославије, путем који нам је указао друг Тито. (Аплауз)

...С те стране се не треба бојати да ће се Хрватска развијати другачије него остали крајеви наше земље, већ ће се хрватски народ развијати исто као и остали народи Југославије. Овако ће Хрватска ући у нову Југославију која ће одлукама које треба да донесемо, развијати даље све позитивне особине наших народа, која ће чувати тековине што их је наша народноослободилачка борба до данас дала. Чувајући те тековине, Југославија ће постати једно ново жариште, жариште борбе и ослобођења потлачених народа у Европи. Југославија је већ данас бакља у коју гледају потлачени народи Европе, бакља која свијетли својом ослободилачком борбом. Југославија је међу потлаченим народима Европе прва развила барјак борбе, слободе и народне равноправности и то под руководством великог сина наших народа друга Тита." (Аплауз).

М. К.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

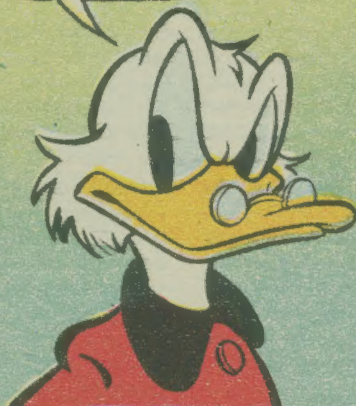

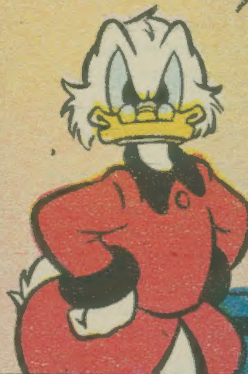

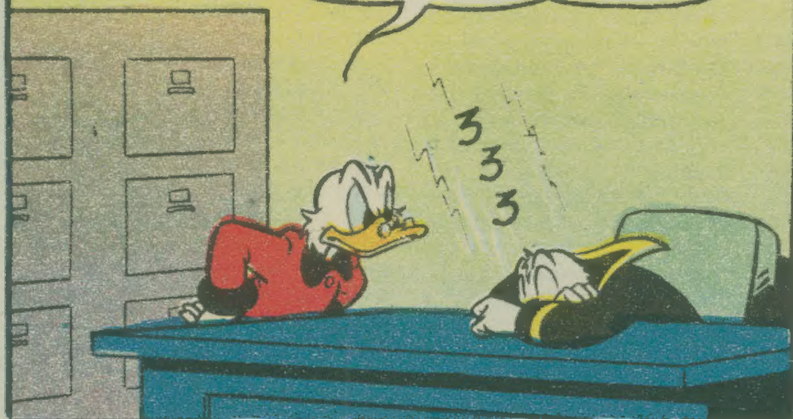

З З З

КАСНИЈЕ ...

ООХ! ПРЕСПАВАО САМ ВРЕМЕ ОДЛАСКА У ПОСТЕЉУ! МОРАМ КУЋИ!

6-12

ДВАДЕСЕТ ПУТА ПОБЕДИО СМРТ

ВОЛАН ЈЕ ОТКАЗАО, ТРОЛЕЈБУС ЈЕ ПРОБИО БЕТОНСКУ ОГРАДУ И СТРМОГЛАВИО СЕ С БРАНЕ У АКУМУЛАЦИОНО ЈЕЗЕРО У ЈЕРЕВАНУ. У ТОМ ТРЕНУТКУ ШАВАРШ КАРАПЕТЈАН, ЗАВРШАВАЈУЋИ СВОЈ СВАКОДНЕВНИ ТРЕНИНГ У ТРЧАЊУ НА 20 КИЛОМЕТАРА, НАЛАЗИО СЕ 200 МЕТАРА ОД МЕСТА НЕСРЕЋЕ.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

Тролејбус је као камен тонуо на дно. Ускоро се на површини видела само трола – хладна септембарска вода језера склопила се над људима осуђеним над смрт.

Вишеструки шампион Совјетског Савеза и Европе у подводном пливању Шаварш Карапетјан дао је знак свом млађем брату Каму, који је трчао заједно с њим, и у трку скинуо са себе одећу. Камо је учинио што и брат и кроз неколико секунди браћа су пливала према тролама које су нестајале у води.

У исто време на путу који је водио према брани зауставио се аутомобил. Возач је похитао према месту несреће.

– Просто сам осетио – рекао је касније – да у том што се догодило учествују мени блиске особе.

Био је то отац браће Карапетјан. Све што се касније догађало на језеру видео је својим очима.

Шаварш је први доспливао до места на коме је потонуо тролејбус. Окренувши се према брату довикнуо је:

– Остани на површини и помози спасиоцима. – А затим, удахнувши дубоко два-три пута, заронио је.

Иако је био искусан ронилац, Шаваршу се чинило да ће му плућа прснути када се на дубини од девет метара приближио задњем прозору тролејбуса. Ухвативши се за нешто, није ни знао за шта, забацио је тело уназад и ногама разбио окно.

У тмини тролејбуса назирао је тамне сенке. Не размишљајући, зграбио је прву, испливао из тролејбуса и похитао на површину. Предајући спасену особу брату, једва је успео да изусти:

– Људи су без свести. Почећу да их извлачим.

Поново је дубоко удахнуо и поново заронио убрзавајући спуштање „делфиновим" кретањем којим је савршено владао. Овога пута није погодио тачно место. Улаз је био више лево. Ухвативши се за рам прозора ипак је успео да уђе у тролејбус. И опет је пригрлио једно беживотно тело.

На површини су поред његовог брата већ кружили многобројни чамци: више младића спремало се да крене за Шаваршом. (На жалост, ниједан од њих није успео ни да зарони до дубине на којој се налазио потонули тролејбус.)

Прву спасену жену већ су изнели на обалу где су јој давали вештачко дисање. Другог спасеног Камо је прихватио из братовљевих руку и увукао у чамац.

Трећи пут је Шаварш без и најмањег промашаја пронашао улаз у тролејбус.

– Сав си крвав – чуо је када је испливао с трећом спасеном особом. Схватио је: посекао се о разбијено стакло. Али, знао је да не сме ни тренутка да се задржава. Заронио је. Тролејбус, тамне сенке у њему. Са следећим спасеним изронио је радећи само ногама...

На обали су се ужурбано припремали за извлачење потонулог тролејбуса. Неколико људи пливало је у хладној води: сусретали су чамце, помагали да се спасени извуку на обалу. На брани је стајало неколико кола хитне помоћи. Два огромна крана приближавала су се месту најповољнијем за спасавање.

Поново је Шаварш заронио. Сада је толико јако

Шаварш у кругу породице

привијао спасене уз своје тело да је при изроњавању отпор воде био минималан. И поред све већег умора, седмога, осмог и деветог човека извукао је двоструко брже него првог. Својим покретима сада је потпуно подсећао на каквог робота програмираног само за један задатак: спасти.

Пливајући према површини с десетим настрадалим, Шаварш је наједном осетио као да му је у глави, пред очима, прснуо ватромет у свим дугиним бојама. Схватио је: сувише се охладио. Прегрејао се од двадесет километара трчања, а сада толико времена у хладној води. Стиснувши зубе, још јаче је пригрлио спасеног и „укључио" ноге до максимума. Искре пред очима претвориле су се у лопту, лопта се смањивала у лоптицу и као да се преместила у затиљак. Ипак, док су дизалице спуштале у воду своје дугачке руке, Шаварш је настављао исцрпљујуће роњење. За десет–дванаест минута спасао је десет особа.

Једанаест, дванаест, тринаест спасених.

Петнаести...

Шеснаести...

Двоје одједном! Осамнаест особа.

Од тренутка несреће прошло је двадесет минута. Шаварш се стално враћао у дубину. А када би изронио, из његових рана крв је све јаче лила.

Већ је двадесет спасених!

Био је већ толико изнурен да није могао добро ни да види. Једном је ушао у тролејбус, дограбио нешто црно, изронио и – на површини тек открио да уз себе стеже кожно седиште. Од љутње на самог себе замрачило му се пред очима: због тих 40–50 секунди неко ће можда изгубити живот!

Отац Карпетјан стајао је крај бетонске ограде и гледао у воду. Само се по напрегнутим рукама и стиснутим уснама могло видети шта преживљава. И кад год би Шаварш заронио, он би почео да одбројава секунде.

Најзад је један чамац донео до места потапања челично уже. Шаварш је сад заронио с једним јединим циљем: да нађе на тролејбусу куку предвиђену за тегљење. Али, задњи трап тролејбуса био је толико утонуо у дно да се до куке није могло. И Шаварш је одлучио да челичним каблом обавије цео тролејбус. Међутим, спасиоци са обале наредили су: привезати за троле.

– Ишчупаће се – успротивио се Шаварш кашљући, али остали су упорни.

Шаварш је узео крај кабла и с њим заронио. Али, није било лако причврстити кабл. Гњурао је неколико пута, три-четири минута била су неповратно изгубљена. Најзад је успео и изронио.

Уже се затегло, задрхтало, и у следећем тренутку троле су излетеле из лежишта.

Шаварш је лудачком брзином запливао према месту несреће. За њим је хитао и Камо с чекићем у рукама. Шаварш је, не заустављајући се, дограбио чекић и нестао у води. Разбио је окно с десне стране, препливао изнад крова, разбио окно с леве. На површини, дочепавши кабл, поново је заронио и провукао га кроз оба отвора. Поново је изронио, узео други кабл, заронио и тај кабл везао за први. Када је изронио, додао је други крај кабла брату и довикнуо му:

– Пливај на обалу!

Кабл се поново затегао, задрхтао и минут касније људи на обали угледали су оно што је Шаварш већ много пута видео...

Четрдесет пет дана у болници. Запаљење плућа, висока температура, страховита алергија, опасност од тровања крви. Још месец дана прележао је у својој кући, у соби где је чувао својих 130 медаља добијених у спортским борбама. Али, шта су све те борбе биле у поређењу с борбом коју је водио за људске животе и све их спасао.

После болести Шаварш је покушао да се врати врхунском спорту. Тренирао је као никад у животу и поново је освојио своје место у државној репрезентацији. На првом следећем шампионату Европе, који се одржавао у Мађарској, суверено је водио у својој омиљеној дисциплини: пливању с аквалангом на 400 метара. До финиша и победе остало је још 50 метара. А онда му је страховит бол парализовао кретање. Али, као и на вештачком језеру у Јеревану, успео је да савлада бол. Завршио је трку, али да изиђе из базена помогао му је већ нови шампион...

К. В.

ДЕНВЕР

НАЈБОГАТИЈИ ГРАД ДИВЉЕГ ЗАПАДА

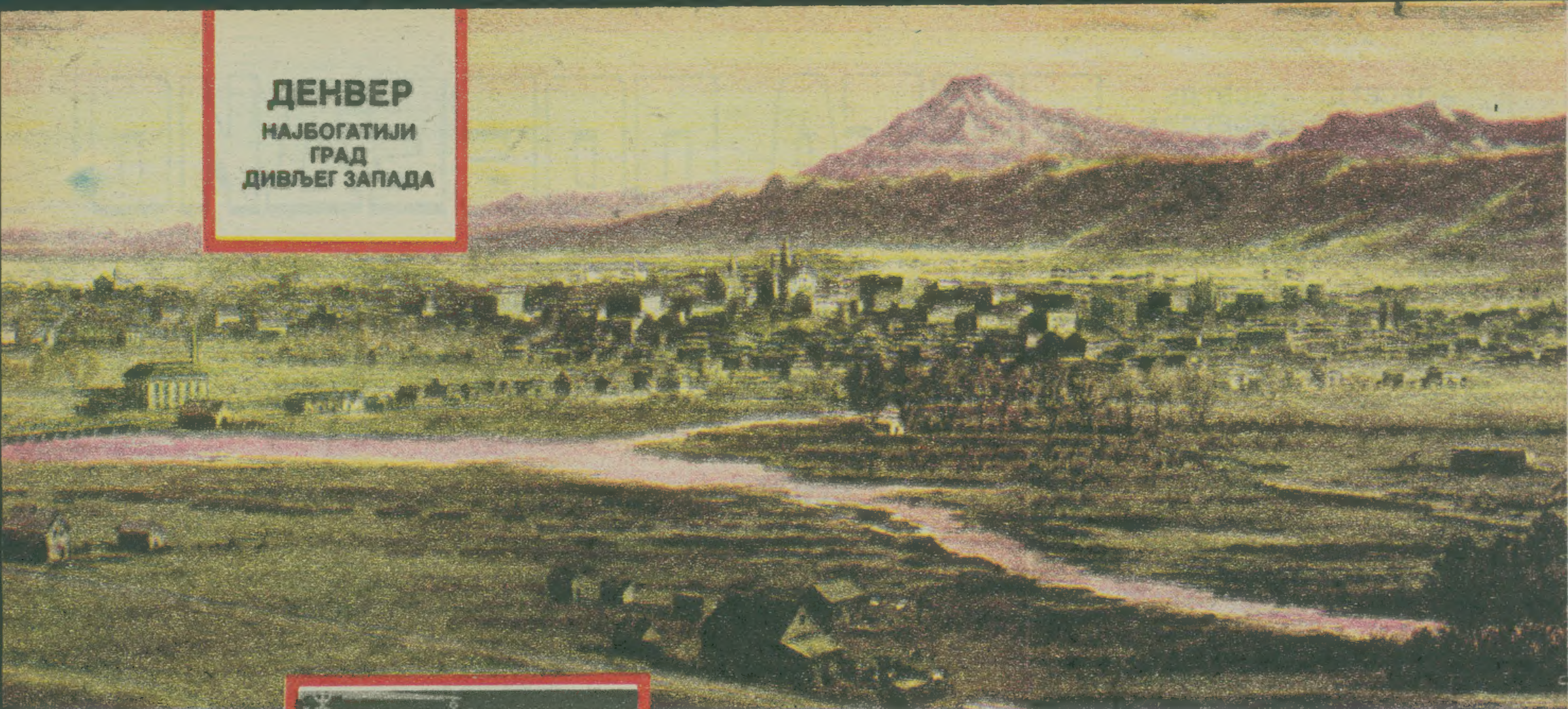

Снимак једне од првих денверских продавница. У почетку су намирнице малтене имале вредност злата којим се дуго и плаћало.

МИ ХОДАМО ПО ЗЛАТУ!

УЗВИКИВАЛА ЈЕ ГРУПИЦА БРАДАТИХ И ИЗГЛАДНЕЛИХ ЉУДИ НЕ СЛУТЕЋИ ДА ЋЕ ЊИХОВ ЛОГОР ОД НЕКОЛИКО ШАТОРА ЗА САМО ДВЕ ГОДИНЕ ПОСТАТИ НАСЕЉЕ СА 15 ХОТЕЛА, 11 РЕСТОРАНА, ДВЕ ШКОЛЕ, ЧАК И ДВА ПОЗОРИШТА.

Неко је рекао да је насељавање Сједињених Америчких Држава роман у наставцима. Претерано или не, тек довољно је сетити се да је савезна држава Вирџинија ушла у састав федерације 1788, а Аризона 124 године касније!

У савезној држави Колорадо и данас живи једва око два милиона становника. Није тешко закључити колико их је било пре стотинак година. По планинском беспућу углавном су се кретали припадници индијанских племена Арапахо и Чероки. Белих људи било је мало. Били су то они који су окренули леђа цивилизацији или их је вукао нагон за лутањем. Виђали су се ту и тамо носећи сву имовину на леђима.

Предео није пружао неке услове за живот. Кога су могла да привуку сушна лета и хладне зиме, много шуме и мало плодне земље, шикаре и дивље вишње. И не само то: у Колораду има врхова виших од четири хиљаде метара! Сви су били неприступачни, Стеновите планине највише. А онда је почело да се шушка: у Стеновитим планинама има злата!

Праву истину о злату знали су, међутим, само Индијанци из Колорада и бели људи који су ту живели робинзонски, али их оно никада није занимало.

Златног грумења и праха нарочито је било у Пајкс Пику, огранку Стеновитих планина који се спуштао у равницу, у ствари бесплодно поље посред којег је вијугала речица Саут Плејт, а у њу уливао поток Чери Крик. И у реци и у потоку воде је било довољно само у време кад се топе снегови, али је тада бујица стварала невољу – поплаву.

Шта је показала Индијанка

Извесно је да се о злату у Стеновитим планинама још задуго не би сазнало на суседним територијама, како су се тада називале потоње савезне државе, да група Чероки-Индијанаца у потрази за бољим животом није стигла у ратарску Џорџију и у разговорима са белим људима, описујући постојбину, простодушно поменула „жути прах". Исту причу чуо је од своје жене Чероки-Индијанке и Вилијам Грик Расел. Начуљио је уши. Запрепастио се када је жена отишла у собу и донела неколико грумена злата које је крила јер их је понела као део родне груде! Колико ли га тек тамо има, помислио је Расел. Ноћ је провео као у бунилу.

У току наредног преподнева Расел је окупио неколико пријатеља. Са скромним прибором за рад и старим шаторима група је предвече кренула пут Пајкс Пика у Стеновитим планинама.

Била је 1858. година. Лето је управо започињало.

Раселова дружина је лако доспела до обале Чери Крика и улогорила се. Злато је тражено само у потоку. Било га је мало. Зато се с почетка јесени група преселила неколико километара даље, на обалу речице Саут Плејт. Није прошло неколико дана, а Расела је једног јутра дочекало изненађење: на другој обали угледао је логор којег претходне вечери није било!

Посетио је придошлице. Десетак трагача дошло је са територије суседног Канзаса: прича о злату у Стеновитим планинама брзо се ширила. Раселу није било право, али није имао куд – земља је слободна и свако на њој може да ради шта жели.

Разочарани мајор

Ближила се зима, оштра и дуга. Раселови људи вратили су се у логор на обалу Чери Крика. Назвали су га по имену града Аурарије у Џорџији. Страхујући од поплаве реке Саут Плејт, „конкуренција" из Канзаса је пошла њиховим примером, али је своје шаторе разапела на другој обали Чери Крика. Да не би заостали за комшијама, логору су дали име Сент Чарлс.

Са првим снегом шатори су опустели. Трагачи су се вратили кући са не баш великом количином злата. Уздали су се у срећу кад опет дођу у пролеће. У сваком логору остао је по један човек да чува алат и опрему.

Повратници нису ћутали. Хвалили су се да су нашли злато и подробно описивали пут до Чери Крика. Веровали су да су логори пусти. Нису могли ни у сну да претпоставе да, иако су почеле да промичу прве пахуљице, у подножју Пајкс Пика ври. И то захваљујући гувернеру територије Канзас. Чим је чуо за злато у околини Чери Крика, одмах је тамо послао Вилијама Ларимера, бившег мајора да стави руку на откривена налазишта и покупи злато, милом или силом. Лаример је стигао на обалу Чери Крика управо

Цртеж Денвера из времена када је започео његов процват. У првом плану видн се река Саут Плејт у коју се улива поток Чери Крик, а десно огранци Стеновитих планина.

кад су трагачи из логора Аурарија и Сент Чарлс замакли пут својих кућа. Код чувара логора није било „жутог грумења". Лаример није знао шта да ради. Његово присуство постало је још бесмисленије када му је јављено да је гувернер територије Канзас смењен.

ROCKY MOUNTAIN NEWS.

Заглавље првог броја денверских новина. По датуму лако може да се утврди којом се брзином насеље развијало.

Ипак, решио је да остане. Са наоружаним пратиоцима уселио се у једну кровињару логора Сент Чарлс.

Присуство мајора у име гувернера, и о томе се брзо сазнало, било је сигуран доказ да у крају око Чери Крика има злата. Најпохлепнији нису могли да издрже: иако је почела зима, похитали су. До Нове године у оба логора на обали потока окупило се око 300 трагача и четири жене.

У блату и на мразу

Копаче је мучила глад и хладноћа. Спавало се под шаторима у блату. Оскудевало се и у одећи, мушкарци зарасли у браду деловали су као авети, а једина алатка најчешће је био пијук. Најзад, једног дана неколико копача набасало је у Пајкс Пику на велико грумење. Читав минут су буљили не верујући, а онда су се загрлили и као помахнитали почели да играју. Затим су потрчали према логору. У близини су почели да вичу:

– Људи, злато! Ми ходамо по злату!

Одиста, све злато до тада нађено у области Стеновитих планина представљало је ситницу у поређењу са том жилом. Газећи сметове и пентрајући се врлетима, копачи из логора су похрлили. Из дана у дан количина грумења се увећавала готово код свих. Закона није било, па је налазиште имало само вредност док је копач био присутан. Због тога већина није смела ни да се враћа увече у логор већ је спавала на снегу у планини.

Средином зиме однекуд је бануо трговац са двоја кола намирница. Није хтео да их прода копачима већ да са Индијанцима трампи за крзна. Копачи га умало нису линчовали. Исплатили су робу у злату нудећи му да узме колико жели.

Златна жица у Пајкс Пику била је више него издашна. За непуну годину дана откако је Расел са дружином закорачио у дивљину Стеновитих планина у потрази за њом, на обале Чери Крика сручило се око сто хиљада људи из свих крајева Америке. Долазили су воловском запрегом или пешице. Дом су им постали шатори или на брзину склепане брвнаре. Главна улица у ствари је било блато између два реда кровињара. Ипак, толико налазишта није било, па су се многи разочарано враћали ширећи причу о Чери Крику као месту патњи и ужаса!

Отишао сам на сахрану...

Некадашња два логора на обали Чери Крика спојила су се у насеље кровињара – Денвер. Отворена је прва радња. Разуме се, продавала је намирнице. Затим је радњу отворио часовничар (!), па продавац гвожђарске робе. Једног дана у насељу се обрео са малом уштеђевином неки авантуриста. Није хтео да ради тежак посао, закључио је да је издавање новина оно право. Купио је и довезао у Денвер штампарску машину и насеље је добило лист „Роки маунтин њуз".

Денвер се развијао толико брзо да је за само две године од појаве првог трагача за златом у том крају имао 15 хотела, 11 ресторана, две школе, два позоришта и велики број продавница. У граду је касније чак отворен и зоолошки врт! Називан је малим Сан Франциском. Платежно средство најчешће је било злато.

У архивској грађи постоји документ који говори да је неки Грегори Галч нашао за недељу дана толико злата да је с њим одмах запослио три хиљаде копача! Ко није трагао за златом могао је да заради продајом робе. Потражња је била велика. Затворена радња макар и кратко време значила је губитак. Тим поводом један трговац ставио је неком приликом на вратима радње натпис: „Отишао сам на сахрану жене, враћам се за пола сата".

Крајем друге године постојања града изабран је шериф. Дотле је забележено 15 убистава, два двобоја и безброј рањавања у тучи. Годину дана касније процењено је да све радње, салони, позоришта, канцеларије и остало што „обрће" новац у Денверу вреди 700 хиљада долара! Денверски трговци без по муке сакупили су прилог од 375 хиљада долара за наоружање војске Сједињених Америчких Држава.

Када је злато у Стеновитим планинама исцрпено, многи у Денверу већ су имали огроман капитал.

М. Тодоровић

„ЗАБАВНИКОВА" ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

БРЕЗА

(Betula pendula Roth. или B. verrucosa Ehrh. – обична) и B. pubescens Ehrh. – маљава), Betulaceae

Народна имена: за **обичну** брезу: бела бреза, брез, бреза црепуша, брзина, бризовина, жалосна бреза, јадика, метла, метлика, метловина, а за **маљаву**: бреза, пухаста бреза, северна бреза.

Опис биљке

Бреза је листопадно шумско дрво које достиже висину и до 18 метара, са витким гранама које висе. Док је још младо, стабло је мрке боје, али касније кора постаје бела и даје дрвету веома леп изглед. Листови обичне брезе су троугласти или ромбични, на дугим дршкама, широки до 4 cm, на врху зашиљени, по ободу двоструко тестерасто назубљени, голи. Имају перасти распоред нерава. Лишће маљаве брезе је округласто, с обе стране маљаво, дебље и више кожасто него у обичне брезе. Цвета истовремено с развијањем лишћа у априлу и мају. Цветови су одвојених полова, али се на истој биљци налазе и мушки и женски. Цветови су сакупљени у цвасти, ресе. Плод је орашица са крилатим додатком, помоћу кога лако лети

Распрострањеност

Биљка је природно највише заступљена у листопадним шумама североисточног дела Европе а нарочито у европском делу Совјетског Савеза и у западном Сибиру. У нашој земљи обична бреза се такође среће често и представља прави украс листопадних шума. Маљава бреза је код нас ређа јер расте обично само на тресетиштима. Гаји се као украсно дрво и у низијама, по насељима и парковима.

Берба

Од брезе се пре свега користи лишће, затим кора и лисни пупољци. Лишће брезе се бере током лета кад је потпуно развијено и суши на промаји у хладу да задржи своју природну зелену боју. Има карактеристичан мирис и горак укус. Кора се гули од врсте Betula lenta L., у Канади и Северној Америци и служи за добијање мирисног етарског уља или за добијање материја за штављење кожа. Пупољци брезе сакупљају се у рано пролеће, у време када сокови у биљци почињу да се крећу, у фази пупљења, али док још нису развијени. Често се то ради у исто време кад се секу гране брезе за прављење метли. Пупољци су издужено купасти, зашиљени, 3–7 mm дуги, голи, покривени црепасто поређаним чашкичним листићима. Пупољци су мрко-црвене боје, балзамичног мириса који се повећава кад се растрљају међу прстима. Укуса је помало опорог и балзамичног. Од брезе се у неким земљама сакупља свеж сок који цури кад се сврдлом начини отвор у доњем делу стабла, у рано пролеће. Од овог природног сока израђују се сируп, брезово вино и други слични производи, а користи се и у козметичке сврхе

Употреба

Лишће брезе употребљава се само или у мешавини с другим природним средствима за повећано излучивање мокраће. Бреза је веома корисна јер при том не дражи бубреге. Служи и за дезинфекцију мокраћних путева. Користи се и код обољења жучи, нарочито у случајевима стварања жучног камена. Пупољци брезе садрже сличне састојке као и лишће. Веома су мирисни због присуства веће количине мирисног етарског уља. Користе се као и лишће јер делују уроантисептично али се употребљавају за справљање и неких мелема који служе у лечењу извесних кожних болести.

Проф. др Момчило Горуновић

КОШНИЦЕ С ЛИЦЕМ

На пољопривредној изложби „Агрокомплекса" која је одржана прошле године у граду Нитри, у Чехословачкој, посетиоци су могли да разгледају колекцију кошница из разних епоха. Експонати су стигли на изложбу из разних чехословачких музеја. Све кошнице су народне рукотворине и израђене су у облику разних фигура од дрвета или глине.

КОД ЗУБАРА ПЕВАЈУЋИ

Смеса специјалног лепка по имену „скоч-бонд" и одређеног керамичког материјала има изгледа да у скорој будућности потпуно измени класичан начин оправке и пломбирања зуба. Пре свега због тога што је веома једноставна за употребу и што омогућава савршено затварање чак и најмањих пукотина и крпљење крхотина које често кваре естетски изглед зуба.

Зубар мора да утроши много труда да би спречио штетни утицај бактерија и на крају испунио очишћени зуб амалгамом сребра. А сви знамо да се тако на њима појављују тамне мрље које нимало лепо не изгледају, а осим тога, пломба често испада из свог лежишта и нервирање почиње изнова.

Да би добили нов материјал за крпљење и заштиту зуба, стручњаци су, кажу, утрошили осам година истраживачког и пет година експерименталног рада. Скоч-бонд је керамички материјал у тубицама који, бар што се боје тиче, може да се нијансира и примени одмах након уклањања површинског слоја унутар квара. Кажу да овим још

није одзвонило непријатном зујању зубарске бушилице, али је врло вероватно да ће се ускоро и то догодити јер су у припреми нова решења. А онда ћемо код зубара – певајући!

РЕКОРД УЗ ПОМОЋ ГЛАДИ

Становница токијског зоо-врта „Уено", гигантска корњача са Галапагоса умало да страда од – тежине. Наиме, 143 килограма и те како су јој сметали да савлађује растојање од свог „зимског апартмана" до базена дугачког свега 250 метара. И куд ће шта ће, ветеринари су донели неумољиву одлуку: Тортиља, тако се зове корњача, мора на строгу дијету и уместо кромпира убудуће мора да једе само траву. И резултат није изостао: за годину дана претежног гладовања корњача је изгубила 20 килограма, па сада растојање од 250 метара савлађује за 1 час и 5 минута, побољшавши свој ранији „рекорд" за читавих 10 минута. Не зна се да ли је и корњача одушевљена својим рекордом по овакву цену.

ЗВОНИ КУЦА

Још се не зна какаву ће проћу иматн на тржишту, тек Лорин Соуардс из Браунвила у америчкој држави Небраски патентирао је звонце за куце и маце. Звонце се састоји од две термопластичне табле које се на врата постављају у висини кућног љубимца односно љубимице. Оне табле од термопластике му ту дођу као нека врста свећег прекидача, јер су повезане са обичним звоном на вратима. Када куца-маца притисне таблу покушавајући да уђе, звоно на вратима се оглашава. Домаћинима преостаје да нагађају звони ли то куца, маца или неки двоножни гост.

„Фифијево" звонце кошта 22 долара.

ОБЛАКОДЕР УБИЦА

Први облакодер био је изграђен у Чикагу 1870. године, убрзо после великог пожара који је опустошио град. Проналазак лифта и челичних конструкција омогућили су да се знатно повећа број спратова на зградама. У почетку су градитељи подизали облакодере сједињујући, на прилично чудан начин, стару и најновију технологију: челичне конструкције облагане су дрветом. Тек у нашем веку почели су да ничу грађевински џинови од стакла и бетона.

И баш у Чикагу, у завичају облакодера, 1973. године подигнута је најнесрећнија висока грађевина у историји. Због неких грешака у прорачуну овај се облакодер љуља под налетима ветра у тој мери

да прозорска окна, па чак и читави прозорски оквири, не издржавају вибрацију и испадају из својих лежишта. Да би се умањила опасност, облакодер је оптерећен огромним баластом постављеним на крову. У прозоре су уграђена стакла која се тешко ломе. Али, ни то није умањило опасност. Проблем за сада решавају више мерама опреза него стварним решењима. Око зграде стално се налазе чувари који без престанка јаким догледима осматрају зидове. Чим примете неки наговештај – искошен прозорски рам, на пример, или појачано вибрирање окана – одмах ограђују простор на који би могло нешто да падне. Грађани, пак, давно су већ навикли да далеко заобилазе облакодер-убицу.

ИНДИЈАНСКИ ЛУВР

У подземној пећини у америчкој савезној држави Тенесију, на дубини од две стотине тридесет четири метра, откривена је права уметничка галерија. Према мишљењу научника, галерија је стара око осам стотина година а створили су је Индијанци. Из мале пећине узаним и дугачким ходником, кроз који посетилац мора да прође пузећи, стиже се у другу пећину широку три метра и дугачку сто.

Скоро хиљаду ликова људи, животиња, корњача и птица, не већих од пет центиметара, па до огромних од неколико метара, нанесени глином која покрива зидове. Судећи по свему, ликови су на мекој глини стварани прстима или прутићем. Пошто у пећини владају стална температура и влажност, сви ликови су изванредно добро очувани.

ПАЛМЕ У ШКОТСКОЈ?

Кад се помене природа Шкотске, многи од нас замишљају пејзаже из романа Валтера Скота: камените падине шибане хладним ветром, пустаре обрасле вресом, оловне таласе који се пене у уским заливима.

Међутим, острво Бјут никако се не уклапа у овакву нашу представу о Шкотској. Острво се налази у заливу Ферт-оф-Клајд насупрот ушћа реке Клајд, главне реке Јужне Шкотске и на њему расту рододендрони, азалеје, палме, магнолије, еукалиптуси...

Острво Бјут „под заштитом" топле Голфске струје, преко њега дувају повољни ветрови, заклоњено је у заливу и има доста влаге. Све ово утицало је на стварање повољне климе у којој палме и магнолије слободно и успешно расту на 56. степену северне географске ширине на којој се, да наведемо поређења ради, налази и Москва.

ТРГОВАЧКА ХИПНОЗА

Тим америчких психолога с универзитета у Орегону испитивао је групу трговачких путника и дошао до закључка да сви они, додуше несвесно, користе неку врсту хипнозе док потенцијалног купца убеђују да купи неки производ. Прво морају да стекну поверење човека у чију су кућу ушли. Почињу разговор који још увек неповерљива особа мора да прихвати. На пример, кажу нешто у смислу: „Зарадити новац није лако, потрошити га – може свако". Човеку ништа друго не остаје него да се с овим сложи. Затим долази друга етапа – трговачки путник „опипава" са ким има посла и труди се да буде што сличнији њему. Подражава начин говора, гестове и мимику. Ово је одличан начин да се човек осети сигуран мислећи да има посла с неким ко је сличан њему, а за трговачког путника то је и најважније – купац је стекао поверење. Пола посла је већ завршено – у тој фази већ више није проблем убедити ма кога да нешто купи.

ЗА ЗАЉУБЉЕНЕ

У западнонемачком граду Ефту расте велики храст који већ више од сто година служи као поштанско сандуче заљубљенима и, према веровању, доноси срећу свима онима који се њиме служе. Ову необичну поштанску службу „основао" је једна путник који се заљубио у градску лепотицу Емилију и дописивао се с њом остављајући своје љубавне поруке у дупљу великог храста. Путник и Емилија су се узели – он је, разуме се, престао да лута од места до места – и срећно проживели тридесет три године.

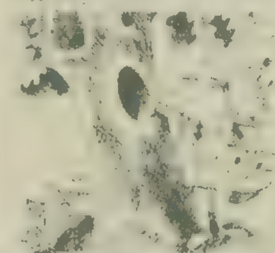

Дознавши за ову романтичну историју, становници околних села почели су да се служе храстом не би ли и њих задесила иста срећа. Храст и данас служи као поштанско сандуче и у читавој је околини познат под називом „храст заљубљених". Чак и из далеких крајева долазе овде млади да би у дупљи храста оставили своју нежну поруку. Писма не остају дуго у дупљи: писмоноша редовно празни необично „сандуче" и разноси их на означене адресе.

НЕ МОЖЕШ МИ СЕ ИЗГУБИТИ!

Посада америчких васионских летелица до сада је могла да одржава везу са Земљом само у времену које представља двадесет одсто укупног трајања мисије. Све остало време летелица је ван домашаја станица са Земље. Али, ствари су се измениле после лансирања „Шатла", 18. јуна ове године. Брод је опремљен новом врстом антене која обезбеђује брз пренос компјутеризованих информација и података о удаљености сателита у орбити.

Ово друго је нарочито значајно јер пружа могућност да се апсолутно прецизно утврди положај сателита и да им се према потреби чак и измени правац кретања. Нову антену произвела је фирма „Хјуес" која је са овим последњим „Шатлом" послала у орбиту и два нова сателита за телекомуникације, такође са новим типом антене која сама заузима одговарајући положај у зависности од правца кретања сателита.

КАКО ОПЉАЧКАТИ БАНКУ

Недавно је у Риму „Банко ди Наполи" у центру града опљачкан на досад невиђен начин. Група пљачкаша у украденом BMW пролетела је кроз стаклени излог, паркирала се пред запањеним службеником, наредила му да спреми сав новац који је био тог дана у оптицају у банци, потрпала банкноте у вреће и истим путем као што је и дошла одјурила у непознатом правцу. Све се толиком брзином одиграло да су збуњени службеници стигли да се освесте тек кад је већ све било готово.

ЧУВАЈТЕ МРАВИЊАКЕ!

У шумама југоисточно од Берлина над мравињацима се све чешће подижу металне решеткасте „капе" у облику купе. Њихова намена је да заштите станишта црвених мрава од детлића и дивљих свиња које воле да рију по мравињацима, а такође од непажљивих и недобронамерних излетника. Црвени мрави су једна од малобројних врста инсеката који су под заштитом јер су веома корисни: становници само једног мравињака униште за годину дана до два милиона инсеката – штеточина, и штите четири хектара шуме.

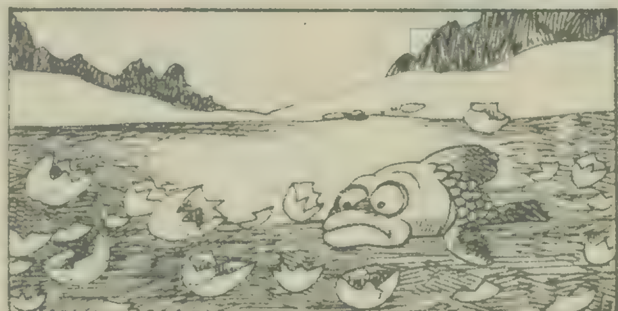

ЈАЈА СПАСАВАЈУ ЈЕЗЕРО

Језеро Холмсе у средњој Шведској веома су загадиле киселе кише (сумпорна и азотна киселина настају у облацима при реакцији воде са сумпор-водоником и оксидима азота којих често има и у фабричком диму). Да би се у језеро вратио живот, било је потребно, према мишљењу еколога, неутралисати његову воду великим количинама креча. Међутим, локалне власти нису имале довољно средстава за куповину креча. Излаз је ипак нађен: на неколико километара од језера ради велика фабрика слаткиша у чијем се дворишту сваког месеца нађе по неколико тона љуски од јаја употребљених за справљање кекса, тортица и других слаткиша. Сада те љуске бацају у језеро и стручњаци Пољопривредног факултета у Упсали сматрају да ће ове љуске спасти језеро и да ће оно потпуно оздравити.

ЗА ПОШТАПАЊЕ И ЦУГАЊЕ

Недавна аукција штапова за ходање у лондонском Кристију показала је да они уопште не морају да служе само за поштапање.

За четрдесет фунти продат је штап који у себи крије стаклену флашицу (више налик на цевчицу) и одговарајућу малу чашу: два-три корака, па покоји гутљај... На лицитацији су се нашли и штап-мач, па онај с камером (шпијунски, шта ли?), с телескопом, компасом, бурмутицом, шибицама, коцкицама, пиштаљком, словкама.

Највећу цену постигао је ипак штап „најснажнијег човека на свету" са дршком у облику бисте пруског поданика Сандова који је 1889. године узбуђивао публику по лондонским циркусима и мјузик-холовима својом необичном снагом. „Сандов" је купљен за 220 фунти.

НЕ ДАЈ СЕ, ЛЕПИЛЕМУРЕ!

Ово је тај лепилемур, једини примерак врсте који је успео да опстане у кавезу. Шта даље? – питају се зоолози. Жан-Жак Петер наоружан специјалним детекторима и догледом са инфрацрвеним зрацима тумара по мраку, јер су ово ноћне животиње, тражећи на Мадагаскару још неки преживели примерак.

ЕР-КОНДИШН. СПЕЦИЈАЛНА ИСХРАНА, ИЗУЗЕТНА НЕГА. НА ОВАЈ НАЧИН ЗООЛОЗИ ПОСТУПАЈУ СА НАШИМ ПРЕЦИМА, СТИДЉИВИМ ПОЛУМАЈМУНИМА СА МАДАГАСКАРА ДА ПРЕЖИВЕ И ДА СЕ УМНОЖЕ. АЛИ, НЕКИМА ОД ЊИХ НИШТА НЕ ПОМАЖЕ!

Били су у опасности да потпуно изумру, али људи су им помогли да преживе: од само двадесетак лемура са Мадагаскара, колико их је било 1960. године, намножила се породица која тренутно броји преко шест стотина чланова. Стручњаци Центра за примате у Дарему у Северној Каролини пажљиво прате овај изузетан процес прилагођавања животиња из тропског поднебља једној сасвим другачијој клими, и сви се надају даће једног дана успети да у постојбину врате потомке преживелих.

Спасавање је у потпуности успело, бар за двадесетак врста ових животиња, и то највише захваљујући изузетној опреми Центра у Дарему као и редовном настојању да се из далеких крајева на време обезбеде плодови и лишће којима се ови необични гости хране. И тако, док чекају тренутак да лемуре врате у њихову постојбину, научници користе прилику да их што боље упознају.

Лемур са Мадагаскара кога су одгајили у Центру Дарем. Ако не позира фото-репортеру – као сада – по читав дан се чисти и чешља канџицама на другом прсту задњих шапа. Сад је величине мачке, а његови преци били су бар двадесет пута већи!

Једино решење – затвор

На Мадагаскару је некада живело више врста ових наших далеких предака. Милионима година развијали су се сами за себе, некако изоловани од осталог животињског света. У новије време развој пољопривреде и индустрије дрвета сузио је њихов животни простор и довео ове повучене и беспомоћне животиње на ивицу истребљења. Зато су природњаци закључили да је за њих једино решење живот у заточеништву!

Испоставило се, међутим, да је за неке врсте и то некорисно јер су издвојене из природне средине потпуно неспособне за живот. Најтежи је случај такозваног **лепилемура.** Једини примерак ове животиње који је успео да преживи у кавезу одгајио је зоолог Жан-Жак Петер и то у лабораторији Природњачког музеја у Паризу. Подједнако неизвесна је и судбина **ај-ај-а**, остало је само неколико десетина преживелих. Да би могао да их открије у шуми и посматра, Жан-Жак је, пошто су изузетно ретке и уз то ноћне животиње, користио специјалне детекторе, веома јаке батерије, па чак и догледе са инфрацрвеним зрацима.

У нешто повољнијем положају су **маки** лемури који су успели да се прилагоде животу у кавезима. Веома их је лако разликовати од осталих јер имајуреп ишаран белим и црним пругама. Њиме се они на тајанствен начин међусобно споразумевају, мада им за то најчешће користе њушке. Необични су и по својој миришљавости коју им обезбеђују три врсте жлезда распоређених по читавом телу. Један мирис користе кад се припремају за борбу са супарницима, други у току саме борбе, а трећи – да би обележили своју територију.

Цеде сок, чешљају се, размењују бебе

Док једу, ове животиње придржавају храну предњим шапама, и, ако је воће у питању – да се не би упрљали! – цеде сок директно у уста држећи главу забачену уназад. Велики су чистунци и у стању су да проведу сате и сате мијући и гладећи крзно, и при том користе канџицу другог прста задњих ногу уместо чешља!

Иако личи на медведа и у овој пози делује прилично застрашујуће, овај маки смеђе длаке је веома мирољубива животиња. А његове очи у мраку светле попут рефлектора.

Ако су безбедни, прија им живот у браку, нарочито женкама. Младунци се рађају четири до пет месеци након парења и то најчешће само по једно. И оно одмах постаје чедо читавог чопора. Сви га мазе и пазе, лижу и чисте са пуно љубави и није редак случај да мајке чак измењају бебе. Оне веома брзо навикну да се држе за мајчино крзно мада се већ после месец дана одвајају од ње и само навраћају да се напију млека. Њихове плавичасте очи полако до-

бијају жућкасту боју као код одраслих. Са годину и по дана потпуно су зрели. Некада крупни попут телета, данас не прелазе величину домаће мачке. То важи за све лемуре.

Кијам, значи разговарам

Изузетно добро су се аклиматизовали и прилагодили условима у Дарем-центру и такозвани **вари** лемури. То су искључиво ноћне животиње које по мрклом мраку вешто скакућу с дрвета на дрво, кидају лишће и плодове и траже другу храну, углавном инсекте. Њихове крупне очи блеште у мраку јер иза мрежњаче имају један слој ћелија богатих кристалима које чине неку врсту огледала и одбијају у свим правцима чак и најслабију светлост.

Чим се појави сунце, испруже се на дрвету и окрену њушкицу ка небу. Ова њихова љубав према сунцу највероватније је утицала на то да су их некада сматрали светим животињама, што им је у прошлости помогло да преживе. Ови лемури тренутно су у највећој опасности да буду истребљени.

На Мадагаскару се сада могу срести и други обожаваоци сунца као што је лемур познат под именом **сифак** који има црну њушку и бело крзно. Веома грациозно изгледају и имају неку врсту кожне мембране између руку и тела која им при скоковима с дрвета на дрво служи уместо крила. А кад се нађу на земљи, скакућу као да су кенгури.

Младунци сифака чим се роде ухвате се мајци за крзно, са доње стране, и одатле их нико не може померити. После извесног времена и сами заузму нешто бољи положај – пређу на њена леђа. Кад је гладно или се боји, младунче мјауче као маче, док одрасла животиња има глас који подсећа на снажно кијање човека које се на језику домородаца зове „сифак", па отуда и њихово име.

Прошла су два века от како су први европски истраживачи открили полумајмуне на Мадагаскару и дали им име лемури – како су у римско доба називали духове умрлих – највише захваљујући њиховом ноћном животу и огромним цаклећим очима. Научници данас чине све да „умрли" потпуно не ишчезну.

Д. В.

КАКАВ СТЕ МЕТЕОРОЛОГ?

Ласте ниско лете, предвече је небо црвено, жабе крекећу, сева ме жуљ... Све су то предзнаци који треба да укажу какво ће бити време.

Данас, у време метеоролошких сателита и рачунара, сва таква предсказања углавном су смешна, али за наше не тако давне претке, нарочито земљораднике и поморце, она су у правом смислу речи била управо спасоносна.

Па шта је од тих старих мудрости о времену тачно, а шта не? Ево прилике да испитате какав сте временски прогнозер, шта о свим тим предзнацима знате.

Поставићемо вам десет питања. Одговорите са „тачно", или „није". Затим погледајте одговоре и тумачења. За сваки свој „погодак" рачунајте себи један поен.

Ако сакупите од 0 до 3 поена, у стара времена не бисте били ни добар земљорадник ни поморац. Са 4 до 8 поена у прошлом веку некако бисте се провукли, а и данас ипак у више од 50 одсто случајева предвидели, бар за 24 часа унапред, уз опасност да неколико пута добро искиснете. Са 8 до 10 поена – одличан сте прогнозер.

Питања

1. – Кад боле кости, зуб, или севају жуљеви, приближава се невреме.

2. – Подиже ли се предвече, у пролеће и јесење дане, измаглица с површине реке, биће мраза.

3. – Укаже ли се ујутро дуга на западу, приближава се киша.

4. – Црвено небо увече, предсказује лепо, а ујутро ружно време.

5. – Гром никада два пута не удара на исто место.

6. – Пред кишу ласте и слепи мишеви лете ниско.

7. – После оштре зиме наступа жарко лето.

8. – Жабе више крекећу пред кишу.

9. – Кад се око Месеца образује прстен, то предсказује кишу.

10. – Небо прекривено облацима названим „овчице" наговештава кишу у току следећа 24 часа.

Одговори и тумачења

1. – Тачно. Кад барометар почне нагло да пада, то означава да се смањује ваздушни притисак. Онда се повећава притисак у шупљем зубу, ожиљку на кости која је била преломљена, ткиву испод жуља – јер споља се притисак смањује. Низак ваздушни притисак по правилу доноси погоршање времена.

2. – Тачно. Измаглица указује да се влажан, топлији ваздух изнад реке меша са хладнијим с копна – а то значи да се тло охладило, па може бити мраза.

3. – Тачно. Дуга настаје кад се Сунчеви зраци преламају кроз капљице кише које делују као призме. Дуга се увек јавља на супротној страни од оне на којој је Сунце, па она ујутро мора бити на западу. Како знам влажан ваздух најчешће долази са запада, то може бити предзнак кише.

4. – Тачно. Кад је Сунце увече ниско на хоризонту, његова светлост мора прећи дужи пут кроз атмосферу, па се краткоталасни плави зраци расипају наилазећи на честице прашине у ваздуху и ми видимо само још дуготаласне црвене зраке. На небу без облака вечерње црвенило обично означава висок ваздушни притисак на западу, што по правилу предсказује више лепих дана. Насупрот томе, јутарње црвенило на небу указује на суве ваздушне масе и низак притисак на истоку, што може лако привући лоше време са запада.

5. – Нетачно. Заблуда вероватно потиче из страха оних у чијој је близини ударио гром.

6. – Тачно. Ласте и слепи мишеви осетљиви су на промену ваздушног притиска. Кад барометар пада, они лете ниже да би изједначили спољни притисак и потисак у ушима. Други разлог је што и инсекти при сниженом ваздушном притиску лете ниже, па се онда спуштају и ласте и слепи мишеви који се њима хране. Обично барометар пада 12 часова пре кише, па ове животиње могу ниским летом указати на погоршање времена.

7. – Нетачно. На Земљи су се већ смењивали периоди кад су сва годишња доба била хладнија или топлија него обично.

8. – Тачно. Жабе не подносе да им се кожа исуши. У дане кад је ваздух сув – притисак висок – што је ознака лепог времена, оне су у води и не чују се много. Напротив, кад је ваздух влажан,као пред кишу, оне излазе из воде и крекећу.

9. – Тачно. Прстен око Месеца настаје кад ситушни кристали у таначним облацима цирусима преламају Сунчеву светлост, што се према Земљи рефлектује од њеног сталног, природног сателита. Ти облаци образују се у горњим слојевима атмосфере кад се топлији ваздух навуче преко хладнијег при тлу. Како мешање ваздушних маса различите температуре доноси променљиво време, прстен око Месеца може наговестити кишу или снег.

10. – Тачно. Овчицама се назива систем високих цирокумулусних, или ниских алтокумулусних облака. Они су претходница фронта топлог ваздуха који ће наићи над хладнији ваздух при тлу и створити густе облаке из којих ће пасти киша још у току истог дана.

Дакле, има доста истине у искуству наших предака на основу којег су предвиђали временске прилике. Али, њихове прогнозе су биле само краткорочне, за следећа 24 часа. За дугорочне нису били способни, али ту често греши и савремена метеорологија, упркос сателитима и рачунарима.

П. Т.

ЛЕПАК ОТКРИВА КРИМИНАЛЦЕ

Пре неколико месеци пуком случајношћу дошло је до открића које ће, како изгледа, означити нову епоху у криминологији. Везано је за отиске прстију који представљају необорив доказ у свакој истрази, само их је често тешко или немогуће открити. Ево како се догодио преокрет: агенти Скотланд јарда поправљали су неки уређај и при том користили један од савремених синтетичких суперлепкова. Приметили су да под дејством испарења тог лепка – отисци њихових прстију остају на материјалу јасни као наштампани!

Треба знати да отисци иначе остају због тога што се на површини коже прстију лучи зној који је по хемијском саставу мешавина воде, неких соли, уреје, амино-киселина и осталих супстанци које се налазе у саставу човековог организма. Испарења суперлепка деловала су на зној као нека врста реагенса, толико истакавши трагове које он и иначе оставља, да се без лупе и било каквих других помагала јасно видело где су прсти били.

Остао би невидљив да није специјалног новог средства! Прва птичица уловљена овом методом био је један шверцер дроге.

Одмах се јавља идеја да би било идеално искористити лепкове на бази цијаноакрила, какав је био овај којим су се служили енглески полицајци, за лакше откривање отисака. Међутим, било је потребно да се у лабораторији ствар детаљно испита и нађе одговарајуће једињење које би користили криминолози. Две фабрике лепка у САД одмах су се прихватиле овог посла и већ после кратког времена показало се да су резултати из њихових истраживачких лабораторија – још фантастичнији од случајног открића енглеских полицајаца. Пре свега, показало се да је помоћу овог средства могуће открити отиске прстију после пуних годину дана!

Још важније и сензационалније: изазвани овом супстанцом, појављивали су се отисци чак и када је особа имала рукавице од танке гуме (омиљене међу криминалцима). Најзад, постало је могуће открити отиске прстију чак и на кожи људског тела и то шест часова после остављања.

Америчка полиција већ је почела да користи ово средство – прва „птичица" уловљена новом методом био је један шверцер дроге – а по свој прилици брзо ће се раширити и у другим земљама.

За добар звук – ласер

На недавно одржаном Салону звука у Берлину приказана је мини-грамофонска плоча за специјалне аутомобилске грамофоне. Специјалне, јер уместо игле имају ласерски зрак. Ово је већ добро познат систем (о којем је „Забавник" писао прошле године у ово исто време), само је сада први пут примењен за мале грамофоне погодне да се уграде у аутомобил. Предност над касетофонима је огромна: на мини-плочу стаје неупоредиво више музике него на касету, а практично је неуништива и потпуно отпорна на прашину и на хабање. Зато се произвођачи и надају да ће се наћи купци за овај реквизит упркос његовој цени која ће, када се појаве на тржишту, сигурно бити веома висока јер је технологија нова и скупа.

Ласерска грамофонска плоча – у аутомобилу.

Увек под руком

Помоћу пет дирки могуће је добити 32 комбинације, сасвим довољно холандском конструктору Ван Далену за нови тип дигитрона. Прилагођен је форми длана, а дирке поређане тако да на сваку належе по један прст. Оваква досетка „олакшава живот" онима који без дигитрона не могу, јер за сваки други тип рачунара било малог било великог – потребан је сто или бар друга рука као постоље.

Овако се користи ручни дигитрон холандског конструктора Ван Далена.

Ултразвуком спречавају слепило

Швеђанин Јорген Форсакер прима терапију ултразвуком на Институту Филатов у Одеси, једином те врсте у свету. Сви су препарати справљени искључиво од природних састојака.

Када је двадесет седмогодишњи Швеђанин Јорген Форсакер отишао очном лекару да му препише наочаре, сазнао је да оне не би помогле у његовом случају. Млади Швеђанин оболео је од пигментног ретинитиса, болести која неминовно доводи до слепила и специјалисти су му препоручили да се обрати чувеном Институту Филатов у Одеси – јединој установи на свету у којој лече ово обољење.

По речима професорке Надежде Пучковскаје метод лечења на Филатову у два случаја од три спречава појаву слепила барем за извесно време. Сви препарати које користи ова медицинска установа справљени су искључиво од природних састојака. Пацијенту се инфилтрирају у оболело око посредством ултразвука и то пет до шест пута дневно. На овај начин лечено је већ седам хиљада пацијената. Од тога, у 65 случајева запажено је побољшање, а у 35 одсто чак се повећало видно поље.

М. К.

Жвакометар

Техничар намешта огледној крави жвакометар – убрзо ће се знати шта највише воли да једе.

Овако се у преводу зове направа коју сада носе огледне краве Института за агрономију у немачком граду Бинтехофу крај Хановера. Ево зашто. Стручњаци Института приметили су да количина млека коју дају краве зависи не само од тога какву храну једу већ и да ли им се храна свиђа – ако им се свиђа, оне је дуже и слађе жваћу. Тако се наметнуло као неопходно бројање колико пута краве жваћу залогаје хране и конструисан је – жвакометар. Он се састоји из часовника и уређаја који броји покрете крављих вилица, а „пацијенткиње" га носе око врата.

Ко не може без точка...

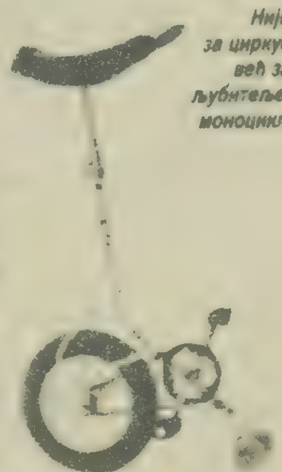

Није за циркус већ за љубитеље моноцикл.

На овом моноциклу љубитељи педалања могу да се возе и напољу и по стану, чак и да се пењу степеницама и силазе низ њих! А по речима конструктора Француза Жана Гарела на њему се развија елеганција и грациозност покрета. Пошто су руке слободне, а моноцикл иде и цик-цак путањом ако је возач довољно вешт, он омогућује чак и играње лопте.

НАУКА У СЛУЖБИ СПОРТА

КАКО ЛЕТИ ЛОПТА

ТЕНИСКА ФИЛЦАНА И ЦЕЛУЛОИДНА ЛОПТИЦА ЗА ГОЛФ ЛЕТИ БРЗИНОМ ОД 240 КИЛОМЕТАРА НА ЧАС, АЛИ ОНА МАЊА СТИЖЕ ДАЉЕ. ЗАШТО? ИГРАЧИ БЕЗБОЛА ЧЕСТО ИЗ ПОТАЈЕ ЗАГРЕБУ ЛОПТУ. ЗАШТО? КАКАВ ЈЕ ЗНАЧАЈ И ГДЕ СУ „СЛАТКЕ МРЉЕ" НА ТЕНИСКОМ РЕКЕТУ? НА СВА ТА ПИТАЊА ОДГОВАРАЈУ ФИЗИЧАРИ ИЗ РАЗНИХ ЗЕМАЉА.

У више земаља, у десетак лабораторија, озбиљни научници испуцавају филцане лопте у учвршћени тениски рекет, пуштају у посебне канале с ваздушном струјом лоптице за безбол и пинг-понг, испитују нове облике за голф-лопте. Између осталог, они траже одговоре на питање којом кривом лети лопта за безбол или – да ли рекет са савитљивим рамом омогућује јачи ударац, какве рупе начинити на површини голф-лоптице и још понешто.

Ти научници, или инжењери спорта, при разним фирмама за производњу спортске опреме и институтима универзитета претварају спортове у дисциплину која увелико превазилази старомодна такмичења у снази, издржљивости и тактици.

Добар играч голфа, на пример, пре него што изведе ударац, мора да нађе одговор бар на пола туцета техничких питања: да ли да употреби лоптицу с чврстим или течним језгром, с округлим, четвртастим или шестоугаоним удубљењима на површини, којим од гомиле штапова да се послужи?

Веома важне рупе

„Технологија" удубљења на површини лоптице за голф је чудесна. Још пре сто година откривено је да лоптица с удубљењима лети даље него потпуно округла. Почетком нашег века она је добила грубо окресану површину, да би данас одређивање њених неравнина постало права мала наука. Неколико произвођача има лабораторије с физичарима и аеродинамичарима који проучавају те „рупе" на лоптици.

Питање зашто лопта с рупама лети даље од округле, разјаснили су управо физичари. Кад играч удари лоптицу за голф, она полети окрећући се 3500 пута у минуту у супротном смеру од правца њеног кретања. Док се тако окреће, она заковитла ваздух око себе при чему рупе на њеној површини служе као лопатице – на пример оне на воденици, или мерачу брзине ветра – које убрзавају тај ковитлац.

Дакле, док лоптица лети, ваздух на њеној горњој површини окреће се у истом правцу у којем наилази ваздух што јој струји у сусрет. Међутим, на њеној доњој страни ковитлац се судара са ваздухом који лоптици струји у сусрет. Тиме се одоздо ствара зона притиска која подиже лоптицу увис! Ето и физике и аеродинамике.

Научници се такође баве лоптом за безбол који се у САД игра у свакој школи, сваком месту. Добро бацити, или палицом правилно одбити безбол-лопту, спада међу најтеже захвате у спорту уопште, тако бар кажу стручњаци.

Пошто добар играч избаци лопту из руке, она добија брзину од 145 до 160 километара на час. Професор Лин Еберт са Универзитета у Кливленду, Охајо, израчунао је за потребе једног произвођача опреме за безбол како тече избацивање и дочекивање лопте палицом. Играчу с палицом („ударачу") потребан је 0,1 секунд да угледа лопту у лету, 0,1 секунд да покрене своје мишиће, тако да му преостаје само још 0,2 секунда да одлучи хоће ли је ударити или пропустити. Правила игре овде нису важна. Битно је то што играчу остаје само делић секунда да одлучи да ли ће и како дејствовати палицом. Још само треба знати да је изузетно важно погодити лопту правим местом на палици. Довољно је оманути само за неколико милиметара, па ударац – кад није постигнут тачком тежишта палице – неће бити успешан!

Чудесна обртања

Е, сад, кад је тај рачун изведен, остаје да „ударачи" уоче трикове „бацача": од тога да ли ће јој он дати „фелш" (окретање око своје осе) слева надесно, одоздо нагоре, или обрнуто, зависи и њена путања. Дакле, рефлекс „ударача" је пресудан.

Још 1852 године немачки физичар и хемичар Хенрих Густав Магнус објавио је рад о понашању тела која се у лету обрћу. Тај такозвани Магнусов ефекат објашњава зашто заошијана безбол-лопта лети кривом линијом, зашто она за тенис брже пада од лоптице за пинг-понг, кад ће се благо спустити, кад обрушити... Све се то објашњава ротирањем и дејством отпора ваздуха на лопту у лету.

Разумљиво је да и спојеви на лопти („ушици") проузрокују њено кривудаво кретање. Зато неки „бацачи" из потаје добро загребу безбол-лопту пре него што је хитну. Та огреботина при великој брзини делује као мало кормило и мења правац кретања лопте.

Заједничко у ударцу врхунских играча голфа и тениса је то што лопта у оба случаја има исту почетну брзину: око 240 километара на час. Њихова путања и понашање у лету су сасвим различити. Шупља тениска лопта се при силини ударца рекетом сабије, спљошти, затим се у лету врати у првобитни облик и опет сабије, па исправи – од задње, основне линије терена до мреже чак неколико пута. То спљоштавање повећава отпор ваздуха а и чупави филц од којег је начињена делује као аеродинамична кочница. Кад лопта с једног краја терена стигне на други, њена брзина износи само још 65 километара на час. Лоптица за голф, пошто прелети исту путању, готово је сачувала почетну брзину.

Посебне студије односе се на подлогу терена за разне игре лоптом. Институт за проучавање материјала „Ото Граф", у Штутгарту, утврдио је да са пода од пластичних материја лопта одскаче 40 одсто више него са утабане земље, а проценат је још већи за травнате терене.

Трагање за суперрекетом

Рекети за тенис последњих година добијају нове облике, израђују се од нових материјала. Циљ је истом снагом, али бољим рекетом, постићи јачи ударац. Садржај истраживања у том смеру је такозвана „слатка мрља" (sweet sport), тачка на рекету којом треба погодити лопту да би ударац био максималан – потрес руке од вибрације најмањи, а снага највећа. Стручњаци су утврдили да постоје чак три „слатке мрље" на рекету.

Истраживач Хауард Броди, са Пенсилванског универзитета у Филаделфији, који проучава састав и дејство тениског рекета, објашњава да положај „слатке мрље" у основи зависи од тежине, величине и облика рекета, али и од више других околности које задиру у технологију материјала и разне „тајнице" појединих произвођача.

Кад би конструктори успели да начине рекет од којег би се све три „слатке мрље" сучелиле у исто, тачки, добио би се – суперрекет. По речима Хауарда Бродија, то још нико није успео. Код најбољих рекета, само су се две „слатке мрље" нашле у истој тачки.

Па како ће се уза сву ту технику даље развијати спортови с лоптом? Хоће ли у голф-лоптицу бити уграђени уређаји за даљинско управљање? Да ли ће у лопти за безбол бити скривен микрокомпјутер? Хоће ли наступити време кад спортисти због неуспеха неће кривити тренере већ научнике, инжењере спорта? Видећемо.

П. Т.

Изногуд: ТРГОВАЦ ЗАБОРАВОМ

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ
III ДЕО

ФЛАШОВ ПРИЈАТЕЉ АЛХЕМИЧАР МАРЛИН ВИДЕО ЈЕ У СВОЈОЈ ШКРИЊИ ВРЕМЕНА, КОЈА ОМОГУЋУЈЕ ПУТОВАЊЕ КРОЗ ВРЕМЕ, ДА ЋЕ БИТИ УБИЈЕН У БУДУЋНОСТИ. ДОК ФЛАШ У 29. ВЕКУ ИСТРАЖУЈЕ УЗРОК ПРЕДСТОЈЕЋЕ ПРОПАСТИ ГРАДА, ГАНГСТЕРИ СТИЖУ КРОЗ ШКРИЊУ И ОДВОДЕ КАО ТАОЦА МАРЛИНОВУ КЋЕРКУ МЕРИЛИН...

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ

III ДЕО

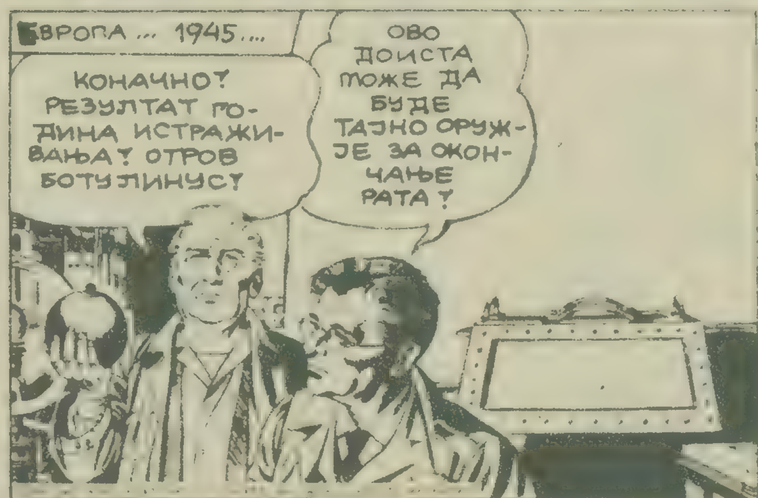

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ

III ДЕО

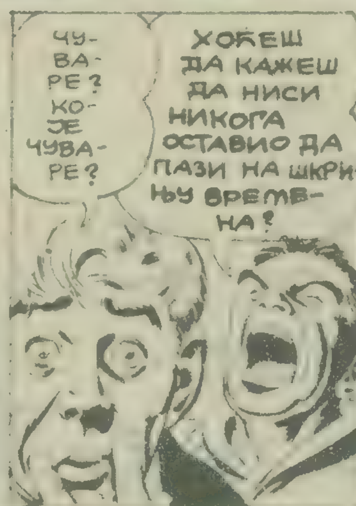

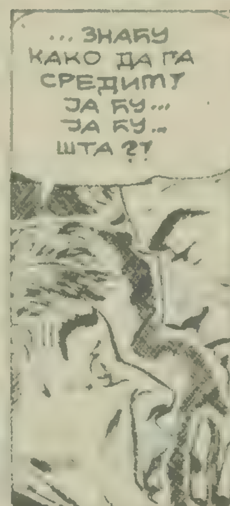

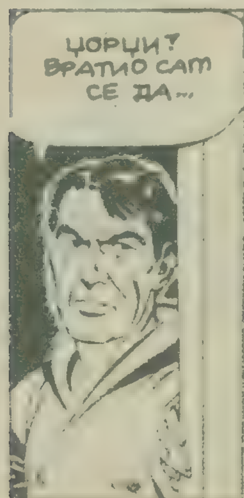

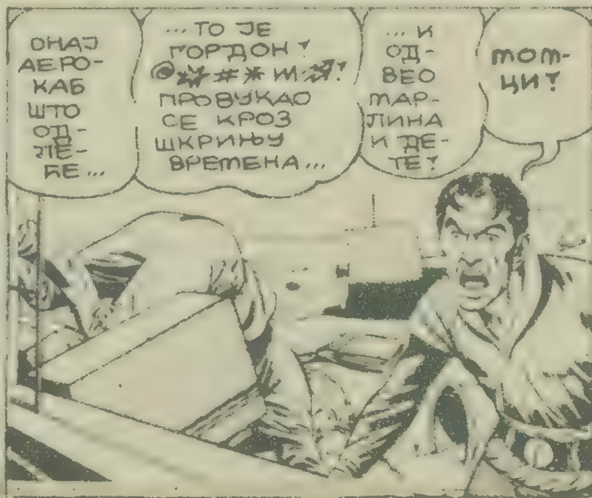

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ

III ДЕО

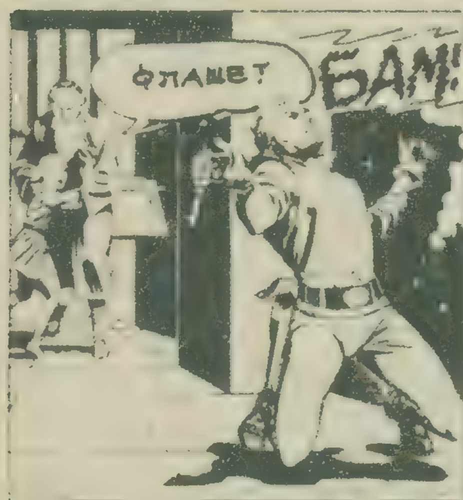

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ

III ДЕО

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ

III ДЕО

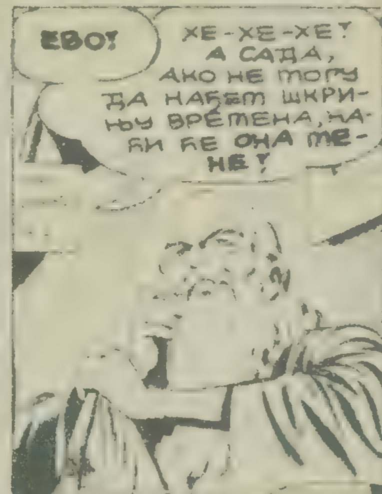

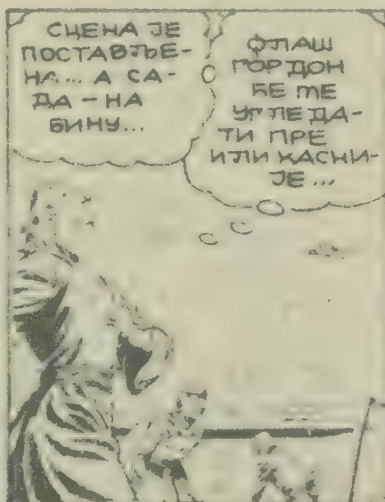

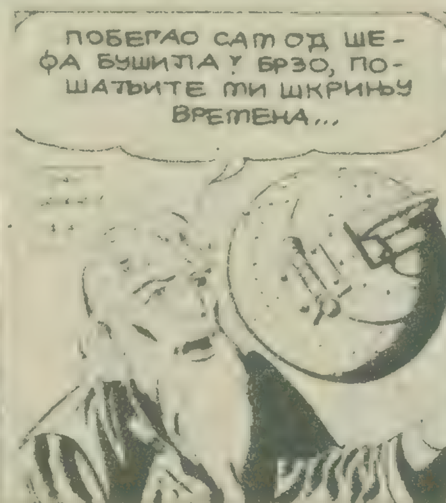

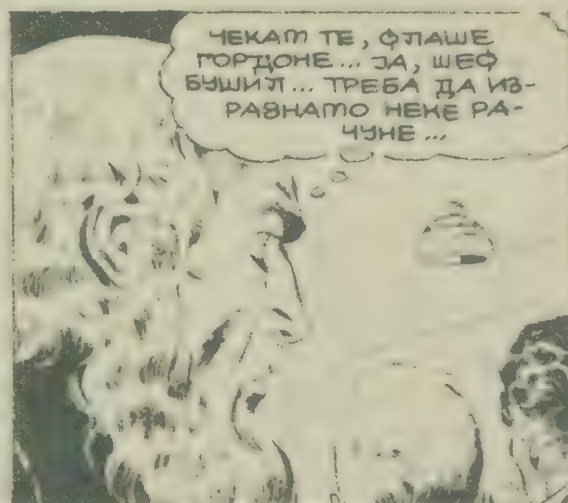

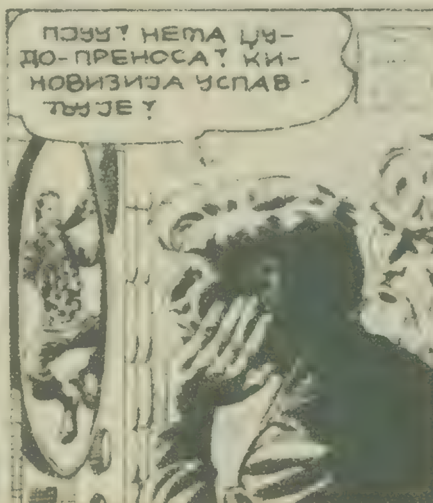

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ
III ДЕО

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ
III ДЕО

ФЛАШ ГОРДОН: ОПАСНОСТ НАД ГРАДОМ

ЦРТА: ДЕН БЕРИ

III ДЕО

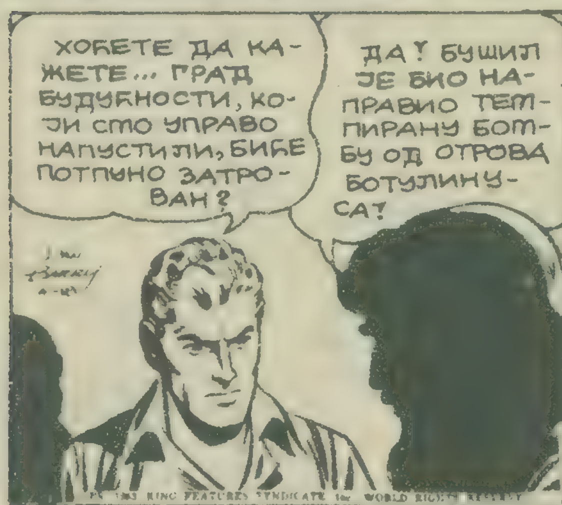

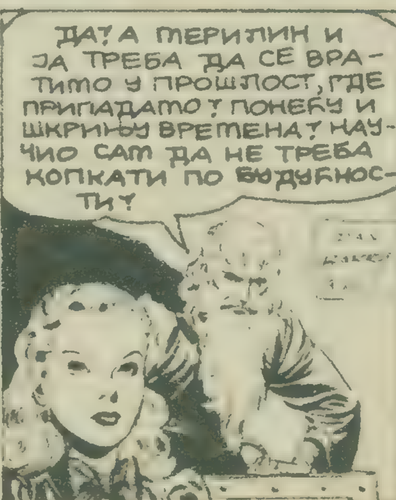

БЕН БОЛТ: ПОВРАТАК ИЗ МРТВИХ

БЕН ЈЕ ЗАПОЧЕО ИСТРАГУ ОД ГРАДСКОГ СПОРТСКОГ КЛУБА...
ДА, ЧИК ЈЕ ЖИВЕО ОВДЕ НЕКОЛИКО ГОДИНА, А ОНДА... НА ЖАЛОСТ, МОРАЛИ СМО ДА ГА ЗАМОЛИМО ДА ОДЕ!
ЗАШТО?

ПОЧЕО ЈЕ ДА ПИЈЕ! ЖИВЕО ЈЕ НА РАЧУН КЛУБА! ШТЕТА, БИО ЈЕ ВЕЛИКИ СПОРТИСТА!

ЧИК ЈЕ НЕСТАО НЕКОЛИКО ГОДИНА ПОСЛЕ НАШЕГ ВЕНЧАЊА! НЕКО ВРЕМЕ МИ ЈЕ СЛАО НОВАЦ, А ОНДА ЈЕ ПРЕСТАО! ДУГО НЕМАМ НИКАКВИХ ВЕСТИ О ЊЕМУ!

А У ЈЕДНОМ ХОТЕЛУ...
СТИГЛА ЈЕ ПОШТА! НИЈЕ ВАЉДА! НЕКО ТЕ ЈУРИ ДА МУ ВРАТИШ ДУГ!
ПРЕШ'О СИ СЕ! ОВО ЈЕ ПОЗИВНИЦА ЗА ПРОСЛАВУ ГОДИШЊИЦЕ ОСНИВАЊА МОГ УНИВЕРЗИТЕТА! ЈА ТРЕБА ДА БУДЕМ ПОЧАСНИ ГОСТ!

ЧИК КЕНИОН ЈЕ ПРОСЛАВИО ОВАЈ СТАДИОН! У ЈЕДНОМ ДАНУ ОБОРИО ЈЕ ТРИ СВЕТСКА РЕКОРДА ИАКО ЈЕ БИО БОЛЕСТАН И ИМАО ВИСОКУ ТЕМПЕРАТУРУ!
СЕЋАМ СЕ ТОГ ДАНА! СВИ СМО СЕ ПОНОСИЛИ ЊИМЕ! А САД КАО ДА ЈЕ У ЗЕМЉУ ПРОПАО!

ОВО ЈЕ ВЕЋ ДЕСЕТИ КОЈИ САМ ОБИШАО...
ХОТЕЛ
ХОТЕЛ
БЕН ЈЕ ПОСЛАО ДЕСЕТАК ПИСАМА НА АДРЕСЕ НАЈЈЕФТИНИЈИХ ХОТЕЛА У ГРАДУ...

МОРА ДА СЕ ШАЛИТЕ! НИКО ОД МОЈИХ ГОСТИЈУ НЕ КОРИСТИ СВОЈЕ ПРАВО ИМЕ! КАКО ДА ЗНАМ ДА ЈЕ ТАЈ КОГА ВИ ТРАЖИТЕ ОДСЕО КОД МЕНЕ!

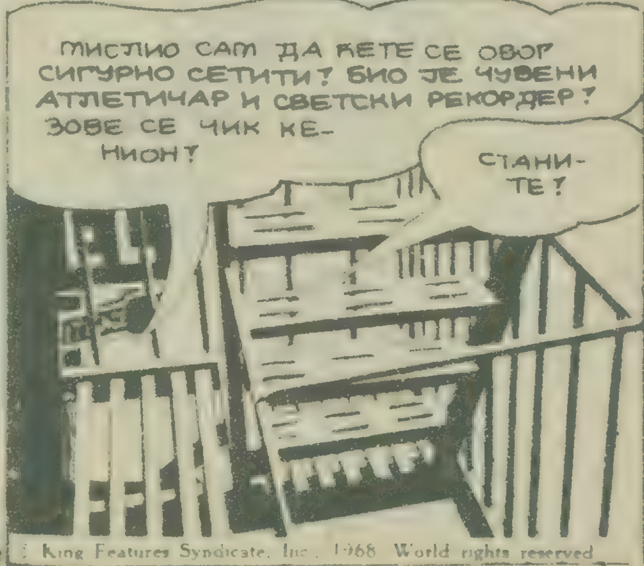
МИСЛИО САМ ДА ЋЕТЕ СЕ ОВОГ СИГУРНО СЕТИТИ! БИО ЈЕ ЧУВЕНИ АТЛЕТИЧАР И СВЕТСКИ РЕКОРДЕР! ЗОВЕ СЕ ЧИК КЕНИОН!
СТАНИТЕ!

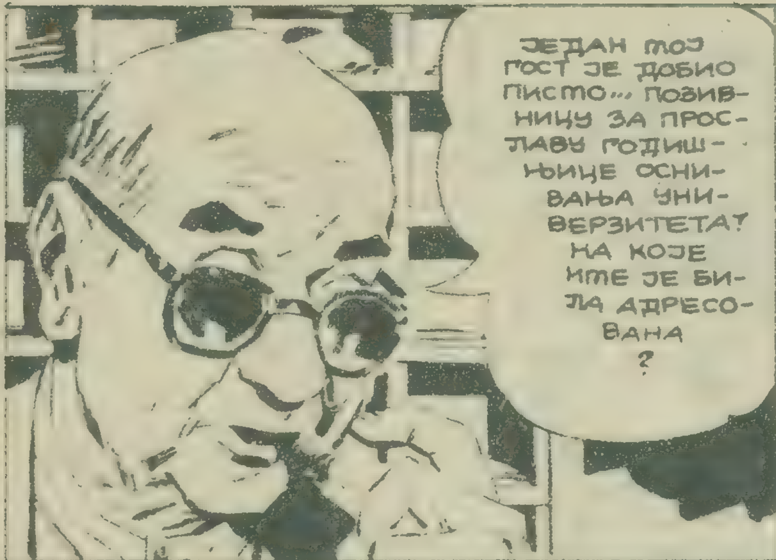
ЈЕДАН МОЈ ГОСТ ЈЕ ДОБИО ПИСМО... ПОЗИВНИЦУ ЗА ПРОСЛАВУ ГОДИШЊИЦЕ ОСНИВАЊА УНИВЕРЗИТЕТА? НА КОЈЕ ИМЕ ЈЕ БИЛА АДРЕСОВАНА ?

НА ИМЕ ЧИКА КЕНИОНА?

ДА, ЈА САМ ЧИК КЕНИОН?
ХОТЕЛ

ШТА ХОЋЕТЕ? АУТОГРАМ ОД ФАРНОЛОВОГ БЕСМРТНОГ АТЛЕТСКОГ ЈУНАКА?
ВАШ УНИВЕРЗИТЕТ СЛАВИ ДВЕСТА ГОДИНА ПОСТОЈАЊА? СВИ БИ ВОЛЕЛИ ДА СЕ И ВИ ТОГ ДАНА ПОЈАВИТЕ?

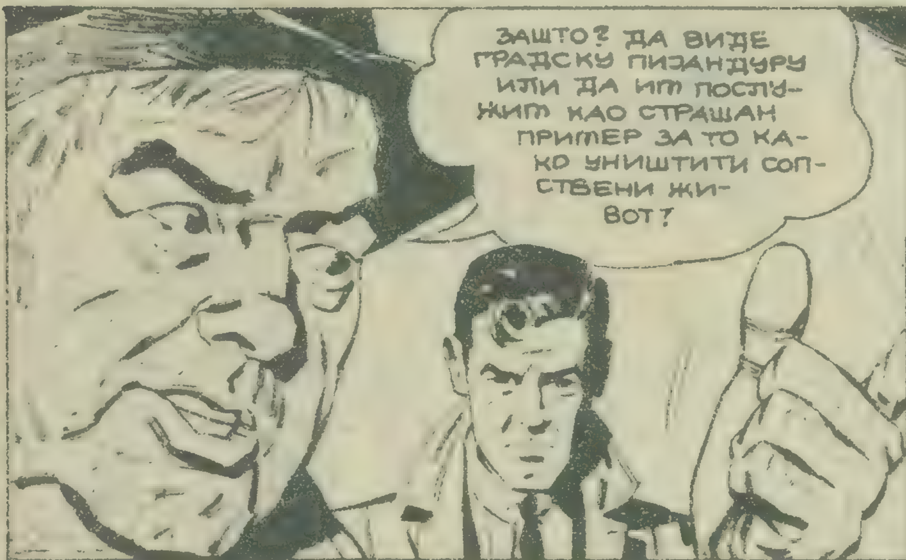
ЗАШТО? ДА ВИДЕ ГРАДСКУ ПИЈАНДУРУ ИЛИ ДА ИМ ПОСЛУЖИМ КАО СТРАШАН ПРИМЕР ЗА ТО КАКО УНИШТИТИ СОПСТВЕНИ ЖИВОТ?

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР? ЧИК КЕНИОН ЈЕ УМРО ЗА СВЕ ОНОГ ДАНА КАД ЈЕ ПОСТИГАО ТРИ СЈАЈНА РЕЗУЛТАТА?

ПРОВЕДИТЕ СА МНОМ САМО НЕКОЛИКО ЧАСОВА?
АКО ЋЕТЕ ДА МИ КУПИТЕ ПИЋЕ?

ПРЕ ПИЋА КУПАЊЕ, БРИЈАЊЕ И ШИШАЊЕ, КУПОВИНА НОВОГ ОДЕЛА? ИМАТЕ ЛИ НЕШТО ПРОТИВ?
НЕ, АКО МЕ НА КРАЈУ ЧЕКА ПИЋЕ?
САУНА
ГИМНАСТИЧКА САЛА
TAXI

ХЕЈ, НАРОДЕ ВИДИТЕ КОГА НАМ ЈЕ ДОВЕО БЕН БОЛТ! ОВАКО НЕШТО НИСАМ ВИДЕО НИ У ФИЛМОВИМА СТРАВЕ И УЖАСА!
САУНА ТУШЕВИ
КС
РУНДИ
ИМА ЛИ ОВДЕ ДОВОЉНО ВОДЕ И САПУНА ДА ГА ОРИБАМ?

15 Р БО ДА
ОВАЈ СЕ НИЈЕ КУПАО НАЈМАЊЕ ДЕСЕТ ГОДИНА!
И ДОК СЕ БЕН БОЛТ ТРУДИО ДА УЉУДИ ЧИКА КЕНИОНА...
ТРЕНИНЗИ СВАКИ ДАН
ТАКМИЧЕЊЕ У БОКСУ
ЏАБЕ ВАШ ТРУД, БЕНЕ! НЕЋУ ДА ИДЕМ НИ НА КАКВУ ПРОСЛАВУ!

МОЖДА ЋЕТЕ ДА ПРОМЕНИТЕ МИШЉЕЊЕ?
НИКАД! ПРИСТАО САМ НА СВЕ ОВО САМО ЗБОГ ПИЋА! ЧИМ ГА ПОПИЈЕМ, РАСТАЈЕМО СЕ!
ТАМО ЋЕ БИТИ ВАШИ СТАРИ ПРИЈАТЕЉИ И МНОГИ ОБОЖАВАОЦИ!
И ШТА ЋЕ ВИДЕТИ? ПОТПУНО НЕПОЗНАТОГ ЧИКА КЕНИОНА! НЕ, НЕ ЖЕЛИМ ПОВРАТАК ИЗ МРТВИХ!
БЕРБЕРИН

ХОЋЕТЕ ЛИ ДА СЕ ВИДИТЕ КАКО ИЗГЛЕДАТЕ?
БАШ МЕ И НЕ ЗАНИМА!
ХЕЈ! ЈЕ ЛИ МОГУЋЕ?
МОГУЋЕ ЈЕ! ТО СТЕ ВИ, ЧИК!

КАКО СЕ ОСЕЋАТЕ КАО СТАРИ ЧИК КЕНИОН?
НЕСТВАРНО! ГОДИНАМА САМ ЖЕЛЕО ДА ЛИЧИМ НА СЕБЕ! МОЈЕ ЛИЦЕ ЈЕ У ТЕНИ ИЗАЗИВАЛО САМО ПРЕЗИР!

ПА, ВИ СТЕ САДА ДРУГИ ЧОВЕК!

Остало је још само да Чик добије ново одело...
КАЖЕМ ВАМ ДА СВЕ ОВО НИЈЕ ДОВОЉНО ДА ИЗБРИШЕ ДВАДЕСЕТ ГОДИНА УТРАЋЕНОГ ЖИВОТА!

КАД СЕ ПОЈАВИШ У УНИВЕРЗИТЕТСКОМ ДВОРИШТУ, ЗАБОРАВИЋЕШ СВЕ ТЕ ГОДИНЕ! ТИ СИ НАШ ХЕРОЈ, УПАМТИ ТО!

ТА КАКАВ ХЕРОЈ, АМОСЕ! ЈА САМ ОБИЧНА ПИЈАНДУРА! НЕ ОСЛАЊАЈТЕ СЕ МНОГО НА МЕНЕ!
БУТИК ЗА МУШКАРЦЕ
TAXI
© King Features Syndicate, Inc., 1968. World rights reserved

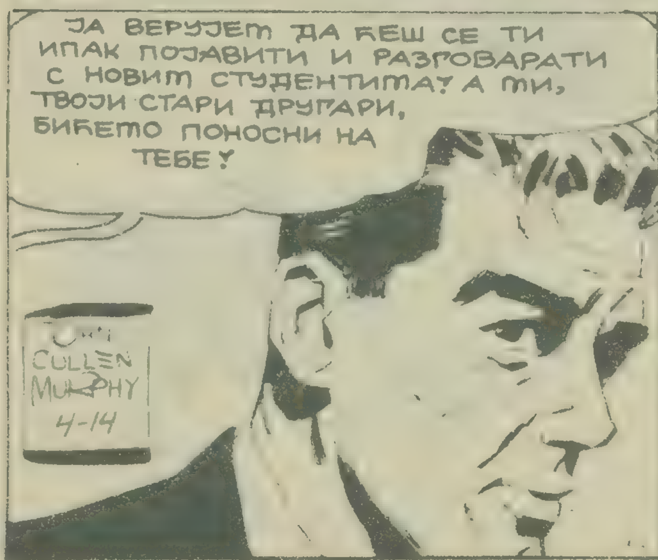
ЈА ВЕРУЈЕМ ДА ЋЕШ СЕ ТИ ИПАК ПОЈАВИТИ И РАЗГОВАРАТИ С НОВИМ СТУДЕНТИМА! А МИ, ТВОЈИ СТАРИ ДРУГАРИ, БИЋЕМО ПОНОСНИ НА ТЕБЕ!
CULLEN MURPHY 4-14

Касније...
АМОСЕ, ЧИК ЈЕ МОЖДА У ПРАВУ! МОГАО БИ ДА ПОКВАРИ ЧИТАВУ СВЕЧАНОСТ!
ТО ЋЕМО ТЕК ВИДЕТИ!

ДОБРО ДОШАО, ЧИК КЕНИОНЕ!
КАКО САМ СЕ ИЗНЕНАДИО КАД САМ ЧУО ДА ЈЕ ЧИК КЕНИОН ЖИВ! ОТКАД ЗНАМ ЗА СЕБЕ, ТАТА МИ СТАЛНО ПРИЧА О ТОМ ВЕЛИКОМ СПОРТИСТИ!
И МОЈ ОТАЦ ЈЕ ПУН ХВАЛЕ ЗА ЊЕГА!

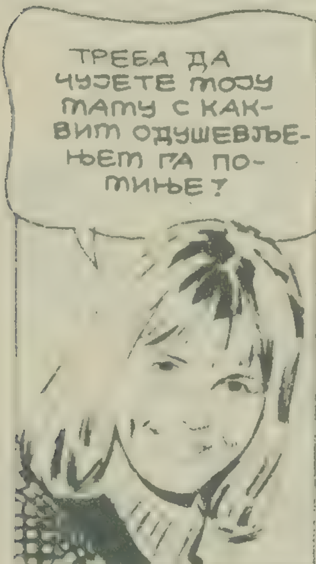
ТРЕБА ДА ЧУЈЕТЕ МОЈУ МАМУ С КАКВИМ ОДУШЕВЉЕЊЕМ ГА ПОМИЊЕ!

ДАН ВЕЛИКЕ ПРОСЛАВЕ ЈЕ ДОШАО...
АМОСЕ, ЧИК КЕНИОН НИЈЕ У СВОЈОЈ СОБИ!

КУД ЛИ ЈЕ НЕСТАО? БЕН И ЈА СМО ГА СИНОЋ ОТПРАТИЛИ НА СПАВАЊЕ!
ДОБРО ДОШАО, ЧИК КЕНИОНЕ!

ОВДЕ ЈЕ НЕКА ЦЕДУЉА! ПИШЕ: ЖАО МИ ЈЕ, ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ, ПОНЕСТАЛО МИ ЈЕ ХРАБРОСТИ!

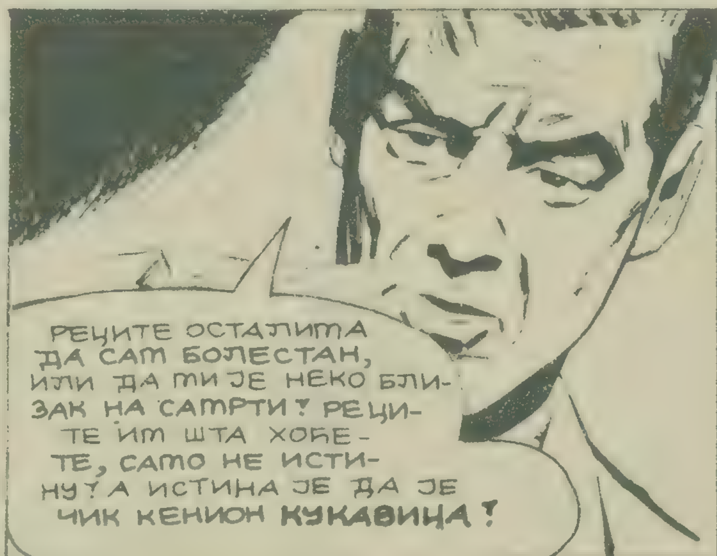
РЕЦИТЕ ОСТАЛИМА ДА САМ БОЛЕСТАН, ИЛИ ДА МИ ЈЕ НЕКО БЛИЗАК НА САМРТИ! РЕЦИТЕ ИМ ШТА ХОЋЕТЕ, САМО НЕ ИСТИНУ! А ИСТИНА ЈЕ ДА ЈЕ ЧИК КЕНИОН **КУКАВИЦА**!

ИЗВИН'ТЕ, МОЛИМ ВАС, ИМАТЕ ЛИ ШИБИЦУ? ЦЕЛУ НОЋ ПУШИМ И ОСТАО САМ БЕЗ ИЈЕДНОГ ПАЛИДРВЦА!
УЛАЗ 1
ЦЕЛУ НОЋ СЕДИТЕ ОВДЕ? ЗАШТО?

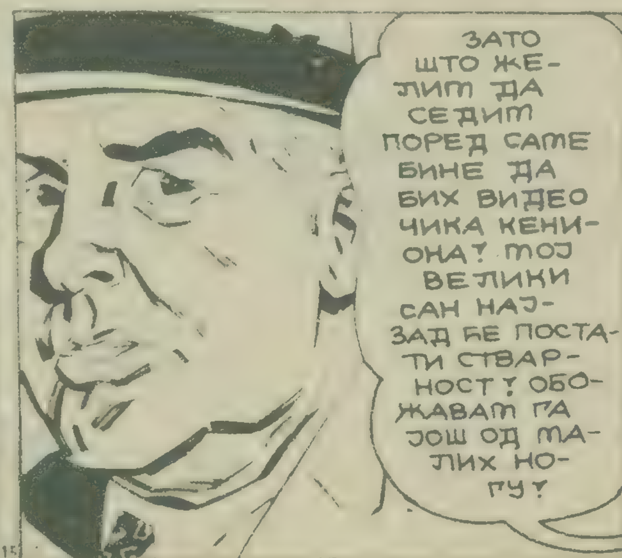
ЗАТО ШТО ЖЕЛИМ ДА СЕДИМ ПОРЕД САМЕ БИНЕ ДА БИХ ВИДЕО ЧИКА КЕНИОНА! МОЈ ВЕЛИКИ САН НАЈЗАД ЋЕ ПОСТАТИ СТВАРНОСТ! ОБОЖАВАМ ГА ЈОШ ОД МАЛИХ НОГУ!

МОРА ДА ЈЕ УСТАО РАНО ЈУТРОС И ОТИШ'О НЕЗНАНО КУД!
ДОБРО ДОШАО, ЧИК КЕНИОНЕ!

ЧАК И АКО ГА ПРОНАЂЕМО...

...ТЕШКО ДА ЋЕМО УСПЕТИ ДА ГА НАГОВОРИМО ДА ПОЂЕ С НАМА!

А У ДВОРИШТУ УНИВЕРЗИТЕТА...
А ШТА АКО СЕ ЧИК КЕНИОН УОПШТЕ НЕ ПОЈАВИ ЈЕР СЕ ПЛАШИ СВЕТИНЕ!
ВИ СЕ ШАЛИТЕ!

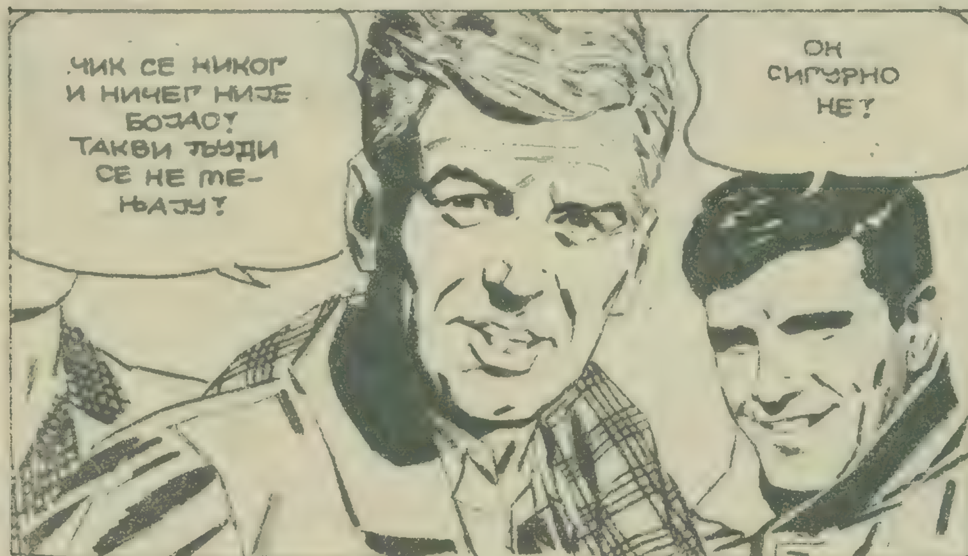
ЧИК СЕ НИКОГ И НИЧЕГ НИЈЕ БОЈАО! ТАКВИ ЉУДИ СЕ НЕ МЕЊАЈУ!
ОН СИГУРНО НЕ!

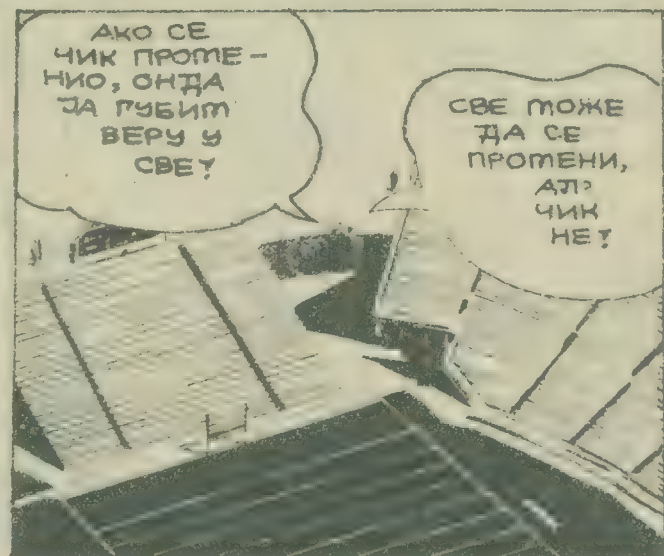
АКО СЕ ЧИК ПРОМЕНИО, ОНДА ЈА ГУБИМ ВЕРУ У СВЕ!
СВЕ МОЖЕ ДА СЕ ПРОМЕНИ, АЛ' ЧИК НЕ!

ЧИК!
ВРАТИО СИ СЕ!
ЗАШТО?

НЕКО МИ ЈЕ ДОБАЦИО ЛОПТУ, А ТО ЈЕ ЈЕДИНА СТВАР КОЈУ НЕ ИСПУШТАМ ИЗ РУКЕ! ИДЕМО, МОМЦИ, ЧЕКАЈУ НАС!
© King Features
КРАЈ

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

ДОНЕЋУ ГА КАВЕ

РУСКО-ТУРСКИ РАТ

АДМИРАЛ УШАКОВ

ЧИНИЛО СЕ ДА ЈЕ СВЕ НА СТРАНИ ТУРСКОГ АДМИРАЛА: И СТРАТЕШКИ ПОЛОЖАЈ, И БРОЈНА НАДМОЋ, ЧАК И ВЕТАР... НО, НЕПОБЕДИВИ САИД АЛИ НА ЈЕДНО ИПАК НИЈЕ РАЧУНАО – ДА ЋЕ ЊЕГОВ ПРОТИВНИК ПОСТУПИТИ ОНАКО КАКО НИЈЕДАН АДМИРАЛ НА СВЕТУ НЕ БИ УЧИНИО.

У руско-турском рату 1787–1791. обе зараћене стране имале су јасне циљеве: царска Русија борила се за излаз на Средоземно море и ликвидацију Турске у Европи. Турска да очува стечене територије.

Већ после првих окршаја на копну Турцима је постало јасно да губе рат. Преостајала им је једна једина шанса: победа на мору! Њихова црноморска морнарица била је далеко бројнија од руске флоте Довољно значајан услов да се рат реши у њихову корист. веровао је турски двор.

Но. убрзо су схватили да неће тако лако изаћи на крај ни са руском флотом: јула 1788. руски адмирал Фјодор Ушаков поразио је адмирала Зеки Хасан-пашу код Фидонисије У тој бици посебно се истакао храброшћу адмирал Марко Војновић. рођен у Боки которској

Друга велика битка између две морнарице одиграла се јула 1790 код Керчких врата. на излазу из Азовског у Црно море Турци су и овога пута побеђени али султан Селим III и његови адмирали још нису били спремни да признају пораз. Главнокомандујући Црноморске флоте Адмирал Хусеин-паша тврдокорно се држао свога имамо више бродова и то је довољно за коначну победу!

По мишљењу султана и Хусеин-паше само један човек могао је да поведе турску флоту у одлучујући бој: адмирал Саид Али. поморац који зна само за победе и кога су због жестине и суровости прозвали „Морска олуја" Чинило се да је избор пао на правог човека: многи поморци избегавали су сусрет са флотом Саид Алија чак и у доба мира...

Ко је тај Фјодор Ушаков

У то исто време и у руском табору дошло се до истог закључка: без победе на мору. у овом рату неће бити победника...

Одлучено је да се руска армада што пре опреми и крене на непријатеља. Задатак јасан: пронаћи и уништити турску флоту по сваку цену! Главнокомандујући руске копнене војске Александар Суворов је тај задатак поверио адмиралу Ушакову

– Поштовани и уважени Фјодоре Фјодоровичу. добили сте тежак и одговоран задатак. У вашим рукама је од сада кључ завршетка овог рата са Турцима

– Захваљујем на поверењу и надам се да ћу га оправдати – гласио је кратак одговор Ушакова.

Из Севастопољске луке убрзо је исловила руска флота. Почела је потрага за турским бродовима...

Ни на турској страни се није мировало: све припреме за нови окршај биле су завршене. флота спремна. па је куцнуо и час договора са Саид Алијем

На улазу у дворану у којој су га чекали султан и Хусеин-паша прослављени адмирал се прво дубоко поклонио пред Селимом III, а онда је. врло брзо разговор потекао о предстојећем сукобу Понос због повереног задатка убрзо је у Саид Алију устукнуо пред бесом који није успевао да савлада. султан се бринуо за исход битке. а Хусеин-паша са страхопоштовањем говорио о победама Ушакова и руске флоте... „То говоре мени. мени са којим ниједан руски адмирал не може да се мери?! И ко је уосталом тај Фјодор Ушаков?!"

Увређени Саид Али је једно време ћутке слушао црвенео и када више није могао да издржи. устао са миндерлука. поклонио се султану и гласом који је подрхтавао од суздржаног беса рекао:

– Ваша светлости. тући ћу Ушакова и његову флоту! Али то није све... У Стамбол ћу га донети у металном кавезу – живог или мртвог..

Потом се Саид Али још једном поклонио пред султаном и замолио да изађе

Ускоро је и турска флота исловила у правцу рта Калиакрија Две флоте кренуле су једна другој у сусрет.

Саиде, незналицо

За све време пловидбе Фјодору Ушакову се само једна мисао врзмала по глави. пронаћи и уништити непријатељске бродове. што пре. Та жеља му се остварила надомак рта Калиакрија: стојећи на командном мосту. кроз дурбин је гледао у турске бродове постројене према свим правилима рата на мору. са топовима окренутим према пучини. копненом артиљеријом која им штити залеђе... Чак им је и ветар ишао у прилог – дувао је с копна према отвореном мору...

Поред бољег стратешког положаја Турцима је још нешто ишло у прилог: 78 бродова према 39 руских.

Али. непобедиви Саилд Али на једно ипак није рачунао да ће његов противник поступити онако како ни један адмирал на свету није поступио у боју... Не оклевајући ни минута. Фјодор Ушаков је по-

вео своју ескадру у напад у уски пролаз између турских бродова и обале.

Неочекиваним потезом Ушаков је постигао две ствари: зашао је турским бродовима за леђа и добио ветар за своја једра. Истина, турска обалска батерија почела је одмах да туче по непријатељским бродовима, али су их плотуни са руских линијских бродова брзо ућуткали.

Док су се линијски бродови борили са обалском батеријом, Ушаков је кренуо у напад на прву линију турских бродова под командом Хусеин-паше. Ови укотвљени бродови постали су изврсна мета за руске артиљерце. Када је Хусеин паша издао наређење да се конопци сидара секу секирама јер времена за уобичајено вађење сидара није било, већ је било касно: на пучину су исплловили бедни остаци његових бродова.

Саид Али је у међувремену постројио своје бродове у борбени поредак и отворио ватру на руске бродове. Руси нису одговорили одмах. Тек када су се сасвим приближили турским бродовима, почели су да их уништавају плотунском ватром.

Два адмиралска брода нашла су се тако близу да су адмирали јасно видели један другог. Био је то тренутак који су обојица тако дуго ишчекивала.

На палуби турског брода све је било спремно: наоружани јатаганима, пушкама, пиштољима и ханџарима, морнари јаничари ишчекивали су тренутак када ће конопцима привезати брод Ушакова, привући га и прескочити на непријатељску палубу. Спремали су се да морнаре побију и исеку, а адмирала заробе.

Само, и Ушаков је знао шта му се спрема, па је Саид Алију и његовим јаничарима припремио изненађење. У часу када су се два брода довољно приближила један другом, руски адмирал добацио је непријатељу

– Саиде, незналицо, научићу те како се ратује!

Паника на адмиралском броду

Трен пре него што су јаничари кренули у напад, руски артиљерци који су се налазили на палуби адмиралског брода збацили су са себе прекриваче: разрогачених очију, јаничари су зурили у црне отворе 40 топовских цеви из којих је одмах почела да куља смртоносна ватра. Саид Алијеву палубу прекрила су тела мртвих јаничара.

На турском адмиралском броду завладала је неописива паника. Неорганизован отпор који су Турци пружали није могао да осујети руску артиљерију. У тренутку када су четири линијска брода стигла у помоћ командном броду, већ је било касно: јарболи изломљени, крма погођена, једра исцепана у крпе које беспомоћно вијоре на ветру. Ипак док се Ушаков борио са придошлицама, рањени Саид Али успео је да се извуче из окршаја.

У правцу Стамбола за адмиралским бродом кренуло је и оно што је остало од тешко оштећене турске флоте коју су од потпуног уништења спасили само ноћ која се спуштала и олуја.

Ушаков је због невремена одустао од даљег гоњења непријатеља и издао наређење да се плови према Севастопољу. Имао је разлога да буде задовољан: практично је разбио турску армаду и то, како је Суворов рекао:

– Фјодор Ушаков поразио је Турке не бројем својих бродова већ својим умом.

Турска флота пловила је целу ноћ, а ујутро се појавила пред Стамболом. Сви су се сјатили да дочекају победнике, али су уместо горде армаде грађани Стамбола угледали своју уништену флоту. Да пораз буде још опорији, адмиралски брод Саид Алија потонуо је на самом улазу у луку, наочиглед свих.

После овог пораза 1791. године Селим III затражио је мир, а царица Катарина II га прихватила с олакшањем јер је земља већ била исцрпљена ратовима са Турцима, Швеђанима и буном Јемељана Пугачова.

Тако је захваљујући бриљантној победи адмирала Фјодора Ушакова над турском флотом окончан руско-турски рат.

Своју поморску каријеру Фјодор Ушаков наставио је као главнокомандујући Црноморске флоте. Успешно је дејствовао у Средоземном мору где заузима Крф и Јонска острва, блокира Анкону и Ђенову, врши десант на Напуљ и учествује у освајању Рима.

Пензионисан је 1807, па реактивиран 1812. због рата са Наполеоном, али му због сукоба са двором више није поверена значајна дужност.

Марта 1944. совјетска влада установила је орден и медаљу адмирал Ушаков.

Адмирал Саид Али више никада није имао среће у окршајима са руском флотом. Губио је битке једну за другом, а поразом код Халкидика 1807. коначно и запечатио своју каријеру војсковође и адмирала јер се после овог датума турска флота више није појавила у Егејском мору.

Б. ВУКЕЛИЋ

ПИШИТЕ ГОСПОДУ БОГУ!

ЉУДИ ИМАЈУ РАЗНОРАЗНА ИМЕНА И БАВЕ СЕ РАЗНОРАЗНИМ ЗАНИМАЊИМА. НЕКИ ПУТ ИМЕНА ОДГОВАРАЈУ ПОСЛОВИМА КОЈИМА СЕ БАВЕ, НЕКИ ПУТ СУ У НАЈМАЊУ РУКУ – НЕПРИКЛАДНА. ДЕШАВА СЕ И ТО, НЕКИ ИМАЈУ САСВИМ ОБИЧНА ИМЕНА ДОК ИХ САМИ НЕ ПРОМЕНЕ...

Куд ћете прикладније име за штампарију од имена штампарије „Читај и пиши" из Белфаста, власништво два ортака, господина Читај (Рид) и господина Пиши (Рајт)? Или, има ли згоднијег презимена за адвоката од презимена једног Ирца – човек се презива Аргју, а то опет на енглеском значи расправљати, доказивати.

Господин Том Бернс (по нашки, Сагорелић) је данас у пензији, али је док је радио био шеф ватрогасаца у Стафордширу, а у Линколну у Небраски постоји чистач снега по имену Боб Сноу (Снешковић). Године 1972. о здрављу и чистоћи у Норвичу бринуо се државни здравствени и санитарни инспектор који се презивао Смели (Смрдић).

Један младић из Јоркшира по имену Пиг (пиг – свиња) жарко је желео да постане полицајац, али му се та жеља није испунила и поред тога што се његово презиме пише са два, а именица која означава неуредну домаћу животињу само с једним „г". И једно и друго „пиг" изговара се сасвим исто, па су у полицији одлучили да младог Пига одбију. Нека презимена једноставно нису за нека занимања.

Има, међутим, презимена која тешко да су за било које занимање. Радник у хемијској индустрији Френк Ботом (bottom у жаргону – задњица) тридесет и девет година покушавао је да се навикне на вечита зафркавања својих колега и пријатеља. Четрдесете је одустао и дефинитивно променио име.

Железничар Виљем Мек Тегерт из Кента уопште није имао ни чудно име ни чудно презиме све док их није сам променио. Године 1939. Виљем је отпуштен с посла због „озбиљног прекршаја радне дисциплине". Виљема су после овог догађаја морили такав стид и кајање да је чак одлучио и да промени име. И променио га је. Следеће тридесет и четири године, све до своје смрти, бивши железничар се звао Озбиљан Прекршај (Serious Misconduct) што се могло прочитати на свим његовим званичним документима. Када је 1973. године Озбиљан Прекршај умро, чак је и на умрлици писало исто име.

Десеторици Александра Невских, петорици Александра Македонских, двојици Тараса Буљбе и једном Борису Годунову који живе у Дњепропетровској области у Совјетском Савезу на памет не пада да своја имена мењају. Што би их они мењали када то нису учинили ни другови Боршч, Каша, Гулаш, Лук, Колбаса (Кобасица), Сало, а о осталима и да не говоримо...

Што се Терила Кларка Вилијамса тиче, он је прво шест година безуспешно покушавао да нађе адвоката који ће га заступати на суду. На крају је, 1981, заступао самог себе пред судијом Чарлсом Хамлином који је његов захтев за промену имена и одобрио. Терил се тако више не зове ни Терил ни Кларк, а и не презива се Вилијамс. Његово име је Господ Бог. Господ Бог му пише на кредитним картицама, његова пошта стиже на име Господа Бога и сви његови пријатељи га зову Господ Бо́г.

Када се неко зове Дејвид а презива Фидо и уз то још живи у Енглеској, онда оно Фидо околини звучи отприлике као „Фифи" код нас. Дотичном Дејвиду из Лондона годинама се дешавало да му пријатељи уместо добар дан кажу „вау-вау". Онда су му шале дојадиле, па је променио име.

То исто учинио је и један калифорнијски лекар, али из чисто рекламних разлога. Поменути лекар је своје сасвим обично име променио у Безболан (Painless). Како се одувек презивао Паркер, сада му је име Безболни Паркер, згодно за посао, за остали део живота ћемо већ лако...

М. Н.

Погодите које је од ове четири Мона Лизе – она права, Леонардова? Ако не можете, прочитајте решење на крају текста!

КАД СУ КРИВОТВОРЦИ ГЕ

НАЈВЕЋИ ФАЛСИФИКАТОР ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА ПРИЗНАО ЈЕ ПРЕД СМРТ ДА ЈЕ ПЛАТНО КОЈЕ СЕ СМАТРАЛО НАЈБОЉИМ ДЕЛОМ ЧУВЕНОГ ВЕРМЕРА – САМ НАСЛИКАО. ПРУЖИО ЈЕ МОРЕ ДОКАЗА, А ЕКСПЕРТИ СУ СЕ ИПАК ПОДЕЛИЛИ У ДВА ТАБОРА. И ПОРЕД САВРЕМЕНИХ ТЕХНИКА ЗА УТВРЂИВАЊЕ СТАРОСТИ, ДО ДАНАС НИЈЕ УТВРЂЕНА ИСТИНА. ОВО ЈЕ САМО ЈЕДАН ОД ХИЉАДА (ДЕЛИМИЧНО) ОТКРИВЕНИХ СЛУЧАЈЕВА ИЗ УМЕТНИЧКОГ ПОДЗЕМЉА.

Шест милиона француских франака за три слике Пијета Мондријана права је багатела на тржишту високе уметности, поготово што је велики холандски сликар оставио само 250 платна (умро је 1944. године). Те слике разасуте су данас по музејима и галеријама широм света. Стога је париски центар „Жорж Помпиду" био веома поносан када се по тој цени домогао оваквих вредности – јер слике које је откупио биле су потпуно непозната Мондријанова дела. Подсетимо да је један франак тада вредео око 6 динара.

Платна су изложена и тај догађај публика и критика поздравиле су сложним одушевљењем и дивљењем као прави хит сезоне, што барем у Паризу као престоници уметности није лако постићи.

Авај! Само три месеца доцније хит се претворио у скандал, а „одличан посао" у дебакл: конзерватор центра „Помпиду" морао је јавно да призна да је изигран. Платна су сва до једног била фалсификована, а да срамота буде већа пре него што их је центар купио већ су била нуђена и одбијена у четири велика европска музеја!

Насамарени милијардер

Разуме се, штампа је навелико писала о овој милионској подвали, па је подсетила и на случај из 1974. када је чувени Лувр још горе прошао купивши за 5 милиона франака Фрагонарово платно „Реза" од једне мале галерије. Убрзо се сазнало да је та галерија за исто платно претходно платила десет пута мање будући да је оно било само фалсификат – додуше из Фрагонаровог времена.

Далеко од тога да је Лувр једини насамарен међу чувеним музејима. Њујоршки Метрополитен прошао је још горе: само у последњих неколико година морао је да повуче чак три стотине „великих" уметничких дела пошто се испоставило да су фалсификати. А Јапанци још памте скандал од пре двадесет година када је њихов тадашњи министар за културу поднео оставку пошто се показало да је токијски Музеј модерне уметности откупио више лажних Модиљанија, Дифија и Дерена...

И док у широкој јавности одјекне само понека оваква афера, специјалистички часописи готово редовно обелодањују да је понеко дело чак вековима сматрано за велико и чувено – неаутентично. Међу последњим таквим примерима је платно „Жил", ремек-дело славног Ватоа за које сада можда најбољи

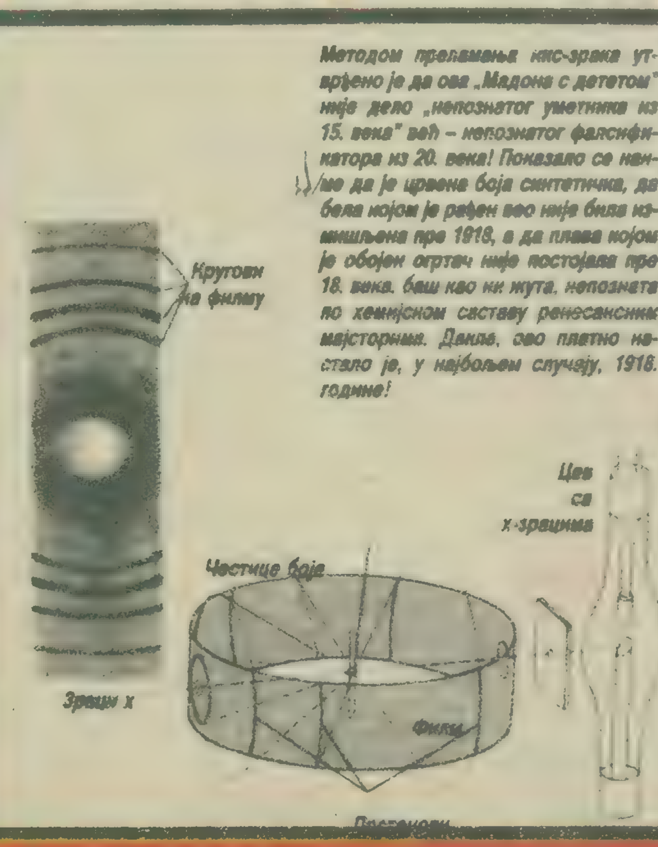

Методом преламања икс-зрака утврђено је да ова „Мадона с дететом" није дело „непознатог уметника из 15. века" већ – непознатог фалсификатора из 20. века! Показало се наиме да је црвена боја синтетичка, да бела којом је рађен вео није била измишљена пре 1918, а да плава којом је обојен огртач није постојала пре 18. века, баш као ни жута, непозната по хемијском саставу ренесансним мајсторима. Дакле, ово платно настало је, у најбољем случају, 1918. године!

познавалац овог сликара и експерт Жан Фере тврди да је фалсификат.

Међутим, треба правити разлику између случајне грешке, то јест приписивања слике неком чувеном сликару и правог фалсификата, са кривотвореним потписом, рађеног у циљу „противправног присвајања имовинске користи" (односно продаје за неоправдано велике паре). Први случај није редак баш због тога што су некада око великих мајстора постојале школе следбеника и понекад одиста није лако препознати правог творца. Ствар се компликује када се зна да је на пример чувени Ван Дајк начинио бројне „Рубенсе", Веласкез је имитирао Микеланђела, а Андреа дел Сарто направио је потпуно верну копију Рафаелове слике „Портрет папе Леона X". Обе слике сматрају се подједнако вредним ремек-делима, једна виси у Напуљском музеју, друга у Палати Уфичи у Фиренци!

Али, овакви случајеви нису толико спорни. Про-

ЕНИЈАЛЦИ

блем представљају прави фалсификати, уметнички толико успели да се у њих не може посумњати! А пошто се ипак зна да је уметничка мафија веома успешна и одлично организована – није чудо што купци скупоцених дела непрестано стрепе да не буду преварени, попут тексашког милијардера Мидоуза коме се високо друштво потајно смеје већ две деценије.

Необични послови једног кројача

Тај богаташ задовољно је трљао руке кад је за само 600 хиљада долара купио 54 платна од којих су нека носила потписе Дифија, Фламинка, Модиљанија, Дерена... Међутим, експерти су га убрзо упозорили да је највећи део тих слика неаутентичан. Мидоуз је одлучио да прогута срамоту за љубав правде и јавно је изнео ствар. Показало се да је те слике радио извесни Елмир д'Ори(барем му треба признати таленат!) који се бранио тако што је изјавио да он „само није потписао слике својим именом". У ствари, јадни Ори се на тај начин издржавао, а кривац за продају безвредних платна био је кројач високе моде Фернан Легро.

Афера Легро вукла се по судовима једанаест година да би 1978. овај кројач-бизнисмен био осуђен на глобу од 10 хиљада франака и девет месеци затвора. Али, у том међувремену испоставило се да је богати Мидоуз био само кап у чаши воде! Легро је имао бројну клијентелу која је давала милионе за слике – дотле потпуно анонимног Елмира д'Орија. Сада је овај барем могао да се похвали како педесетак његових платна (додуше под лажним потписима) краси најчувеније галерије и музеје света.

Још пикантније: слике које су повучене из токијског музеја када је и министар поднео оставку – дело су управо овог талентованог Француза. Само кратко време пре него што се обелоданило да су фалсификати, тадашњи француски министар за културу, чувени писац Андре Малро званично је посето Јапан и после тога јавно изразио чуђење што је његова домовина извезла и отуђила „таква ремек-дела своје баштине".

– Па кад се Малро преварио како не бих ја – бранио се лукави кројач Легро који је и продао токијском музеју дотичне слике!

Строго чувана картотека

За многе овакве афере се и не дозна. Али, велики музеји данас поред суперексперата имају читаве лабораторије које врше тако рећи полицијски посао подвргавајући свакојаким анализама дело које желе да откупе или које је из било ког разлога подвргнуто сумњи. Са техничке стране та анализа се састоји од испитивања помоћу икс и ултраљубичастих зрака, затим макрофотографије, па микрофотографије на скенеру, хемијске анализе пигмената – да набројимо само неке од најсавременијих поступака.

Други део анализе врше уметнички експерти узимајући у обзир историју дела, познавање живота аутора, технике које је користио и остало. Тако Лувр поседује посебну, строго чувану картотеку, свих сликара чија је дела откупила француска држава, са најдетаљнијим подацима о обиму свачијег појединачног дела (полис свих слика које је направио), о техникама и материјалима итд. Шта би дали данашњи велики фалсификатори само да се домогну те картотеке!

Понеки од њих и сам успева да толико проникне у неког великана кичице да му слична картотека и не треба. Такав је био случај са Холанђанином Ханом Ван Мегереном који је умро 1947. године оставивши љубитељима уметности у наслеђе вечиту дилему. Ево укратко његовог случаја.

Године 1946, а приликом свођења рачуна са бившим окупатором, холандске власти открила су у једном бившем Герингговом трезору непознато ремек-дело чувеног Вермера, једног од највећих холандских сликара 17. века. Платно је носило назив „Христ и прељубница". Ко ли је издајник домовине који је могао ту слику да прода. окупатору? Сертификат на полеђини одмах је дао одговор: Хан Ван Мегерен.

Издајник је сместа ухапшен. Суочен с овако страшном оптужбом Ван Мегерен се одлучио – да призна праву истину: аутор оног платна био је он лично!

И не само то...

Мистерија двоструког преваранта

Испричао је истражним органима да је насликао и продао укупно четрнаест платна која је потписао именима чувених представника фламанске школе и продао их за суму која би одговарала данашњим 9 милијарди динара (нових)!

Међу тим – мало је рећи уметничким – фалсификатима нашло се, по речима самог Ван Мегерена и Вермерово платно „Христ у Емаусу" које је на ретроспективној изложби овог мајстора у Ротердаму 1939. године било проглашено за његово најбоље дело.

Уметнички свет био је запањен овим открићима, пошто су све слике које је Ван Мегерен набројао као своје раније биле подвргнуте уметничким експертизама, а „Христ у Емаусу" чак је брижљиво рестауриран пре изложбе. После првог шока, у јавности се јавило чак дивљење према овом фалсификатору. Како је само успео?

Ван Мегерен више ништа није крио. Тајна његовог успеха није лежала само у таленту већ и у стручном усавршавању и огромном познавању технике фламанаца. Он је набавио и пажљиво проучио сва дела која су написана о њиховим техникама. Затим је научио да са највећом тачношћу справља и меша уљане боје на Вермеров начин (он га је највише фасцинирао и привлачио), а на крају је купио и једно платно из 17. века да би га пажљиво остругао и проматрао његову структуру.

Као врхунац свега, Ван Мегерен је изумео методу специјалног кувања платна како би оно доцније, када се ослика. добило наборе и напрслине – као од вековне старости!

Онда се бацио на посао и резултат свега надмашио је и самог Вермера, будући да је његов рад проглашен за „једно од највећих остварења 17. века"!

Дуго се веровало да је ова чувена слика дело Јана Ван Ајка (1390–1441). Међутим, када је дрвена плоча на коју је разапето платно подвргнута дендрохронолошкој анализи – којом се одређује старост дрвета, установљено је да дрво од којег је начињена није могло бити оборено пре 1470. године, дакле три деценије после смрти Јана Ван Ајка! На малој слици доле види се како стручњак помоћу лупе броји годове на дрвеном паноу и тако одређује његову старост.

Уследиле су нове експертизе. па се писало и ово и оно, а онда је 1947. Ван Мегерен умро у педесет осмој години, непосредно пред издржавање казне од годину дана затвора на коју је био осуђен. Међутим, четири године доцније букнула је жучна полемика која се до данас није разрешила. експерти су се поделили у два табора (у оба су подједнако реномирани стручњаци). Једни су доказивали да је свих четрнаест слика Ван Мегерен заиста фалсификовао, а други да су две најбоље, већ поменути „Христ" и једна „Вечера" – ипак Вермерови оригинали и да је чудновати фалсификатор двоструко обмануо јавност!

Сам Ван Мегерен коме ово ипак није окрњило репутацију највећег фалсификатора двадесетог века стигао је пре смрти да објасни зашто је, уз свој несумњиво огроман таленат, пошао путем кривотворења. Учинио је то, како је рекао, из презира према публици која уопште није удостојила пажње слике које је он потписао својим правим именом.

М. К.

РЕШЕЊЕ:

Ниједна! Ово су четири разгледнице које с мање или више успеха репродукују копије чувене слике Леонарда да Винчија изложене у париском Лувру.

LOVERBOY СУ СПРЕМНИ

– Ми смо као циркус који се сваке ноћи сели из града у град – каже атрактивни певач групе Loverboy Мајк Рино. Са преко 150 концерата одржаних само у току 1982. године овај канадски квинтет сигурно спада међу највредније артисте вечитог рокенрол циркуса.

Каријера Loverboy почела је 1980. године и од тада Мајк Рино, сологитариста Пол Дин, бубњар Мат Френети, бисиста Скот Смит и клавијатуриста Даг Џонсон успешно размењују енергију са обожаваоцима њихових пријемчивих хард-поп песама (и њиховог изгледа, наравно) широм света. Иако они никада нису сматрани посебно значајним саставом на светској сцени, тиражи Loverboy – плоча и биланси њихових турнеја најбољи су одговор помало ниподаштавајућем односу штампе према групи. Прошлогодишњи, други албум бенда „Get Lucky" постао је троструко платинаст, а овогодишње издање „Keep It Up" ће по свему судећи премашити овај успех. Када се томе дода фантастична бројка од преко седам милиона продатих синглова, јасно је да Рино и другари спадају међу најомиљеније свираче данашњих тинејџера.

– Желели смо да нас много људи чује и снимили смо плоче онако како смо хтели. Нико није дошао и рекао: Морате да урадите ово да би сте постали популарни. Направили смо све како смо сами желели и то је постало популарно. Осећамо се срећнима.

Када су концерти у питању, Loverboy су прешли дуг пут од клупских свирки преко положаја „групе за загревање" до данашњег статуса главних звезда.

– Увек смо били лепо третирани од стране састава којима смо били предгрупа, али ипак је много боље сада када знамо да је цела сцена – наша сцена и сва светла – наша светла. И сва публика долази да би видела и чула нас.

– Обожавамо турнеје. Сваког дана нови град, сваке ноћи нова арена, узбуђена публика, светла, звук... 36 људи у нашој пратећој екипи. Навикнеш се на то – постане ти нормалан начин живота. А, ми га волимо.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

HOT GIRLS IN LOVE

Музика и текст: Pol Din i Brus Ferbern
Izvode: Loverboy

She's so young at heart.
She likes the pleasure of his company
She cuts the inside groove.
With her silver spoon,
She likes her tapes on ten.
And it's the same as her anatomy
She's rainbow cruise
All the way to my room.
She's turnin' on the heat
She's got the magic touch
She's turnin on the heat
And it's a little to much
She's turnin' on the heat
And it's hundred above.
Hot girls in love
I'm in love

Too many men to please
She counts them all on her rosery
You know you night get burned
So be careful where you touch
She gets it when she can
Don't need no anniversary
And she deserves the best
Yeah.
Some say she do
Some say she don't
Some say she will
And some say she won't
Some say she can't
Well I know she can
I say I got to be.
Her lovin man.

РОК ДАТУМ

25. новембар 1969.

Џон Ленон враћа свој орден Краљици у знак протеста због британског ангажовања у Бијафри и Вијетнаму и поводом неуспеха његове плоче на топ листи. „Када је требало да примим орден нисам био сигуран да ли је то добро. Сада видим да јесте – зато да бих га могао вратити".

СКУП О БОУВИЈУ

Почетком октобра у једном лондонском хотелу сакупио се повећи број људи. Повод је био одржавање „Светског скупа посвећеног Дејвиду Боувију". Тако се овогодишњи грандиозни повратак на сцену завршио прикључивањем оним величинама (Монро, Дин, Дилан) које већ годинама инспиришу своје поштоваоце да се окупљају и разговарају о „развојном путу" свог миљеника.

Окупљање боувиjеваца обухватило је преглед 15 година његовог рада на видеу, затим све филмове у којима се он на било који начин појављивао (приказивани су у посебној, великој филмској дворани), преглед бројних фризура и „маски" које је Боуви током година користио. О присуству посебних реткости и за колекционаре драгоцених фетиша на овом скупу можемо само да нагађамо.

Уз поменути програм скупа организатори су успели да доведу многе значајне уметнике и остале који су на неки начин били саставни део Буовијеве каријере. Међу њима су били: Линдзи Кемп (познат београдској публици по својој театарској дружини која је већ неколико пута била на БИТЕФ-у као човек заслужан за Боувијева достигнућа у области пантомиме, некадашњи менаџер Кен Пит и продуцент Мики Мост (обојица су добили прилику да говоре о свом раду са Боувијем), а за љубитеље реткости посебно је задовољство представљао наступ неких чланова Боувијевих група из

60-их година „The Lower Third" и „Buzz" са певачем Џон Хачинсоном (познат по позадинским вокалима на плочи Space Oddity).

Програм овог дводневног „семинара" обухватио је и плесну трупу Џефри Данијелса, док је све време у дискотеци постојала могућност да се предахне. Они који су оба дана провели у хотелу лакши су за (око) 1500 (прерачунатих) динара који су покрили целодневно бављење Боувијевим животом и радом.

KISS

МИНИ БИОГРАФИЈЕ

Џин Симонс (Gene Simmons):
Право име: Јуџин Клајн.
Датум и место рођења: 25. 8. 1949. Њујорк.
Порекло: Мађар.
Коса, очи, висина, тежина: смеђе, 182 cm, 78 kg.
Личност: воли да привлачи пажњу.
Музички почеци: мама му је купила гитару у 11. години.
Kiss костим: „Ратник гуштеровог језика".
Соло плоче: „Џин Симонс".
Како је срео Пола: преко заједничког пријатеља, када су обојица имали своје саставе.

Ерик Кар (Eric Carr):
Име: Ерик Кар
Датум и место рођења: 12. 7. 1953. Њујорк.
Коса, очи, висина, тежина: тамно смеђе, 175 cm, 73 кг.
Личност: стидљив.
Дошао у Kiss: 1980. као замена за Питера Криса (Peter Criss) Kiss костим: „Лисица".
Музички почетак: у седмој години добио је трубу, у десетој гитару, али је лао када је у једанаестој добио комплет бубњева.

Пол Стенли (Paul Stanley):
Име: Пол Аисен (Paul Eisen)
Датум и место рођења: 20. 1. 1952. Њујорк
Коса, очи, висина, тежина: тамно смеђе, 180 cm, 80 kg.
Kiss каријера: У мају, прославио је десетогодишњицу групе.
Поред Џина Симонса, једини оригинални члан
Соло плоче: „Пол Стенли".
Личност на сцени: „Љубавни објекат". Звезда преко левог ока открива његове ране амбиције да буде рок-звезда.
Оснивачка улога: када се гитариста његове старе групе разболео, замолио је пријатеља да га замени. Пријатељ се звао Џин Симонс. Остатак познат.

Вини „Чаробњак" Винсент (Vinnie „Wiz" Vincent"):
Име: Винсент Кузано (Vincent Cusano)
Коса: смеђа.
Место боравка: Њујорк и Лос Анђелес.
Надимак: „Чаробњак" – због блештаве гитаре и љубави према египатској уметности.
Костим: египатски „анкх". Мотив је смислио Вини.
Дошао у Kiss: на турнеји, као замена за Ејса Фрелија (Ace Frehley)
Први сусрет: приликом припрема материјала за „Креатуре у ноћи". Вини се прикључио и написао чак три нумере: „Још увек те волим", „Убица" и „Волим те гласно".

С. А.

КАКО САМ УЧИО

АЛ ДИ МЕОЛА

„Имао сам луду срећу да у мојој каријери радим са талентованим и посвећеним професионалцима. Још као студент гитаре на Беркли школи, сећам се колико су моји професори волели музику, своју педагошку мисију и колико их је радовао мој напредак. Даље, друштво у тој школи ми је неописиво помогло: толико изузетних инструменталиста на окупу, при том нико завидан. Кад једном из такве средине изађеш, спреман си на апсолутно сваки подухват"

DIANA ROSS УДАРА

Позната певачица Диана Рос изазвала је доста узбуђења када се недавно појавила у једном њујоршком клубу на концерту своје колегинице Ноне Хендрикс. Звезду је одмах запазио један фото-репортер и ту су почеле муке. Наиме, Диана је за време снимања филма „Чаробњак" озледила око које јој је још увек веома осетљиво на блесак блицева. Насртљиви фотограф није хтео да прихвати то објашњење и прогањао је певачицу кроз цео клуб све док се она није одлучила да сама рашчисти рачуне и изненадила безобразника са неколико удараца у главу обсривши га на под и поломивши му апарат. Те вечери више ниједан блиц није севнуо

НОВА ПЛОЧА

THE BEATLES – „20 GREATEST HITS" (Југотон)

Двадесетогодишњица објављивања прве плоче Битлса у Енглеској је прошле године вишеструко обележена. Једно од издања, које се посредством загребачког Југотона, са малим закашњењем нашло и у нашим продавницама је ова лепа компилација „20 највећих хитова". Обимност и квалитет опуса „чупаваца из Ливерпула" свакако намећу питање зашто је одабрано ових, а не неких других 20 песама, али то исто тако отвара и могућности за нове, сличне компилације. На плочи се поред осталих налазе и бисери као што су: „Love Me Do", „She Loves You", „Day Tripper", „All You Need Is Love", „Hey Jude".

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

MICHAEL JACKSON КВИЗ

Покушајте да кроз ових неколико питања проверите своје знање о једном од најпопуларнијих певача данашњице Мајклу Џексону.

1. Како се звао Џексонов албум који је претходио плочи „Thriller"?
   а) „Billy Jean"
   б) „The Wall"
   в) „Off The Wall"
2. Који је познати гитариста одсвирао соло у песми „Beat It"?
   а) Џорџ Харисон
   б) Еди Ван Хален
   в) Стив Лукетер
3. Мајкл је заједно са својом браћом члан састава
   а) Happy Family
   б) Blues Brothers
   в) Jackson 5
4. Композицију „The Girl Is Mine" Мајкл је отпевао у дуету са:
   а) Полом Макартнијем
   б) Стивеном Спилбергом
   в) Стивијем Вондером
5. „I Want Muscles" је назив песме коју је Џексон написао за певачицу:
   а) Дону Самер
   б) Гледис Најт
   в) Диану Рос

РЕШЕЊА: 1. в 2. б 3. в 4. в 5. в

ТИ И ЧУПИ ОСТАНИТЕ ОВДЕ, КИКО, А ЈА ОДОХ МАЛО УЗВОДНО!
ВАУ-ВАУ!
ВАЖИ!

БУДИ МИРАН! ДОШЛИ СМО ДА ПЕЦАМО, А НЕ ДА СЕ ИГРАМО!
АВ-АВ!

ПЕЦАЊЕ ТИ ЈЕ, ЧУПИ, СПОРТ ЗА СТРПЉИВЕ ЉУДЕ! САТИМА МОРАШ МИРНО ДА СЕДИШ И ЧЕКАШ!
?

ПРЕСТАНИ, ЧУПИ! ОТИЋИ ЋЕМО КУЋИ ТЕК КАД УЛОВИМО ВЕЛИКУ РИБУ!
ГРРР!

?

ЕЈ, ВРАТИ СЕ! НЕ МИСЛИШ ВАЉДА ДА ТИ МОЖЕШ НЕШТО ДА УЛОВИШ?

!
?
!

КАКО СУ ПОЧИЊАЛИ: ДВАНАЕСТОРИЦА ВЕЛИЧАНСТВЕНИХ

У ЛОГОРУ ГДЕ СУ ПРИХВАТАНА ЕВАКУИСАНА ДЕЦА НИЈЕ НИ САЊАО ДА СЕ ШАХ МОЖЕ ИГРАТИ НА МИРУ И У ТИШИНИ, КАМОЛИ ДА МОЖЕ ДА БУДЕ ЧАК И ПРОФЕСИЈА.

БОРЈА, ИЗДРЖАЋЕМО!

БОРИС СПАСКИ се родио у Лењинграду 30. 1. 1937. Титулу првака света је освојио у другом покушају победивши Петросијана у Москви 1969. са 12,5:10,5. Владао је шаховским светом три године. У оном чувеном „мечу столећа" претрпео је пораз од Роберта Фишера. Спаски и даље не напушта борбу за светски трон. Тренутно живи у Француској.

Смрт се лагано али неумољиво увлачила у готово сваки лењинградски дом. Са линијом фронта која се те јесени 1941. године сваким даном померала на исток, расло је неспокојство, немир, забринутост и страх. Немачке трупе су биле надомак града. Већ неколико дана људи са зебњом шапућу да је пало Пушкиново, да су фашисти све ближе и да је питање дана када ће затворити челични обруч око града на обали Неве.

И док је немачку команду мучио проблем како и где да одштампа позивнице за свечани бал у хотелу „Асторија" на Исакијевском тргу, у част освајања до тада никад покореног града, совјетска власт чинила је натчовечанске напоре да из града на време евакуише децу, болесне, изнемогле и старе. Транспорти са експонатима из Ермитажа већ су одавно отишли према Уралу. Спремајући се за одбрану која ће по свом херојству ући у историју као блокада дуга девет стотина дана, коју су Лењинграђани храбро издржали не предавши град, склањани су на сигурно сви они који одбрани нису могли да помогну, а који тешко да би преживели сав ужас и страхоте које су предстојале.

Локомотива је запиштала

У једном од транспорта који је водио у позадину отишао је из Лењинграда и Миша Ботвиник, будући, први послератни првак света у шаху. Један други шампион, такође Лењинграђанин, спремао се да са старијим братом напусти град.

– Чувај Борју, он је тако нежан и осетљив, добиће одмах запаљење плућа ако се прехлади – молила је мајка.

– Пазићу га као и себе – рекао је старији син.

– Па и ти си још дете и на тебе треба пазити, али ја знам да ти могу веровати.

Локомотива је дуго и продорно запиштала, био је то знак да је тренутак растанка дошао. Три транспорта, три воза, све теретни, хладни, пренатрпани, кренули су тог дана из Лењинграда на исток. Били су испуњени децом као кошнице пчелама. Родитељи су остали на перону са сузама у очима и срећом у срцу. Веровали су да је њихово дете полазећи возом избегло рат. Али само једна композиција успела је да се пробије, остале две су уништили фашистички авиони.

– А кад ћемо да се вратимо поново у Лењинград? – упитао је четворогодишњи Борис Спаски брата.

– Кад се рат буде завршио, тако је рекла мајка.

– А хоће ли то да буде до мог рођендана, он је ускоро, одмах после Нове године.

– Спавај и ћути, тако ће и рат брже да прође.

– Жора, немој да вичеш на мене, откако је тата отишао на фронт, ја се страшно плашим.

– Плашим се и ја, Борја, али ми смо храбри и издржаћемо.

Браћа су се прибила један уз другог, у куту вагона.

Најоданији навијач

Одвели су их у село Коршаки где је био организован логор за прихватање евакуисане деце. Било их је много из разних крајева Русије и Белорусије. Сви су оставили родитеље на линији фронта да бране отаџбину. Многи од њих више никада нису осетили топлину родитељског загрљаја, рат је сурово односио своје жртве, остављајући за собом пустош и смрт. Да би децу колико-толико отргли од мисли на далеки завичај, кућу и своје ближње, руководиоци логора су се трудили да организују што више игара и такмичења. Једна од најпопуларнијих игара у логору је био шах. На жалост, браћа Спаски још нису знали како се те фигуре крећу. Код куће нико није играо шах.

– Замолићу Јуру да ми покаже, па ћу после да научим и тебе – умирио је Жорик малог Бориса.

Тако је и било. Старији брат је научио од друга да игра, а млађи је био његов најоданији навијач у дуелима са Јуром. Прве године Борис се задовољавао улогом посматрача. Касније је признао да су му се највише допадали они дуги потези дамом или топом кад су ове фигуре просто летеле са једног на други део табле.

Свој пети рођендан је баш као и следећа два „прославио" далеко од родитељског дома. Најлепши поклон који је за време рата добио била је изненадна и кратка очева посета... Ту у том далеком селу у Кировској области, од старијег брата Жорке, Борис Спаски је научио шах. Тада није ни сањао да се он може играти на миру и у тишини, камоли да то може да буде и професија. Маштао је само о дану када ће тај проклети рат престати, кад ће се поново вратити у свој родни Лењинград.

Рат се још није био завршио, а мајка је једнога дана дошла по своје синове. Једва их је препознала: за три године су тако израсли. Борис је већ пошао у школу. Одвела их је са собом у једно мало место близу Москве. И отац се ускоро вратио са фронта. Још два важна догађаја су се збила у породици грађевинског инжењера Василија Спаског пре него што је Борис доживео велики тренутак, повратак у Лењинград. Родила му се сестра Ирина и родитељи су се развели. Борис је са братом и сестром остао са мајком.

Последњи на првом турниру

По повратку у Лењинград у коме су се трагови рата и трогодишње сурове блокаде осећали готово на сваком кораку, Борис је пошао у школу као и старији брат. Суботом и недељом су често свраћали у Централни парк културе и одмора у коме су старији играли шах. Жорик се одмах укључио у једну групу и играо с промењивим успехом. Борис није никако могао да скупи храбрости и окуша срећу. Требало је да прође доста времена, готово цео летњи распуст, па да се и он упусти у „шаховски рат" са својим вршњацима. Тај први турнир био је поражавајући, Борис је завршио на последњем месту. Сви су га победили. Са сузама је напустио просторију за игру и отрчао кући не чекајући да и Жорик заврши своје партије. Тада је као и многи велики шахисти пре њега донео чврсту одлуку: научити да игра и свима се реваншират. Почео је да игра са невероватном упорношћу. И даље је губио, али су дошле и прве победе. Из дана у дан било их је све више. Старији брат је био побеђен. У крв Бориса Спаског шах се увукао неприметно и тихо али веома дубоко.

– Мама, молим те да ме упишеш у неки шаховски клуб – узвикнуо је једног касног летњег дана по повратку из Парка културе једанаестогодишњи Борис.

Мајка га је следећег дана одвела у Дворац пионира Смољенског рејона. Само годину дана касније Борис је постао омладински првак Лењинграда. Неће проћи много, а постаће и омладински првак света, ускоро и шампион за сениоре.

Б. М. – М. Ђ.

Цицин кутак

СМЕШНО-ПОГРЕШНО

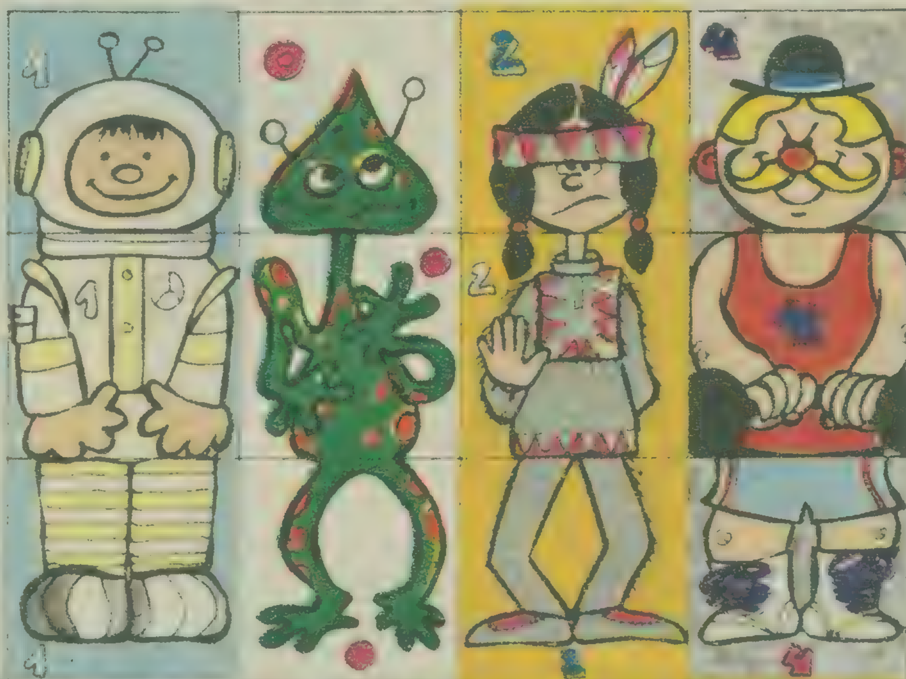

Игра је узбудљива и забавна. Све слике залепите целом површином на картон или хамер, па исеците сваки квадрат посебно. Тако ћете на једним квадратима имати само главе, на другим тела, а на трећем ноге. Играју два играча.

Сви картончићи се окрену тако да се не види шта је нацртано на њима, па се извлаче са једне гомиле и то сваки играч по један наизменично. Од сличица треба да се састави лик – глава, труп и ноге – без обзира којој особи делови припадају. Ка се склопи лик, добија се онолико поена колико је у одговарајућем квадрату записано (на пример: глава Индијанца – 2, труп кловна – 0 и ноге балерине – 3 дају 5 поена). Ако се сложи прави лик, тј. да су сви делови тела од исте особе, добија се плус 10 наградних поена. Ако лику недостаје било који квадрат (нема главу, труп, ноге) не добија се ниједан поен. Кад се једном квадрат са делом тела постави, не сме више да се премешта. Може се ризиковати и чекати да се добије комплетан лик једне особе.

Игра се све док се сви картончићи не потроше и веома је весело јер се добијају врло смешни ликови кад делови тела нису одговарајући. Побеђује онај ко има више поена.

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

КРАВЕ ИЗ ВИПЕТЕНА

Ђани Родари

ЈЕДНОМ ЈЕ КРАВА ИЗ ВИПЕТЕНА ПОЈЕЛА ДУГУ. ИНАЧЕ КРАВЕ ЈЕДУ ТРАВУ, СЕНО И СВАКОЈАКО ДРУГО РАСТИЊЕ. АЛИ, ТЕ ВЕЧЕРИ...

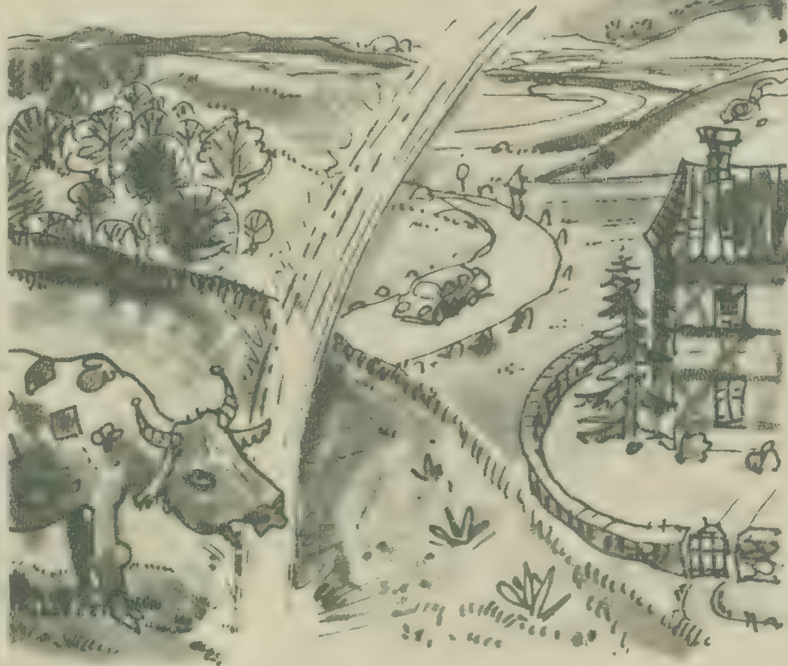

Пред смирај дана, после јаке непогоде, када су се немачки туристи одушевљавали дугом што се извила од једног брда до другог, а по ливади шетале краве не мислећи о сутрашњем дану, зато што оне, као што је познато, са све четири ноге стоје чврсто на земљи, догодило се оно што се хиљаду година није збило.

Неки од туриста наједном је узвикнуо:

– Погледајте, дуга одлази у земљу!

– Није него! Сви знају да је дуга – оптичка варка!

– Не верујете? Погледајте сами!

Сви су погледали и уверили се: стварно је тако! На једном брду дуга се дизала споро, као да је неко с муком оданде извлачи, а на другом је улазила, као нож у канције, право у дубину земље. На том месту била је дивна ливада – чудесан зелени пашњак на коме су пасле краве. И баш тамо је дуга, може се рећи, нестајала са свих својих седам боја.

Немачки туристи гледали су као зачарани – први пут у животу посматрали су такав призор.

– Хајдемо да погледамо изблиза! – одлучили су.

– Зашто? – зачудио се онај скептик. – Зар мислите да ћете тамо наћи рупу, а у њој некаквог стражара природе коме је наложено да у њу трпа дугу пошто се она прошепурила по небу?

Али, остали га нису слушали и кренули су на излет. И ништа, разуме се, нису видели – ни рупу ни чуваре дуге. Пашњак је био обичан и ниједан његов центиметар ничим се није разликовао од другог. И краве су биле као краве. Облаци на небу бојили су се последњим зрацима сунца које је изишло одмах после непогоде да би погледало да ли је нанела много штете.

– Па ипак!... – приметно је неки од туриста.

– Да, ипак! – рече неки други.

– Међутим... додаде неко.

Сличних израза у немачком, као уосталом и у другим језицима, има колико волиш. Најзад су се сви сложили да је то била оптичка варка и вратили се у гостионицу присећајући се какве су све дуге видели у Хонгконгу, у Ванкуверу, у Сиднеју. Краве су се такође вратиле у своју шталу. А заједно с њима и она која је појела дугу.

Била је то, треба да вам кажемо, прилично пробирљива крава. Она је са задовољством јела плаве цветове, али није могла да поднесе жуте, радо је жвакала детелину, али је избегавала мироћију. А те вечери, кад јој се пред њушком указала дуга, тачније речено база тог величанственог разнобојног моста који јој, искрено говорећи, није ни смрдео ни мирисао, пошто се није одликовала сентименталношћу и није особито марила за пејзаже, она је – ап, ап, ап! – почела заједно са травом да једе велике комаде дуге. То није сметало њеном чулу укуса па се није нимало зачудила, само се мало изненадила, али пошто је била обична рогата марва, сисар, непривлачни папкар, даље од тога није отишла и наставила је да гута огромне количине боје, при чему су јој жута, црвене, плава и љубичаста биле потпуно исте. Она је била преживар и жвакала је онолико колико јој је било потребно. Њен желудац мирно је примао и варио дугу заједно са осталом храном. Никакве муке није с њом имао.

Дакле, крава се вратила у шталу као што је то радила сваке вечери и поднела, као и увек, газдино пријатељско пљескање којим је он поздрављао своје краве називајући их по имену. Крава која је појела дугу звала се „Вах!", при чему је знак узвика био саставни део њеног имена. И тог пута он ју је назвао „Вах!" и она је одговорила умиљатим махањем репа. Једном речју, вече је било као свако вече, ничим се није разликовало од других.

Сињор Валтер узео је да музе једну краву за другом и млеко Вах! било је као и увек, исто као у њених друга, бело, тако да сињор Валтер није имао никаквог разлога за узнемиреност. Мирно је заспао и сањао како језди на коњу обалом мора.

Сутрадан увече његово уобичајено спокојство било је уздрмано када је из вимена Вах! изненада бризнуло тако плаво млеко какво сињор Валтер ни у сну није сањао.

Сињор Валтер је погледао своје руке – биле су чисте, мада не баш претерано. Никаквих мрља, ни плавих, ни наранџастих на њима није било. Ведрицу је, као и увек, по навици једва оплакнуо. Поново је почео да музе и опет је бризнуло плаво млеко.

По свом карактеру сињор Валтер није спадао у оне који мењају своје планове. Требало је да музе краву и он ју је музао. Требало је и да прода своју робу и он је покушао да прода млеко краве Вах!

Међутим, лепа Елза, која је обилазила долину и скупљала пуне канте за кооперативу, није хтела ни да чује за њега.

– Не треба ми плаво млеко! Од њега се не може добити бутер! Можда ће, ако га процедите, побелети?

– Елза, лепотице, ти ми се ругаш, али моје су намере озбиљне! Већ си одрасла и стасала за удају!

– Још и да обучем плаву венчаницу? Не, хвала!

– А шта ја да радим с млеком?

– О таквим случајевима мама ми ништа није говорила. – Лепотица Елза дала је гас и њен камионет пошао је даље. „Ето ти, на!" – помисли сињор Валтер.

Сутрадан су ствари кренуле још горе: крава Вах! почела је да даје зелено, жуто, црвено, тамноплаво, љубичасто млеко.

– Та дуга ми је сумњива! Да није неко отровао моју краву да бих ја осиромашио и не бих могао да се оженим лепотицом Елзом? Морам да позовем ветеринара.

Дошао је ветеринар, скупили се сељаци и власници крава из целе околине јер се вест о шареном млеку проширила брзином муње, па је свак желео да се у то увери и каже своје мишљење.

– Тежак случај – признао је ветеринар.

– Све дугине боје – узбуђено је ускликнуо неки сељанин.

– Моја крава пасе исту траву коју и остале – правдао се сињор Валтер.

– Ствар је у варењу, драги пријатељу. Наше краве такође једу плаво, црвено и жуто цвеће, али сваривши га, дају бело млеко. А твоја, вероватно, има разлажуће органе за варење који не мешају боје.

– Читао сам да су раније неки сликари радили исто тако. Они су на платно наносили боју у ситним, разнобојним тачкицама. Називали су их поентилистима, од француске речи „поен" – тачка. И краве су они сликали тач...

– Доста! Без алузија, молим. Моја крава не иде по сликарским галеријама, већ по пашњацима. И да сам приметио да она разговара с тамо некаквим уметником, брзо бих јој избио из главе уметничке склоности.

Расправа је била дуга и бурна. Биле су изречене и поновљене највероватније глупости. И тек је ноћ, која се брзо спуштала, учинила свему крај. Али, то је био, на жалост, само привремен предах. Следећих дана је не само Вах! давала обојено млеко, већ су га давале и све краве које су пасле у долини.

Било је лето, право време за непогоде и олује. Вах! је ишла по пашњаку заједно с другим кравама и додир с њом био је, очигледно, заразан па би се сваки пут кад би се на небу појавила дуга, нашла нека крава која би – ап, ап, ап! – почињала да је жваће. Догађало се понекад да се краве нађу на супротним крајевима дугиног лука и свака би – ап, ап, ап! – навалила на свој крај. Тада се дуга ломила напола и туристи, увек спремни да се диве лепотама природе, ужасно су се љутили.

– То је безобразлук! Саботажа! – узбуђивали су се. И с подозрењем гледали сопственика гостионице.

Људи нису знали шта да кажу, шта да раде, само су се хватали за главу. Да се не би начисто обрукао, сињор ветеринар узео је одсуство и отишао у Лињано Сабодадорс.

У чему је ствар прва је прокљувила лепотица Елза. Рекла је то сињору Валтеру.

– Краве једу дугу? – поновио је избезумљеним гласом. – Ја теби верујем Елза, јер ја у односу на тебе имам озбиљне брачне намере. Али, не говори то више ником јер ће људи помислити да си полудела, што би веома штетило угледу кооперативе.

– Ти мени не верујеш, драги Валтере, зато што сам жена, а до свих важних открића долазе, као што се зна, мушкарци.

– Откад свет постоји било је непогода, дуга и крава, али међу њима никад није долазило до замешатељства

– Па све се мора догодити први пут – приметила је лепотица Елза. – Ипак, припази на своју Вах! па ми кажи...

Два дана касније беснела је величанствена непогода. Сињор Валтер је дограбио свој зелени кишобран и кренуо на пашњак где је Вах! мирно стајала на пљуску.

Стварно би требало видети шта се ту догађа – одлучио је сињор Валтер . Али, морао је причекати док се муње и громови нису преселили у другу долину, а међу облацима блеснуо први зрак сунца.

– Сад ће се, најзад, појавити дуга, па ћу видети шта ради Вах!

Али дуга, која очигледно није била заинтересована за експеримент, није се појавила. Уосталом, дуга не мора да се појави после сваке непогоде. Природа поступа како је њој воља. И не увек разумно.

Сињор Валтер је отворио кишобран и, не спуштајући очи с Вах!, стао стрпљиво да чека, више и не сумњајући, тачније речено просто уверен да се лепотица Елза шалила с њим. Међутим, изненада...

Изненада је Вах! подигла главу и замукала као да поздравља сунце које је достојанствено исповило иза облака. Затим је нешто изишло из њених уста, да ли пена, или каква нит, можда облачић... Да, био је то шарени облачић који је стао да се диже све више и више у небо. Вах! је, као да је то сасвим нормално, избацивала из уста дугу и та дуга одлазила је према небу истежући свој лук пред сињор Валтером према небу. И скоро истовремено све су краве у долини стале да испуњавају у небо предивне дуге, свака своју. И док су оне тако стајале, отворивши уста да би пустиле боје, и њихове коже, које су раније добиле разнобојне шаре – тачкице, квадрате, ромбове – поново су имале своју нормалну боју.

– Валтере, Валтере! – Лепа Елза трчала му је у сусрет. – Ја сам ти говорила! Погледај, какво чудо!

– Ти си говорила да краве једу дугу, а не да је испуштају у небо...

– Не зановетај и не тражи длаку у јајету! Боље гледај ту лепоту!

Сви су гледали према небу – лепа Елза, сињор Валтер, сељани, туристи разрогачених очију. Међу њима је био и професор Бломберг са универзитета у Хајделбергу. Поучним гласом говорио је:

– То што видите, даме и господо, невероватно је, просто смешно! Објашњење те природне појаве први је дао монсињор Де Доминис из Спалата 1590. године, затим Картезио 1637. и Њутн 1704. Дуга – то је резултат одбијања и дифракције светлости у капљицама кише. Она се може видети када сунце обасјава завесу од кише која се налази на супротној страни неба од њега и искључује било какво активно мешање рогате марве. Ја вас позивам, господо, да из поштовања према Де Доминису, Картезију и Њутну не верујете својим очима и не подлежете утицају глупих животиња без икаквих академских титула, као што су то краве из Випетена.

Завршивши своју беседу, професор Бломберг строго је погледао око себе, као да је спреман да сваком туристи који се дрзне и оглуши о његове речи, запише слабу оцену из владања. За то време краве су настављале да шаљу своје дуге у небо на коме је настајало невероватно преплитање фантастичних мостова, предиван шарени лавиринт – права наслада за очи!

– Каква лепота – неуморно се одушевљавала лепа Елза. Узбудила се и постала још лепша.

Сињор Валтер помисли: „Сад или никад"!

– Елза, лепотице Елза, хоћеш ли се удати за мене?

– Хоћу – одговори најзад Елза – удаћу се ако ме поведеш да прошетамо по дуги. Само под тим условом! Можда...

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор ВеМак	ДЕО ШАКЕ (мн)	ВОЂЕЊЕ РАТА	МРТВАЧКИ ЛЕЖАЈ	СКУП МОТИВА	ПИЛОТ	ТУРСКИ НАРОД НАСЕЉЕН У СИБИРУ	СТАРО ИМЕ ЗА ВИЈЕТНАМЦА
СТРУЈАЊЕ ВАЗДУХА, ПРОПУХ							
ИМЕ ПУБЛИЦИСТЕ ДРАГОВИЋА							
НАУКА О РАВНОТЕЖИ ТЕЛА							
ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ							
ФРАНЦ. ПЕВАЧ МОНТАН			МЕРА ЕЛЕКТРИ. СНАГЕ (мн) / КУПОВАТИ				
ИТАЛИЈАНСКИ ГЛУМАЦ УГО	ВРСТА МИНЕРАЛА / ОБУЖИТИ						
▷						ВРСТА ПЕРШУНА	ЖЕНА ГРЧКОГ ФИЛОЗОФА СОКРАТА
ТОНА							
МАЛИ ЈЕЗИК							
ЗНАК ЗА УРАН		ХОЛАНДСКИ ФУДБАЛСКИ КЛУБ / ПРОПЕЛЕР					
ФРАНЦ. ГЛУМАЦ ФИЛИП						"АМПЕР" / МЕСТО У ВОЈВОДИНИ	
РАСТАВНИ ВЕЗНИК				ВРШИЛАЦ АСАНАЦИЈЕ	ТЕСЛА НИКОЛА / НАЛАЗНИК		
ВРСТА ЕКСПЛОЗИВА							
СИСАЊЕМ ИЗВУЋИ							
"ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"	УМНО ОГРАНИЧЕН, ТУП		ГРАД У СИРИЈИ / ШТЕДЊАЦИ				
ЗНАК ЗА ГРАМ		УЖОСНИЦА / ВРСТА ЕКСПЛОЗИВА					
ГЛАВНИ ГРАД БОЛИВИЈЕ						ЗБИРНА ИМЕНИЦА ОД ТАНЕ	СТАРОИНДИЈСКО БОЖАНСТВО
УВИТИ, УПАКОВАТИ							
КОЈИ ЈЕ СКЛОН ПОРОКУ							
ЗНАК ЗА СИЛИЦИЈУМ	ХОЛАНДСКИ СЛИКАР, АРТ ВАН ДЕР				НИКОЛА ДЕМОЊА / МЕСТО У СРБИЈИ		
ЧАСОВНИК				НОЋНИ ЛОКАЛ / ЗНАК ЗА ЈОД			
ДЕЛО ХОМЕРА							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: пролеће, реденик, апокопа, г, Мали, Мароко, Пећ, Гоч, отети, е, манијак, амонали, гост, ав, картон, а, чф, раст, омести, позитив, алопат, С, а, ара, медењак, епител, Атина, Ив, кораци, Лав, сад.

КАКО ЈЕ СИМБИРСК ПОСТАО УЉАНОВСК

ГРАД СА СЕДАМ ВЕТРОВА

Најбољи ученици као награду добијају почаст да испред Лењинове куће држе почасну стражу. По цео сат, колико им траје смена, ни оком да мрдну.

□□□

КАД ЈЕ СА БРДА ОСМОТРИО ГРАД И ШИРОКУ ВОЛГУ, АМЕРИЧКИ НОВИНАР ЏОН РИД УЗВИКНУО ЈЕ: „САД ЗНАМ ДА СЕ ЛЕЊИН ЈЕДИНО ОВДЕ И МОГАО РОДИТИ!"

□□□

Од пристаништа узбрдо, према центру вароши која се пружала уз десну обалу Волге води нас аутобус који као да је изишао из неког музеја друмског саобраћаја. Али, дизајн изгледа није много важан нашим домаћинима, важно је да аутобус иде и, углавном, стиже куд је наумио. Овог пута, бар летимице упознаће нас са градом који је 9. маја 1924. историји и историчарима оставио своје дотадашње име Симбирск и постао – Уљановск.

Наравно, разлог није тешко докучити: овде се 22. априла 1870. родио Владимир Иљич Лењин (Уљанов) и ту живео све до завршетка гимназије. Њему у част грађани су одлучили да после смрти вође октобарске револуције град назову његовим именом. Нису могли да га назову Лењинград пошто је то име, само четири дана после смрти Лењина, присвојио бивши Петроград. И он је имао разлога јер је у њему отпочела прва успешна социјалистичка револуција у свету. Грађани Симбирска су се досетили и својој вароши дали име Уљановск, по Лењиновом правом презимену.

Оно што Уљановск издваја од других вароши у овом делу Русије свакако је брдо Венец које се уздиже изнад саме Волге. Поред Лењиновог меморијала овде се налази и највећа зграда у Уљановску, хотел „Венец" са својих 25 спратова.

Кремљ над Волгом

Уљановск је варош налик на многе руске, а опет различит. Ту су широке и за нас незамисливо дугачке улице без аутомобилске и пешачке гужве, али са много зеленила. Паркови су прича за себе, о сваком се брине права мала армија људи. Нећемо рећи велику новост ако кажемо да је и ова варош чиста, толико чиста да су многи из наше групе једноставно одлучили да не пуше на улици јер им је и то било лакше него да тркну неких стотинак метара да у корпи за отпатке отресу пепео с цигарете или баце опушак. Посебно кад су чули исповест једног нашег земљака који им је, сав потресен, испричао да је од једне старице добио праву грдњу кад је, мислећи да га нико не види, бацио опушак на улицу и хитро га згазио.

Овај град што се сместио између обала Волге и Свијанге личи на друге руске, и совјетске, и по томе што се на сваком истакнутијем месту дижу пароле, обавезно са белим словима на црвеној платненој подлози. Позивају се трудбеници да остваре задатке једанаесте петолетке која је у току, да следе пут Комунистичке партије Совјетског Савеза, да се боре за пролетерски интернационализам, за мир у свету.

Оно што Уљановск издваја од других вароши у овом делу Русије свакако је брдашце Венец које се уздиже изнад саме Волге и које је, без претеривања, најлепше место овде. И најзначајније за историју града. Овде је 1918. боравио Џон Рид, амерички новинар и сведок и учесник октобарске револуције,

Некадашња провинцијска варош, Уљановск је данас израсто у модеран град са врло јаком индустријом.

који је дошао специјално у Симбирск да види место где се родио Лењин. Посматрајући град и широку Волгу са Венеца Рид је узвикнуо: „Сад знам да се Лењин једино овде и могао родити!".

Варош је добила име Симбирск још далеке 1648. године када је, наредбом његовог царског величанства Алексеја Михаиловича, овде изграђено утврђење са задатком да брани југоисточне границе у ствари „град седам ветрова", толико их, тврде нам домаћини, дува на овом узвишењу над Волгом. Око древног кремља (утврђење) са рововима и неприступачних кула убрзо је никло насеље које је, као и свако стратешки важно место, расло из дана у дан.

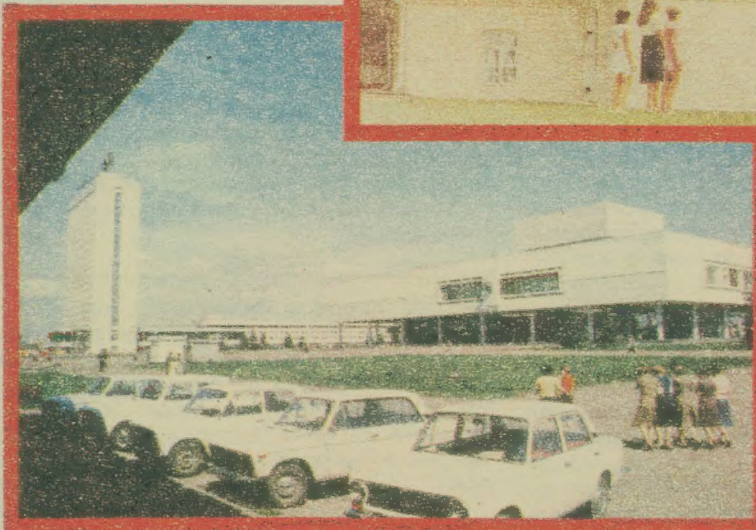

Уљановск се достојно одужио свом најславнијем суграђанину Владимиру Иљичу Лењину, и 1970. по идеји архитекте Мезенцева саградио тзв. Лењинов меморијал.

У његовом саставу је и родна кућа вође октобарске револуције.

Готово да нема улице без пароле, а ова се налази на тргу испред зграде Градског комитета и позива да се државни предa жито. Бројке означавају колико је, у хиљадама тона, планирано да се после овогодишње жетве преда.

У оку бурлака

Некадашњи Симбирск је данас тих провинцијски град чији мир, чини се, ремете једино бројни туристи који свакодневно долазе, углавном да би на Венецу видели Лењинову родну кућу која је, од 1970, у склопу монументалног Лењиновог меморијала. Међутим, историја бележи да је овде било немира, и то каквих. Рецимо, од 4. септембра до 1. октобра 1670. овде се зауставио победоносни поход Стјепана Разина и ту је његов устанак доживео пораз који је значио и дефинитиван крај велике сељачке буне.

Мада на једној згради у центру Уљановска данас постоји спомен-плоча с натписом да је овде заробљен Стењка Разин и одатле у кавезу послан у Москву, у Великој совјетској енциклопедији стоји да је он ухваћен пола године касније на Дону и одатле упућен у престоницу. Но, било како било, за становнике овог града је важније да је Разин постао део и њихове историје.

Русија се једно време смирила и Симбирск је од војног утврђења полако прерастао у велики трговачки центар Поволожја. Жито, риба и вуна били су главни производи овог краја које су на својим леђима, уз и низ Волгу, вукли бурлаци. Од њих је данас остала изрека да се Симбирск са црквама и њиховим куполама види и после седам дана хода. Овде је пре револуције, каже нам један домаћин, иначе угледан грађанин, било преко 300 цркава, данас их је само две. „Нису нам ни потребне, мало њих иде и у ове две", тврди. „Сад се људи углавном скупљају по домовима културе, библиотекама, спортским дворанама, музејима..."

Историја и берјоска

Један од најзначајнијих становника града, наравно, после Лењина, био је несумњиво велики руски књижевник Иван Гончаров. Место где је живео и радио преко двадесет година као и прилике у њему несумњиво су утицале да створи ремек-дело, роман „Обломов". Главни лик романа Иља Обломов постао је симбол за пасиван, непрактичан и некористан свет у коме све спава и о коме се брину други. Он све разуме, али нема снаге да било шта покрене или промени.

Један други Иља, Иља Николајевич Уљанов, Лењинов отац, био је сасвим друкчији човек, таквим га памте градске хронике. Професор математике и инспектор и директор народних школа Симбирске губерније чинио је све да пробуди успавани дух својих суграђана. У његовој кући боравили су најугледнији и најпрогресивнији људи, не само из вароши.

Због тога није ни чудо што је и дух његово шесторо деце врло рано прерастао Симбирск. Најстарији син Александар мислио је да ће убиством цара Александра III изменити свет, није успео ни једно ни друго, царске власти су га обесиле у пролеће 1887. Други син Владимир, мада под великим утицајем старијег брата, схватио је да се свет тако не мења. Повео је раднике у пролетерску револуцију и успео...

Данас се у Уљановску деца надмећу у школи ко ће бити бољи ђак јер најбољим, као награда, следује признање: чување почасне страже испред Лењиновог меморијала. Многи гости стрпљиво чекају да избије пун сат и виде смену страже, правим војничким корацима деца ступају на огроман плато и кораком од кога одзвања бетон крећу на дужност. Откуд само таква самоконтрола тој деци? Више од пола сата зурио сам у једну девојчицу која, цело то време, а било је подне у августу, није ни трепнула...

Друга деца, или та иста, у међувремену спремају алат за риболов. И то необичан: пошто их мрзи да стрпљиво чекају да риба загризе, они једноставно куглицу од хлеба натопе у борну киселину која ошамути рибу – довољно је само засукати рукав и улов је ту...

Једнодневна посета Уљановску завршава се, што је уобичајено на овом нашем путу, одласком у берјоску где се купује само за девизе и где нема шта нема, од крзна од самуровине до кавијара. Страни туристи тек овде показују да их снага, мада је већ вече, није напустила: продавачице не могу да стигну да их услуже...

Петар Милатовић

У овој згради која је сада музеј живео је велики руски књижевник Иван Гончаров и ту написао свој најбољи роман „Обломов".

Писмо недеље

СВЕ БИЛО ЈЕ МУЗИКА

Нисам баш твој редовни читалац, али зато мислим да је „Политикин забавник" најбољи лист и веома га радо читам. Желела бих да знам шта је то топлес и да ми набројиш врсте забавне и народне музике.

ЖАНА,
Бањалука

Топлес је енглеска реч и значи без врха, без горњег дела. То је и врста женског купаћег костима који има само гаћице, а нема грудњак. Каже се још и монокини.

Забавна музика може да се подели на: традиционалну забавну музику (шлагери, шансоне, лака оркестарска музика), поп-музику (савременија забавна музика у коју спада и МОР – од енглеског Middle of the road, а подразумева музику између забавне и рок музике) и рок музика. Рок музика, сама по себи током тридесет година свога развоја преживела је и преживљава разне промене и поделе. У њу спадају оригинални рок-ен-рол, рокабили, твист, бит, ритам и блуз, бели блуз, соул, рок, симфо-рок, техно поп, диско, панк, нови талас, електро поп, хевиметал, свит рок шок рок.

Народна музика се дели на изворну народну музику, старо-градску и новокомпоновану.

ДА ДУЖЕ ТРАЈЕ

Шта су то емулгатори и конзерванси и да ли је штетно јести намирнице које садрже ове материје?

ЈАЊА,
Вински

Емулгатори су материје одређеног хемијског састава које смањују површински напон течностима и омогућавају да се једна течност нађе у другој у облику финих капљица, чак и када се течности о којима је реч не мешају. Као пример могу се узети уље и вода. Они не могу да се измешају јер се уље увек издваја и плива по површини, али уз додатак емулгатора ово се не догађа. У прехрамбеној индустрији емулгатори се користе као додаци који омогућавају мешање масти и уља у води или обрнуто и за уједначено мешање других састојака прехрамбених производа. У продаји емулгатори се налазе под разним комерцијалним именима, а по хемијском саставу они су: лецитин, мешавине моно и диглицерида, полифосфати, естри полиалкохола са масним киселинама, мешавине масних киселина итд.

Конзерванси су материје које се употребљавају у прехрамбеној индустрији и домаћинству да би се успорило или спречило кварење животних намирница и да би се оне што дуже очувале за употребу. То могу бити конзерванси против микробиолошких промена на намирницама и они су по хемијском саставу најчешће бензоеве киселине њене соли, нитрити и нитрати итд. Затим постоје конзерванси против хемијских промена на животним намирницама као што су оксидација, полимеризација или хидролиза и најзад конзерванси који спречавају физичке промене на намирницама као што су материје које спречавају кристализацију или на пример средства против старења хлеба, средства за одржавање чврстоће воћних плодова итд.

И емулгатори и конзерванси нису шкодљиви по здравље ако се примењују у малим, односно посебним прописима дозвољеним количинама и ако се намирницама додају само они за које је установљено да нису штетни за организам. У нашој прехрамбеној индустрији не смеју се употребљавати конзерванси за које је испитивањем утврђено да су штетни по здравље. Ту спадају рецимо антибиотици јер последице њихове употребе нису довољно проучене (алергије, токсичност, стварање отпорности микроорганизама итд.) И конзервирање димљењем је штетно јер је установљено да састојци дима имају концерогено дејство (изазивају рак). Зато је последњих година у употреби течни

дим из кога су одстрањене канцерогене материје. Исто тако, салицил, који су некада навелико користиле наше баке за справљање зимнице, је канцероген па се више не употребљава.

Али, иако мала количина конзерванса и емулгатора није штетна по организам ипак је много боље јести свеже намирнице јер оне садрже више витамина и минерала.

БЕЛЕ ТАЧКЕ

Имам зелене очи и у зеници, тачно на средини, беле тачке. Кратковида сам и једно време сам носила контактна сочива а сада наочаре. Да ли су ове беле флеке оно што се назива жутим мрљама или је у питању нешто друго?

МИЛИЦА,
Јована Поповића 27
Инђија

Кад се појаве беле мрље на оку, треба пре свега установити да ли су оне на површини тј. рожњачи или се можда ради о белим зеницама. Ако лекар утврди да су на површини, онда су у питању такозвани леукоматозни ожиљци који се јављају као последица хемијске или физичке повреде или запаљивог процеса. Уколико је у питању бела зеница, реч је о катаракти тј. замућењу зенице. Катаракта иначе може да буде урођена, стечена или трауматска. Обе промене се лече хируршким путем ако за то постоје одређени услови.

ОПАСНА ИСПАРЕЊА

Да ли могу и како да скинем мрље рђе са платна?

САША П.
Сакуле

Све зависи од тога да ли је платно рађено од природних или синтетичких влакана и да ли је бело, беж или у боји. Уколико је памучно, бело или беж мрље ћеш скинути соном киселином и то тако што ћеш наквасити само флеку. Ову „операцију" треба понављати све док мрља не нестане. Међутим, како су испарења соне киселине штетна, па чак и отровна, мислимо да је боље да платно које имаш однесеш у радионицу за хемијско чишћење.

ЗАСТАРЕЛО ИМЕ

Недавно сам почео да читам „Политикин забавник" и веома ми се свидео, па сам решио да вам пишем јер се надам да ћете ми помоћи. Моје име је застарело и смешно у данашње време. Док сам живео на селу, то име се могло поднети али откако смо се преселили у град, постало је неподношљиво. Интересује ме да ли могу да променим име у сагласности са родитељима, како и где?

ЧИТАЛАЦ „X"
Прчањ

Пошто кажеш да ти је име засметало тек када си се преселио у град, претпостављамо да су ти родитељи наденули неко старо народно име, а таква су данас баш у моди. Зато ти саветујемо да још једном размислиш да ли је оно баш толико ружно. А ако си баш чврсто одлучио да га промениш, треба да се обратиш управи надлежној за грађанска стања општине на којој живиш. За промену личног имена малолетника, који подносе оба родитеља (усвојилац или старатељ) још треба приложити изјаву о споразуму родитеља за промену имена (уколико се родитељи нису споразумели, ново лично име детета додељује орган старатељства) и писмену сагласност детета ако је оно старије од десет година. По службеној дужности прибављају се извод из матичне књиге рођених детета, извод из матичне књиге венчаних за родитеље и уверење о држављанству детета, или потврда да није уписано у књигу држављана. Решење се доноси врло брзо пошто се прибаве сви подаци.

САМО ЗА ВЛАДАРЕ

Редован сам читалац Политикиног забавника, а живим у Стерлингу, у држави Мичиген (САД) хиљадама километара далеко од моје родне Југославије. Недавно сам у Чикагу посетио музеј у коме сам видео египатске мумије, па бих хтео да нешто више сазнам о балсамовању.

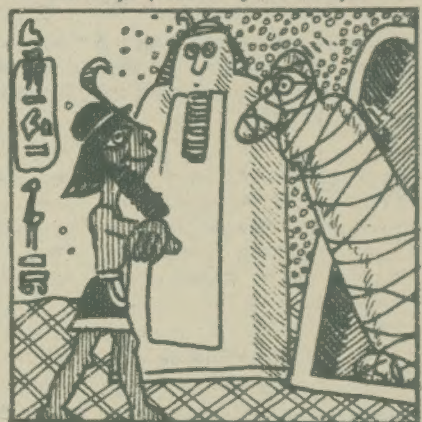

ТОМА КРСТЕВСКИ
Стерлинг
САД

Балсамовање је поступак којим се лешеви заштићују од распадања. Посебно је било проширено код старих Египћана који су, осим људских тела, балсамовали и лешеве светих животиња мачака, крокодила итд. Египатске поступ-

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

- **Инес Шушњар, ОШ „Бобан Мартин", 58210 Солин** – 14 година, сакупља разгледнице и марке, желела би да се дописује са младима из земље и иностранства.

- **Марјан Смиљанић, Симе Матавуља 32, 21000 Нови Сад** – 9 година, желео би да се дописује са децом из целог света.

- **Маја Медвед, Карађорђева 202/1** и **Татјана Драгићевић, Саставски пут 66, 19350 Књажевац** – 13 година, сакупљају постере, украсна писма, марке, шнале за косу, одговарају на свако писмо.

ке при балсамовању описао је још хеленски историчар Херодот (484–425. пре н.е.), а о њему говоре и неки сачувани египатски текстови. Препарирање је трајало понекад и по неколико месеци. Из мртвих тела прво се уклањала утроба која се одлагала у посебне посуде, затим се тело испирало палминим вином, натапало сољу, битуменом, етеричним уљима, испуњавало се ароматичним биљем, урањало на дуже време у „нитрон" (натријум-карбонат) кога има у неким египатским језерима) и коначно чврсто увијало у траке натопљене смоластим или алкохолним супстанцама. Дуготрајне и скупоцене методе препарирања примењивале су се само на лешевима владара и припадницима виших каста, а они мање имућни балсамовали су се често само премазивањем катраном, урањањем у нитрон, и испуњавали су се сланим муљем и сушили.

Према подацима античких писаца, сем код Египћана, балсамовање се вршило и код Асираца и Персијанаца. Тако је на пример, балсамовано тело Александра Македонског и Неронове жене Попеје. Такође, готово исто као и код Египћана балсамовање је било уобичајено и у старом Перуу, а много мање се примењивало у осталим деловима Америке.

НЕ НЕРВИРАЈ СЕ!

Моје очи су различите боје: једно је плаво, а друго зелено што ми страшно смета и нервира ме. Молим те да ми кажеш нешто о томе.

Е. Т.
Банатско Ново Село

Различита боја очију назива се хетерохромија иридис а може бити урођена или стечена. Уколико је урођена, за њену појаву „кривицу" сносе гени и у том случају није реч ни о каквој болести нити долази до сметњи у виду. Међутим, ако је у питању стечена хетерохромија, онда се најчешће ради о две нијансе исте боје а много ређе о две потпуно различите боје. У овом, другом, случају обавезно се треба обратити очном лекару.

Пошто се код тебе очигледно ради о урођеној хетерохромији, једино што можемо да ти препоручимо јесте да на њу, што је могуће мање, обраћаш пажњу. Много је важније да је твој вид добар а на различите боје ћеш се, сигурни смо, временом привићи.

ВРАБАЦ ИЗЕЛИЦА

Ја и моја другарица недавно смо пронашле малог врапца, па бисмо вас молиле да нам кажете чиме да га хранимо. До сада смо му давале само хлеб.

СНЕЖАНА и АЛЕКСАНДРА,
Београд

Врапци се хране инсектима и разним семењем, а посебно воле жито. Значи, вас две врапчићу можете давати, поред мрвица хлеба и семе за птице, на пример оно за канаринце, које се може набавити у свим већим београдским самопослугама. Кад хоћете посебно да га почастите, можете му дати да кљуца зрнца беле пшенице.

ГДЕ ЛИ БИ НОВАЦ СТАВИЛИ?

Имам за вас више молби. Прво питање које желим да вам поставим јесте да ли ви вјерујете у хороскоп? Затим ме интересује шта мислите о томе да ли човјеку може да се прорекне судбина? И

на крају, рекла бих да откада читам „Забавник" нисам примијетила да сте писали нешто о поријеклу мог имена или ми је можда то објашњење промакло.

СИЛВИЈА РАДОЧАЈ,
Смиљанићева 10
Сплит

У хороскопе не можемо да верујемо, а исто тако ни у прорицање судбине. (Уосталом, какав би то живот био кад бисмо унапред све знали). У супротном, одмах бисмо отворили радњу. За профит не би требало да се бринемо: судећи по писмима које добијамо и оном што имамо прилике да чујемо на телевизији, празноверја још има и то у огромним количинама.

О пореклу твог имена смо писали (значи, промакло ти је) и тада смо рекли да је Силвија старо латинско име које потиче од речи силва – шума.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаџи, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Ќаћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ћеран, Светлана Шухартовић. Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Пончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 276.00 динара, полугодишња 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 552.00 динара, полугодишња 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	$	35.–
СР НЕМАЧКА	DM	88.–
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75.–
ФРАНЦУСКА	Ffr	248.–
ШВЕДСКА	Skr	255.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТ БАНКЕ" – Београд, број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК".

WALT DISNEY
МИКИ

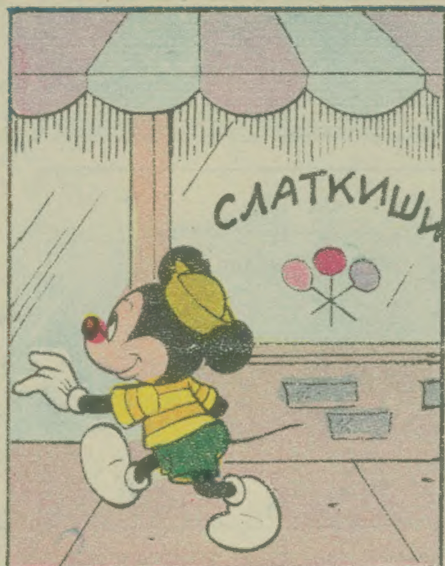
СЛАТКИШИ

ДВЕСТА ГРАМА БАЈАДЕРА, МОЛИМ!

УРАДИО САМ ПРАВУ СТВАР!
СЛАТКИШИ

УЈКА МИКИ, ОВА КЕСИЦА ЈЕ БИЛА ПУНА БАЈАДЕРА...

...АЛ' САД ЈЕ ПРАЗНА!

КУПИО САМ ИХ ТЕБИ, ЈЕР СИ ТАКО ДОБАР ПРЕМА МЕНИ!

А ОНДА САМ СЕ СЕТИО ДА СИ НА ДИЈЕТИ...

ПА, ДА ТЕ НЕ БИХ ДОВЕО У ИСКУШЕЊЕ, СВЕ САМ ИХ ПОЈЕО!

БАШ ЛЕПО ШТО БРИНЕШ О МЕНИ!
11-7